

แนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียนโดยใช้การวิจัยหลักสูตร
ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

GUIDELINES FOR ENHANCING STUDENTS' PATRIOTISM USING CURRICULUM
RESEARCH IN SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE STRAND

Miss Woraruthai Mumthong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research Methodology

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียนโดยใช้การ
วิจัยหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม

โดย

นางสาววรฤทัย มุมทอง

สาขาวิชา

วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วรณี แกมเกต)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน)

วรฤทัย มุมทอง : แนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียนโดยใช้การวิจัยหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (GUIDELINES FOR ENHANCING STUDENTS' PATRIOTISM USING CURRICULUMRESEARCH IN SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE STRAND) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 126 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความรักชาติของนักเรียน (2) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในห้องเรียน (3) ศึกษาลักษณะของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในการส่งเสริมความรักชาติ (4) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมความรักชาติ วิธีวิจัยเป็นการวิจัยหลักสูตร ตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร จำนวน 692 คน ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage stratified random sampling) เครื่องมือประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับความรักชาติของนักเรียนและสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ซึ่งมีค่าเที่ยงเท่ากับ 0.88 และ 0.88 แบบวิเคราะห์แบบเรียง และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติเชิงบรรยาย การวิจัยเอกสาร และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ความรักชาติของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีระดับความรักชาติอยู่ในระดับมาก ($M=4.07, SD=0.52$) และเมื่อวิเคราะห์ห้วงศ์ประกอบย่อย พบว่า ทั้ง 3 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ความรักชาติแบบหลงใหล ($M=4.09, SD=0.60$) ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ ($M=4.07, SD=0.62$) และความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ ($M=4.09, SD=0.58$)

2) สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของครูตามการรับรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($M=3.61, SD=0.58$) และเมื่อวิเคราะห์ห้วงศ์ประกอบย่อย พบว่า นักเรียนมีการรับรู้ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($M=3.74, SD=0.71$) ด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($M=3.82, SD=0.64$) และด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.28, SD=0.62$)

3) ลักษณะของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในการส่งเสริมความรักชาติ พบว่า ตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ภายในหลักสูตรได้ระบุความเข้าใจเกี่ยวกับความรักชาติ อีกทั้งยังกำหนดให้ผู้เรียนเข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภาคภูมิใจและดำรงความเป็นไทย และการวิเคราะห์แบบเรียงด้านเนื้อหา พบว่า เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร การจัดลำดับเนื้อหาโดยเรียงจากง่ายไปยาก แบบฝึกหัดส่วนใหญ่เป็นการวัดความรู้โดยเน้นการวิเคราะห์ และการนำไปใช้ภาษาที่ใช้ถูกต้อง ด้านรูปแบบของแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ จำนวนหน้าแตกต่างกัน กระดาษสีขาว ตัวอักษรมีขนาดใหญ่มีทั้งการใช้ตัวอักษรสีและอักษรสีดำ ขนาดเล่มเท่ากัน และภาพบนปกของแบบเรียนมีความสอดคล้องกับเนื้อหาภายในเล่ม

4) แนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน สามารถสรุป 5 แนวทาง ได้แก่ (1) ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักชาติมากที่สุด คือ ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ (2) ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการส่งเสริมความรักชาติในรายวิชาประวัติศาสตร์ ดังนั้น ครูต้องมีวิธีการถ่ายทอดวิชาประวัติศาสตร์โดยการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อความรักชาติ และมีการสัมมนาระหว่างครูผู้สอน แลกเปลี่ยนความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถสะท้อนให้เกิดความรักชาติ (3) โรงเรียนต้องมีการจัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมความรักชาติในวันสำคัญ โดยให้นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน (4) หน่วยงานต้นสังกัดต้องมีการจัดอบรมครู ในด้านการสอนเพื่อส่งเสริมความรักชาติ (5) หลักสูตรและแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ต้องมีการเพิ่มเนื้อหาที่เน้นให้สะท้อนความรักชาติมากขึ้น และแบบเรียนต้องสอดแทรกเนื้อหาในเรื่องความรักชาติตลอดทั้งเล่ม

ภาควิชา ศึกษาศาสตร์และจิตวิทยาการศึกษา

ลายมือชื่อผู้วิจัย

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2558

5783462027 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH METHODOLOGY

KEYWORDS: GUIDELINES FOR ENHANCING / PATRIOTISM / CURRICULUM RESEARCH / HISTORY SUBJECT

WORARUTHAI MUMTHONG: GUIDELINES FOR ENHANCING STUDENTS' PATRIOTISM USING CURRICULUMRESEARCH IN SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE STRAND. ADVISOR: ASSOC. PROF. DUANGKAMOL TRAIWICHITKHUN, Ph.D., 126 pp.

The purposes of this research were: (1) to investigate the level of students' patriotism (2) to study the instructional organization of the history subject in classroom context (3) to examine the history curriculum in terms of supporting students' patriotism and (4) to propose the guideline of the patriotism enhancement in secondary school students. The method used was a curriculum research. In order to conduct this research, 692 secondary school students in provincial area in Bangkok were chosen. The multi-stage stratified random sampling was used as a sampling technique. The data collecting instruments were the following: students' patriotism and instruction in history subject questionnaires with the reliability coefficients ranging 0.88 and 0.88, analytical textbook forms and interview forms. The data were analyzed using descriptive statistics, document research and content analysis.

The research findings were as follows:

1) There was a high level of patriotism in the students; blind patriotism, constructive patriotism and symbolic patriotism received a high level ($M=4.09$, $SD=0.06$; $M=4.09$ $SD=0.62$ and $M=4.04$, $SD=0.58$).

2) There was a high level of perception in the history subject in the students ($M=3.61$, $SD=0.58$); media, learning sources and activities in classroom were received a high level ($M=3.82$, $SD=0.64$ and $M=3.74$, $SD=0.71$). Measurement and evaluation were received a medium level ($M=3.28$, $SD=0.62$).

3) The history curriculum in terms of patriotism support indicated the learning standards, and upheld patriotism and Thai historical development, nation, culture, wisdom, and cherished national as well as valued Thai-ness. Contents in textbooks were also in accordance with the curriculum objectives. The textbooks were levelled from easy to difficult. The exercises emphasized on evaluating the students' knowledge and implementation. The language using in the textbooks was correct. There was a difference in the amount of pages, whereas there was a similarity in size and design, which were white paper with both color and black printed. Also, the cover pages were relevant to the content in textbook.

4) The guidelines for enhancing students' patriotism were summarized as following: (1) Teachers should support students to be constructive patriotism (2) As having an important role in propping students up, the history teachers should apply certain activities to encourage students' interest in patriotism, and organize the seminar focusing on patriotism (3) The teachers should arrange patriotism activities which support students to dedicate themselves into helping the community (4) Office of the National Education Commission should manage conferences to motivate teachers' patriotism (5) The education committees should add patriotism contents in the curriculum and textbooks.

Department: Educational Research and Psychology Student's Signature

Field of Study: Educational Research Methodology Advisor's Signature

Academic Year: 2015

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตากรุณาและความเอาใจใส่อย่างดีเยี่ยมจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ที่คอยติดตามและสอบถามถึงความคืบหน้าในการทำวิทยานิพนธ์อยู่เสมอ รวมทั้งการให้ความรู้ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ อีกทั้งยังคอยให้กำลังใจและให้โอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ แกมเกตุ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อสังเกตและคำแนะนำ ในหลายๆ ด้าน อันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบ ขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช ที่คอยดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจ ให้ความรู้และคำแนะนำ ต่างๆ ทั้งด้านการเรียนและแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งคณาจารย์สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัย การศึกษาทุกท่านที่เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทั้งยังให้คำแนะนำ ดูแลเอาใจใส่ผู้วิจัยด้วยความ เมตตาเสมอ และที่สำคัญได้เปิดพรมแดนความรู้ทางวิชาการ และวิธีวิทยาการวิจัยสมัยใหม่ให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยทุกท่านสำหรับ คำแนะนำและข้อเสนอแนะ รวมถึงผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับความร่วมมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อน พี่ และน้อง สังคมศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กัลยาณมิตรที่คอยช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ด้วยดีมาโดยตลอด

ขอขอบคุณเพื่อนรุ่น 57 และพี่ๆ สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา และเพื่อนๆ โรงเรียนสิรินธร กัลยาณมิตรที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาแนะนำ เรียบเรียงข้อมูลเนื้อหาวิทยานิพนธ์ การแปลภาษา และตรวจสอบการเขียนเล่มวิทยานิพนธ์ ตลอดจนเป็นกำลังใจที่ดีให้แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่คำตัน มุมทอง และคุณพ่อไพโรจน์ มุมทอง ผู้ให้กำเนิดและเป็น บุคคลแรกที่ทำให้การศึกษาแก่ผู้วิจัย การให้กำลังใจที่ดีเสมอมา รวมทั้งเป็นแรงผลักดันสำคัญในการทำ วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วง ซึ่งพระคุณอันยิ่งใหญ่ดังกล่าวนี้ไม่สามารถจะหาสิ่งใดมาตอบแทนได้ ที่สำคัญคือ การให้เสรีภาพทางการศึกษา ความคิดเห็น และการกำหนดเส้นทางในการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง ซึ่งเชื่อว่า ผู้วิจัยนั้นย่อมศึกษาสิ่งต่างๆ ด้วยจิตใจอันบริสุทธิ์เพื่อจะได้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในสังคม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับความรักชาติ.....	7
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์.....	10
ตอนที่ 3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร และการวิจัยหลักสูตร.....	13
ตอนที่ 4 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	19
ตอนที่ 5 กรอบความคิดของการวิจัย.....	23
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	24
ระยะที่ 1 การวิจัยผสมวิธีแบบ The convergent parallel design.....	25
1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ.....	25

ประชากร.....	25
ตัวอย่างวิจัย	25
เครื่องมือวิจัย.....	27
การกำหนดนิยามตัวแปร	27
ลักษณะของแบบสอบถาม.....	28
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	36
1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	37
ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	37
การศึกษาค้นคว้าข้อมูล.....	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ	40
กรณีศึกษา	40
เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในระยะที่ 2	40
การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	41
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	43
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและค่าสถิติบรรยายของตัวแปรวิจัย	43
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความรักชาติของนักเรียน	45
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในห้องเรียน.....	48

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาลักษณะของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในการส่งเสริมความรักชาติ ...	50
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน.....	68
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	86
สรุปผลการวิจัย	87
อภิปรายผลการวิจัย	92
ข้อเสนอแนะ	95
รายการอ้างอิง	98
ภาคผนวก.....	104
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	126

สารบัญตาราง

ตาราง 3.1	จำนวนตัวอย่างวิจัยจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา	26
ตาราง 3.2	เกณฑ์ในการแปลความหมายของการวัดตัวแปร	29
ตาราง 3.3	โครงสร้างเนื้อหาแบบวัดความจงรักภักดีและการจัดการเรียนการสอน	29
ตาราง 3.4	ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	30
ตาราง 3.5	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถาม	33
ตาราง 3.6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร สังเกตได้	34
ตาราง 3.7	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงและค่าสถิติ ...	35
ตาราง 3.8	ตัวอย่างการวิเคราะห์แบบเรียนด้านความสอดคล้อง	38
ตาราง 3.9	ตัวอย่างการวิเคราะห์โครงสร้างของเนื้อหาในแบบเรียน	39
ตาราง 3.10	ตัวอย่างการวิเคราะห์รูปแบบการอธิบายเนื้อหาในแบบเรียน	39
ตาราง 3.11	ตัวอย่างการวิเคราะห์รูปแบบแบบเรียน	39
ตาราง 3.12	ตัวอย่างการวิจัยในระยะที่ 2	40
ตาราง 3.13	ข้อคำถามในการสัมภาษณ์	41
ตาราง 4.1	จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างวิจัย	45
ตาราง 4.2	ผลการวิเคราะห์ระดับความจงรักภักดีของนักเรียน	46
ตาราง 4.3	ค่าสถิติบรรยายลักษณะตัวแปรความจงรักภักดีของตัวอย่าง	47
ตาราง 4.4	ผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการเรียนการสอน	49
ตาราง 4.5	ค่าสถิติบรรยายลักษณะตัวแปรการจัดการเรียนการสอนของตัวอย่าง	49
ตาราง 4.6	ความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางฯ เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ..	53
ตาราง 4.7	ความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางฯ เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ...	54
ตาราง 4.8	โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย	55

ตาราง 4.9	สาระการเรียนรู้แกนกลางระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	55
ตาราง 4.10	สาระการเรียนรู้แกนกลางระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	57
ตาราง 4.11	สาระการเรียนรู้แกนกลางระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	58
ตาราง 4.12	สาระการเรียนรู้แกนกลางระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	59
ตาราง 4.13	สรุปการเรียงลำดับเนื้อหาของแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์	61
ตาราง 4.14	ตัวอย่างการอธิบายเนื้อหาการส่งเสริมความรักชาติในแบบเรียนวิชา ประวัติศาสตร์	62
ตาราง 4.15	องค์ประกอบทางกายภาพและส่วนประกอบของแบบเรียน	68
ตาราง 4.16	ภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 9 คน	69

สารบัญภาพ

ภาพ 2.1 โมเดลการวัดความรักชาติ	9
ภาพ 2.2 กรอบความคิดของการวิจัย.....	23
ภาพ 3.1 รายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย	24
ภาพ 3.2 ระยะที่ 1 การวิจัยผสมวิธีแบบ The convergent parallel design	25
ภาพ 3.3 โมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยันความรักชาติ	36
ภาพ 4.1 แนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน	85

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ มิติของสังคม สภาพทั่วไปทั้งทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมไทย ส่อเค้าถึงอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ อาทิ การขาดความละเอียดรอบคอบการกระทำที่ผิดทำนองคลองธรรม ขาดคุณธรรมและจริยธรรม ขาดจรรยาบรรณในสาขาวิชาชีพต่างๆ ความเห็นแก่ตนยิ่งกว่าส่วนรวม การขาดวินัยในตนเองและสังคมที่ขาดระเบียบ เน้นวัตถุนิยม ความวิบัติของการใช้ภาษาไทย และความบกพร่องในกิริยามารยาท สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่า “คนไทยขาดสำนึกในความเป็นไทย หย่อนในความรักชาติ และวัฒนธรรมไทย” แต่ถูกครอบงำโดยอิทธิพลจากวัฒนธรรมภายนอก ที่หล่อหลอมให้เป็นพลเมือง หากยังปล่อยให้สภาพการณ์เป็นไป เช่นนี้เรื่อยๆ ไปโดยไม่มีการแก้ไข คงจะถึงกาลสิ้นความเป็นชาติ (ปัญญา รุ่งเรือง, 2547) นอกจากนี้แนวคิดดังกล่าว ประเทศไทยยังประสบเหตุการณ์ที่เป็นปัญหารุนแรง เช่น ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกี่ยวกับมิติทางวัฒนธรรม และสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่แบ่งฝ่ายและใช้สีของเสื้อเป็นสัญลักษณ์การแสดงออกทางการเมือง โดยเหตุการณ์ดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อประเทศในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ (ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี, 2552 อ้างถึงใน ดาวใจ ประกอบทรัพย์, 2553) ความรักชาตินั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อประเทศ เป็นอุดมการณ์ร่วมกันของคนไทยในการรักแผ่นดินไทย การใช้ภาษาไทย ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมอันดีงามแบบไทย การแต่งกาย นอกจากนี้ความรักชาติช่วยให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีของคนในประเทศ (คณะอนุกรรมการเพื่อพัฒนาคู่มือวิทยากรด้านค่านิยม, 2529; สุภิดา นนทะมาตย์, 2554)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลาตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งประกอบด้วย 4 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่

พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สารที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สารที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสารที่ 5 ภูมิศาสตร์ และในปี พ.ศ. 2552 รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับความสำคัญต่อประเทศชาติ ได้มีการเพิ่มรายวิชาใหม่ คือ วิชาประวัติศาสตร์ โดยแยกจากวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และมีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้เน้นการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ทั่วประเทศ ทั้งในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยจัดให้ทุกโรงเรียนจัดการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง (ปรากฏทัย ใจสุทธิ, 2556) เพื่อสนองพระราชเสาวนีย์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถที่พระราชทานแก่พสกนิกรในวันคล้ายวันพระราชสมภพ เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2551 ณ ศาลาดุสิดาลัย ตอหนึ่งว่า

“แต่น่าเสียดายตอนนี้ท่านนายก เขาไม่ให้เรียนวิชาประวัติศาสตร์แล้วนะ ฉันไม่เข้าใจ เพราะตอนที่ฉันเรียนอยู่สวีตเซอร์แลนด์ ก็แสนไม่มีประวัติศาสตร์อะไร เท่าไร เราก็ต้องเรียนประวัติศาสตร์ แต่ก็ต้องเรียนประวัติศาสตร์ของสวีต แต่เมืองไทยนี้ ไ้อ้โห บรรพบุรุษเลือดทำแผ่นดินกว่าจะมาถึงที่ให้เราอยู่ นั่งกินกันสบายมีประเทศไทยนี้ เรากลับไม่ได้เรียนประวัติศาสตร์ ไม่รู้ว่าใครมาจากไหน เอ๊ะเป็นความคิดที่แปลกประหลาด อย่างที่อเมริกาถามเขาไปเขาก็สอนประวัติศาสตร์ บ้านเมืองเขา ที่ไหนประเทศไหน เขาก็สอน แต่ประเทศไทยไม่มี ไม่ทราบว่าเป็นดินนี้ รอดไปอยู่จนบัดนี้เพราะใคร หรือว่าอย่างไรกัน อันนี้ น่าตกใจ ชาวต่างประเทศยังไม่ค่อยทราบว่า นักเรียนไทยไม่มีการสอนประวัติศาสตร์เลย...” (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554)

จากพระราชเสาวนีย์ ดังกล่าว ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และรุกเร้าให้นำประวัติศาสตร์ชาติไทยมาจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง เพราะปัญหาเรื่องของชาติบ้านเมืองถูกละเลยมาเป็นเวลาช้านาน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554) โดยวิชาประวัติศาสตร์นั้น เป็นวิชาที่เน้นการสอนประวัติศาสตร์ความเป็นมาในประเทศเพื่อให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจ ห่วงแหนประเทศไทยของตน อีกทั้งยังช่วยปลูกฝังความรู้สึกรักชาติและสร้างความเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ โดยครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่สุดในการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความรักชาติ และมี

การปฏิรูปหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยให้ความสำคัญของเนื้อหาสาระละเอียดวิชาประวัติศาสตร์ และวิธีการถ่ายทอดความรู้วิชาประวัติศาสตร์ของครู (Chia, 2012) ซึ่งหลักสูตรนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่มีสำคัญในการกำหนดรูปแบบเนื้อหาสาระวิชาประวัติศาสตร์ และวิธีการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรักชาติ การปฏิรูปหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังกล่าว มีจุดประสงค์สำคัญเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนั้นเกิดความรักชาติมากขึ้น ซึ่งครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความรักชาติตรงตามจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปหลักสูตร ในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์มีปัญหาทุกทั้งนี้เพราะนักเรียนมีความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ไทยน้อยมาก หรือมีความรู้ที่ค่อนข้างสับสน เพราะเนื้อหาในวิชาประวัติศาสตร์นั้นน่าเบื่อ ไม่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน เน้นการท่องจำ และเนื้อหาจำนวนมากเกินไป จึงไม่สามารถจดจำได้ทั้งหมด (พัฒนดา อุปหนอง, 2552) นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยไม่สามารถนำความรู้มาวิเคราะห์ ประเมินค่า ตีความเชื่อมโยงจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และครูผู้สอนเน้นการสอนให้นักเรียนท่องจำตามบทเรียน ไม่ได้เน้นการสอนที่ให้นักเรียนนำความรู้ และเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์ (พลับพลึง คงชนะ, 2542)

จากการศึกษางานวิจัย สำหรับประเทศไทยยังไม่พบบางงานวิจัยที่กล่าวถึงความรักชาติของนักเรียนและแนวทางการส่งเสริมความรักชาติ ส่วนใหญ่พบบางงานวิจัยที่กล่าวถึงในเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุของความเป็นไทย อัตลักษณ์ความเป็นไทย ความภูมิใจในชาติ และเปรียบเทียบการส่งเสริมความรักชาติระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ (ชลธิศ โลศิริ, 2553; ดาวใจ ประกอบทรัพย์, 2553; สุรธาศิริ ธนบุรณ์กาญจน์, 2555) ดังนั้น จึงควรศึกษาถึงระดับความรักชาติของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาว่าอยู่ในระดับใด โดยมุ่งเน้นผลของการปฏิรูปหลักสูตรแกนกลางการศึกษา รายวิชาประวัติศาสตร์ ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความรักชาติ ศึกษาเนื้อหาสาระการส่งเสริมความรักชาติของเอกสารในหลักสูตร และแบบเรียนโดยใช้การวิจัยหลักสูตร เพื่อนำข้อมูลมานำเสนอแนวทางการส่งเสริมความรักชาติให้แก่สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

คำถามวิจัย

1. ความรักชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาอยู่ในระดับใด
2. สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในห้องเรียนเป็นอย่างไร
3. หลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์มีลักษณะเป็นอย่างไรและมีการส่งเสริมความรักชาติอย่างไร
4. แนวทางการส่งเสริมความรักชาติควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรักชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในห้องเรียน
3. เพื่อศึกษาลักษณะของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในการส่งเสริมความรักชาติ
4. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความรักชาติ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยหลักสูตร เพื่อศึกษารายวิชาประวัติศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้วิจัยสนใจศึกษารายวิชาดังกล่าว เนื่องจากวิชาประวัติศาสตร์ มีเป้าหมายสำคัญเพื่อต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนไทยที่มีความรักชาติ โดยการรู้จักตนเอง ชุมชน สังคมไทย วัฒนธรรมไทย และความเป็นชาติไทย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษากับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เนื่องจากบริบทการศึกษาของโรงเรียนมีลักษณะเหมือนกันทั้งประเทศ และศึกษาความรักชาติ โดยมีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรักชาติแบบหลงใหล (blind patriotism) 2) ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ (symbolic patriotism) 3) ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ (constructive patriotism) ตามแนวคิดของ Wang et al. (2006)

ผู้วิจัยวิเคราะห์แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้เรียบเรียง ทั้งนี้ เพราะเป็นหน่วยงานที่จัดทำหลักสูตร และทำหน้าที่ควบคุมเนื้อหาสาระของแบบเรียนที่ใช้กันในประเทศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความรักชาติ หมายถึง การแสดงออกถึงความปรารถนาดี ห่วงแหน ปกป้องรักษาประเทศชาติ สำนึกตระหนักในคุณของแผ่นดินอันเป็นที่เกิดที่อาศัยอยู่ และคำนึงถึงผลกระทบที่จะมีต่อประเทศชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตน โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรักชาติแบบหลงใหล (blind patriotism) ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ (symbolic patriotism) และความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ (constructive patriotism)

ระดับความรักชาติ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบวัดความรักชาติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเป็นผู้ประเมินตนเอง

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง ระดับการปฏิบัติของครูในวิชาประวัติศาสตร์ตาม การรับรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอนและแหล่ง เรียนรู้ และด้านการวัดประเมินผล

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยศึกษา เฉพาะรายวิชาประวัติศาสตร์

แนวทางการส่งเสริมความรักชาติ หมายถึง วิธีการสนับสนุนเพื่อมุ่งหวังให้นักเรียนมี พฤติกรรมความรักชาติเพิ่มมากขึ้น และเพื่อนำไปใช้พัฒนาความรักชาติของนักเรียนและการ จัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา

การวิจัยหลักสูตร หมายถึง การศึกษาถึงองค์ประกอบและกระบวนการต่างๆ ของการ พัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย 1) เนื้อหาสาระของหลักสูตร ซึ่งได้แก่ เอกสารหลักสูตร และ แบบเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาสาระภายในหลักสูตร โดยการวิเคราะห์เอกสารจากหลักสูตร และ แบบเรียน 2) การนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งได้แก่ การจัดการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ และ 3) ผลของการใช้หลักสูตร ซึ่งได้แก่ ระดับความรักชาติของนักเรียน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ประโยชน์เชิงวิชาการ

การวิจัยครั้งนี้ได้นำวิธีวิทยาการวิจัยหลักสูตรมาใช้ในการศึกษาในหลักสูตร และทำให้ได้ สารสนเทศที่ครอบคลุมทั้งกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร ตั้งแต่ เนื้อหาสาระของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และผลของการใช้หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ได้สารสนเทศเกี่ยวกับความรักชาติในเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ ในหลักสูตร แกนกลาง ทำให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรักชาติในหลักสูตร

1.2 ได้สารสนเทศเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมความรักชาติ เพื่อนำไปสู่ การพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

1.3 ได้สารสนเทศเกี่ยวกับระดับความรักชาติของนักเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการ จัดการเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักชาติมากขึ้น

2. ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

2.1 ได้สารสนเทศถึงผลของระดับความรักชาติของนักเรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อ นักเรียนในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรักชาติให้ดีขึ้น

2.2 ได้สารสนเทศเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรักชาติ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทาง การศึกษาจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดความรักชาติ

3. ประโยชน์เชิงนโยบาย

3.1 ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับแนวทางการส่งเสริมความรักชาติ เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนหรือวางนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษาในแง่มุมมองของแนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าเอกสารในส่วนของแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียนโดยใช้การวิจัยหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดโดยแบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับความรักชาติ ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ตอนที่ 3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร และการวิจัยหลักสูตร ตอนที่ 4 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และตอนที่ 5 กรอบความคิดของการวิจัยรายละเอียดมีดังนี้

ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับความรักชาติ

การนำเสนอมนทัศน์เกี่ยวกับความรักชาติ แบ่งเป็น 2 หัวข้อ คือ 1.1) ความหมายของความรักชาติ 1.2) องค์ประกอบและการวัดความรักชาติ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายของความรักชาติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างประเทศ มีนักวิชาการได้ให้ความหมายความรักชาติไว้หลายความหมาย ความรักชาติ (patriotism) หมายถึง ความรู้สึกยึดมั่นผูกพันในชาติของตนเอง หรือระดับความรักในเอกลักษณ์ของชาติตนเอง เป็นความรู้สึกของความจงรักภักดีของชาติ ความรู้สึกภาคภูมิใจในชาติของตนเอง ความรู้สึกที่ชาติของตนเองมีความเจริญรุ่งเรือง และเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาชุมชนและมีผลต่อการพัฒนาประเทศ (Coenders & Scheepers, 2003; Huddy & Khatib, 2007)

ความรักชาติ (patriotism) เป็นส่วนหนึ่งของชาตินิยม (nationalism) ความรักชาติเป็นสาเหตุหนึ่งของการทำให้เกิดชาตินิยม คำว่าชาตินิยมนั้นเป็นสิ่งที่ดีต่อประเทศชาติ เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ ซึ่งขัดแย้งกับความคลั่งชาติ (chauvinism) ที่เป็นความคลั่งที่ไร้เหตุผล ซึ่งนำมาสู่ความเสียหายของประชาชนในประเทศ เช่น ในประเทศเยอรมนีผู้นำกระทำต่อชาวยิว ชาตินิยมของคนไทยมีลักษณะไม่ค่อยรุนแรง จึงทำให้ชาตินิยมและความรักชาติใกล้เคียงกันมาก และมักแยกออกจากกันได้ยาก โดยนิสัยของคนไทยนั้นมักเป็นคนรักอิสระและรักความสงบสุข จึงไม่ได้รุนแรงเหมือนกับประเทศอื่น (ชลธิศ โลศิริ, 2553)

ในประเทศไทย มีนักวิชาการท่านอื่นได้ให้ความหมายของความรักชาติ หมายถึง ความชอบพอ ชื่นชมยินดี และต้องการที่จะมีความผูกพันและมีความหวังดีต่อประเทศของตน

ภาคภูมิใจในชาติกำเนิดของตน และความรู้สึกผูกพันห่วงแหนประเทศของตน มีความยินดีเสียสละประโยชน์และความสุขของตน เพื่อทำนุบำรุง ปกป้องคุ้มครองรักษาประเทศชาติของตนให้มีความมั่นคง มั่งคั่งส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศรวมทั้งการรักษาผลประโยชน์และเกียรติภูมิของชาติ (คณะอนุกรรมการเพื่อพัฒนาคู่มือวิทยากรด้านค่านิยม, 2529; สุภิดา นนทะมาตย์, 2554) ความรู้สึกชื่นชอบต่อประเทศชาติในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมประจำชาติ ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีประจำชาติ ด้านความนิยมสินค้า และด้านคุณธรรมจริยธรรม นอกจากนี้ยังรวมถึงการยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของชาติ จึงมีความรู้สึกรักและปรารถนาต่อประเทศชาติของตนพร้อมทั้งยึดถือแนวคิดและค่านิยมที่ดีงาม ก่อให้เกิดการดำรงรักษาและปฏิบัติตนเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ (สุรธาศิริ ธินบุญภรณ์กาญจน์, 2555)

จากความหมายของความรักชาติข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าความรักชาติ (patriotism) หมายถึง การแสดงออกถึงความปรารถนาดี ห่วงแหน ปกป้องรักษาประเทศชาติ สำนึกตระหนักในคุณของแผ่นดินอันเป็นที่เกิดที่อาศัยอยู่ และคำนึงถึงผลกระทบที่จะมีต่อประเทศชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตน

1.2 องค์ประกอบและการวัดความรักชาติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่า นักวิชาการ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความความรักชาติไว้อย่างหลากหลาย โดยมีความความรักชาติมีการพัฒนาองค์ประกอบของการวัดมาอย่างต่อเนื่อง

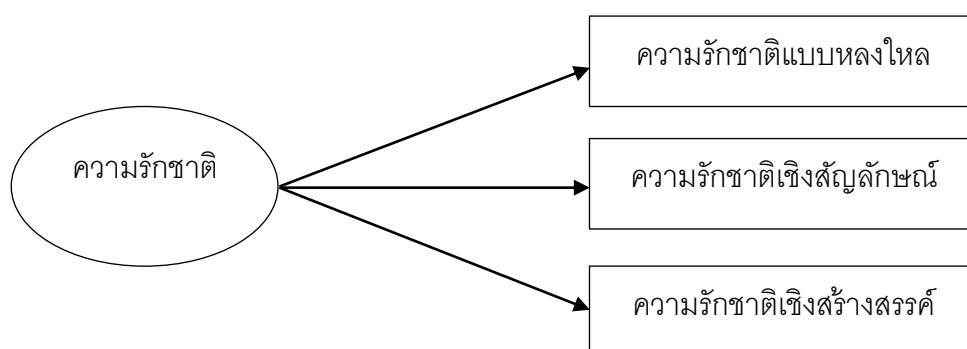
ความรักชาติเป็นภาวะสันนิษฐาน (construct) ที่ไม่สามารถสังเกตได้ด้วยตาเปล่า แต่จะสังเกตได้โดยองค์ประกอบต่างๆ ที่สามารถสังเกตได้ การวัดความรักชาติ จึงเป็นเรื่องของการวัดเกี่ยวกับระดับการแสดงออกในการปฏิบัติ หรือการทำกิจกรรมต่างๆ นักวิชาการได้พัฒนาแบบวัดความรักชาติโดยเริ่มแรกนั้นถูกสร้างขึ้นโดย Schatz et al. (1999) มีองค์ประกอบของความความรักชาติเพียง 2 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ความรักชาติแบบหลงใหล (blind patriotism) 2) ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ (constructive patriotism) และแบบวัดแบ่งระดับความรักชาติออกเป็น 6 ระดับ ซึ่งเป็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายอย่างมากในการวัดความรักชาติ

ในระยะต่อมานักวิจัยได้ให้ความสำคัญและสนใจศึกษาตัวแปรความรักชาติมากขึ้น โดย Rothi et al. (2006) ได้ศึกษาระดับความรักชาติของประเทศยุโรป กรณีศึกษาประเทศอังกฤษโดยศึกษากับกลุ่มนักเรียนหรือ นิสิตนักศึกษา ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาองค์ประกอบการวัดให้มีความสอดคล้องและเฉพาะเจาะจง โดยได้นำองค์ประกอบของ Schatz et al. (1999) ประยุกต์ใช้ในการวัดระดับความรักชาติของประเทศในทวีปยุโรป โดยศึกษาเฉพาะในประเทศอังกฤษ ได้แบ่งความ

รักชาติ ออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ 1) เอกลักษณ์ของชาติ (identity content) องค์ประกอบนี้มีลักษณะเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม และหน้าที่พลเมือง 2) ทศนคติที่มีต่อประเทศชาติ (relational orientation) องค์ประกอบนี้มีลักษณะเกี่ยวกับความจงรักภักดีที่มีต่อประเทศชาติ และส่งเสริมสนับสนุนประเทศชาติในทางที่ดี

นอกจากนี้แล้วยังมีนักวิจัยอีกหลายคนพยายามพัฒนาองค์ประกอบการวัดความรักชาติ ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมตามบริบทของแต่ละประเทศ ซึ่งงานวิจัยของ Wang et al. (2006) ได้ศึกษาการรับรู้ของครูผู้เข้ารับการอบรมในสิงคโปร์เกี่ยวกับความรักชาติและการศึกษาเกี่ยวกับชาติ ได้นำองค์ประกอบของ Schatz et al. (1999) มาประยุกต์ใช้ในงานวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม 5 ระดับ แบ่งองค์ประกอบของความรักชาติได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรักชาติแบบหลงใหล (blind patriotism) 2) ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ (symbolic patriotism) และ 3) ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ (constructive)

จากการศึกษาองค์ประกอบของความรักชาติ จะเห็นได้ว่ามีองค์ประกอบคล้ายกันของการนิยามองค์ประกอบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาตามแนวคิดของ Wang et al. (2006) เป็นแนวคิดหลักในการวัดความรักชาติ เนื่องจากเป็นแนวคิดในการวัดความรักชาติที่มีความชัดเจน ซึ่งมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับบริบทในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างนักศึกษาในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งบริบทของประเทศสิงคโปร์มีลักษณะคล้ายกับประเทศไทย จึงมีความเหมาะสมกับการนำมาพัฒนาและปรับปรุงให้เข้ากับการวัดความรักชาติของนักเรียนในประเทศไทย ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงกำหนดองค์ประกอบของความรักชาติแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรักชาติแบบหลงใหล (blind patriotism) 2) ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ (symbolic patriotism) และ 3) ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ (constructive patriotism) สามารถสรุปเป็นโมเดลการวัดความรักชาติของนักเรียนได้ ดังภาพ 2 และให้ความหมายของตัวแปรดังนี้

ภาพ 2.1 โมเดลการวัดความรักชาติ

ความรักชาติแบบหลงใหล (blind patriotism) หมายถึง การแสดงออกในลักษณะของการปกป้องหวงแหน รักและเทิดทูนประเทศชาติตลอดมา แม้ว่าประเทศชาติจะถูกกล่าวหาในทางที่ไม่ดี ก็ยังคงสนับสนุน และรักประเทศชาติของตนเอง

ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ (symbolic patriotism) หมายถึง การแสดงออกให้เห็นถึงความภาคภูมิใจ ชาบซึ่งในความเป็นชาติ โดยมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นตัวแทนหรือสิ่งยึดมั่นเพื่อปกป้องถึงความเป็นประเทศชาติของตนเอง และรักความเป็นชาติ

ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ (constructive patriotism) หมายถึง การแสดงออกถึงความต้องการให้ประเทศชาติของตนเองพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น มีความเจริญขึ้นทัดเทียมนานาชาติ และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประเทศชาติในทางที่ดี

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

การศึกษาเอกสารในส่วนนี้ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในการศึกษาออกเป็นทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่ 2.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอน 2.2 ความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ และ 2.3 การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ดังมีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนมาจากคำในภาษาอังกฤษ คำว่า Instruction และ Teaching ซึ่งการเรียนการสอน หมายถึง ความพยายามให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเจริญอกงาม (Bruner, 1966) การพัฒนาตนในทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ การถ่ายทอดความรู้ ผู้สอนให้การแนะแนวแก่ผู้เรียน การฝึกให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหา โดยการจัดกิจกรรม การจัดประสบการณ์ การสร้างสถานการณ์ขึ้นมา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2537) ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ เกิดความสนุกสนานและความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งที่เรียน สามารถนำความรู้ ทักษะไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน สามารถแก้ปัญหา และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์ (ดารินทร์ ตนะทิพย์, 2545; สุวพร แสงรักษา, 2543)

จากการรวบรวมความหมายของการจัดการเรียนการสอนสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการจัดประสบการณ์ กิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2.2 ความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์

วิชาประวัติศาสตร์ เป็นการศึกษาเรื่องราวที่นักประวัติศาสตร์คิดขึ้นมาอย่างมีหลักฐาน เกี่ยวกับการกระทำของมนุษย์ในอดีตทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสภาพเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และสังคม ในยุคสมัยต่างๆ วิวัฒนาการ ความสามารถ พฤติกรรม และความสัมพันธ์ของมนุษย์ (เฉลิม นิติเชตต์ปรีชา, 2545; ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2540; วันเพ็ญ วรรณโกมล, 2544)

จุดมุ่งหมายของวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถที่เป็นกระบวนการ โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางปัญญา ด้านการคิด ส่งเสริมความรัก และภาคภูมิใจในแผ่นดินอย่างถูกต้อง รู้จักคุณงามความดีของบุคคลทั่วไปในประวัติศาสตร์ ความนึกคิดเกี่ยวกับจารีตประเพณี คุณค่าของวัฒนธรรม และเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2553; เฉลิม นิติเชตต์ปรีชา, 2545; สมนึก ปฏิปทานนท์, 2542)

2.3 การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

การจัดการเรียนการสอน นับว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มี นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนไว้หลากหลาย สามารถวิเคราะห์สรุปองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน (พัฒนิดา อูปหนอง, 2552; สิริวรรณ ศรีพหล, 2553) ดังนี้ รายละเอียดดังนี้

2.3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

วิชาประวัติศาสตร์ เป็นสาระหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม เนื้อหาสาระวิชาประวัติศาสตร์นั้น ช่วยพัฒนาความภาคภูมิใจ ความรักชาติมากยิ่งขึ้น โดยครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดความรัก ชาติดังกล่าว ครูต้องแสวงหาความรู้อยู่เสมอ จัดการเรียนการสอนสอนวิชาประวัติศาสตร์หลายๆ รูปแบบ เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ที่ไม่น่าเบื่อ และครูไม่ควรเน้นวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่เน้น การท่องจำ แต่ควรเน้นให้นักเรียนฝึกฝนทักษะในการคิด และเน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง

การเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ มนุษย์ที่เกิดขึ้นในอดีต โดยอาศัยหลักฐานเป็นเครื่องมือในการค้นหาร่องรอยในอดีต ในการจัดการ เรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ครูผู้สอนต้องให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผล สามารถสรุปวิเคราะห์เหตุการณ์ได้ (วันเพ็ญ วรรณโกมล, 2544)

วิชาประวัติศาสตร์ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวความเป็นมาของมนุษยชาติในอดีต โดยเฉพาะในประเทศของตนเอง ช่วยให้นักเรียนเกิดความรักความผูกพันต่อชาติของตนเอง รวมถึงการมีความรับผิดชอบต่อประเทศของตนเอง ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีความตระหนักต่อหน้าที่พลเมืองที่ดีของประเทศ (สิริวรรณ ศรีพหล, 2553) นอกจากนี้ วิชาประวัติศาสตร์ช่วยพัฒนาในเรื่องของความรักชาติ (patriotism) ความภาคภูมิใจในชาติของตนเอง รวมถึงความจงรักภักดีต่อชาติของตนเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เริ่มต้นที่ผู้สอน ผู้สอนตระหนักในความสำคัญของความสำคัญของประวัติศาสตร์ ทั้งในแง่บทเรียนจากอดีต ศาสตร์ที่จำเป็นสำหรับการจัดการข้อมูลในยุคโลกาภิวัตน์ และศาสตร์ของการสืบค้นและทำความเข้าใจสังคมมนุษย์ในปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่เทคนิคการสอนที่หลากหลาย กิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่น่าเบื่อหน่าย ผู้เรียนสำนึกในความเป็นชาติ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์มีมากมายหลายวิธี เช่น การจัดค่ายประวัติศาสตร์ ทัศนศึกษาจากสถานที่จริง วิธีการสอนโดยบทบาทสมมติ เพื่อช่วยในการคิดวิเคราะห์ การสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554)

2.3.2 สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ในวิชาประวัติศาสตร์

สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยครูในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สร้างเข้าใจในเนื้อหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ซึ่งในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมาก ส่งผลให้มีการปรับปรุงและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ สื่อการสอนสามารถนำมาใช้ในการประกอบการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์เพื่อให้การเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ และสื่อการสอนที่ครูประวัติศาสตร์นิยมนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ได้แก่ รูปภาพ ภาพยนตร์ วัสดุทัศน และรายการวิทยุโทรทัศน์ (พัฒนิดา อูปหนอง, 2552; สิริวรรณ ศรีพหล, 2553)

แหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ เนื่องจากวิชาประวัติศาสตร์มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษยชาติในอดีตและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอดีต ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ควรใช้แหล่งเรียนรู้มาประกอบในกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 24 (3) กล่าวคือ “จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) นอกจากนี้แหล่ง

เรียนรู้ได้ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และยังมีหลักฐานปรากฏอีกด้วย (สิริวรรณ ศรีพหล, 2553)

2.3.3 การวัดและประเมินผลในวิชาประวัติศาสตร์

ในส่วนของ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เพื่อทราบถึงเป้าหมายของการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา มีเป้าหมายให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมาของประเทศไทย พฤติกรรมของนักเรียนที่ต้องวัดและประเมินผลประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจในด้านสติปัญญา เจตคติและค่านิยมในวิชาประวัติศาสตร์ โดยจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการวัดและประเมินความรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา ได้แก่ การเป็นพลเมืองดี การเรียนรู้อดีตเพื่อเข้าใจสภาพและปัญหาในปัจจุบัน และการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล (สิริวรรณ ศรีพหล, 2553)

การวัดและประเมินผลในวิชาประวัติศาสตร์ จำเป็นต้องวัดพฤติกรรมครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ ด้านเจตคติและค่านิยม โดยเฉพาะความสำนึกเกี่ยวกับความรักชาติและความภาคภูมิใจในชาติ ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ความเป็นมาของประเทศชาติ และด้านทักษะ โดยการรวบรวม แสวงหาความรู้ และกระบวนการทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (สิริวรรณ ศรีพหล, 2553) นอกจากนี้ยังมีวิธีการประเมินผลการสอนวิชาประวัติศาสตร์ โดย 1) วิธีการวัดที่ต้องใช้การทดสอบ ได้แก่ การหาคำตอบแบบมีตัวเลือก แบบความเรียง แบบถามสั้นๆ และแบบเติมคำลงในช่องว่าง และ 2) การวัดที่ไม่ต้องใช้การทดสอบ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการตั้งคำถามถามผู้เรียนในขณะที่สอน (เฉลิม นิติเชตต์ปรีชา, 2545)

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการปรับปรุงการเรียนการสอนได้ ซึ่งองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร และการวิจัยหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร และการวิจัยหลักสูตร แบ่งประเด็นในการศึกษาออกเป็นทั้งหมด 5 ตอน ได้แก่ 3.1 ความหมายของหลักสูตร 3.2 ความสำคัญของหลักสูตร 3.3 องค์ประกอบของหลักสูตร 3.4 การวิจัยหลักสูตร และ 3.5 การวิเคราะห์แบบเรียน ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

3.1 ความหมายของหลักสูตร

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้แตกต่างกันตามลักษณะแต่ละบุคคล นักวิชาการและนักการศึกษาต่างประเทศได้ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง แบบแผนสำหรับการเรียนรู้ หรือโปรแกรมการศึกษาต่างๆ ที่ผู้เรียนได้รับจากครูผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะที่ถึงจุดมุ่งหมาย (Lewis, 1981; Taba, 1962) หลักสูตรมีเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้แบบทางการและไม่เป็นทางการที่จัดให้ผู้เรียนได้เข้าถึงความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาทักษะการปฏิบัติ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตามแนวทางที่ทางโรงเรียนกำหนดขึ้น และเป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ทั้งในด้านร่างกาย สังคม สติปัญญา และจิตใจ (Doll, 1992; Glatthorn, Boschee and Whitehead, 2006)

ในประเทศไทยมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ในการเรียนที่วางแผนไว้ล่วงหน้า โดยการจัดให้กับผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนซึ่งเป็นทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยมีเป้าหมายให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรม ให้ประสบการณ์การศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้รับรู้ และตอบสนองต่อการแนะนำของโรงเรียน (จำรง บัวศรี, 2543; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537; สัจด์ อุทรานันท์, 2532) นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะต่างๆ ที่พึงประสงค์ และมีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2556; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2546)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ และแบบแผนที่สถานศึกษาได้วางแผนไว้ให้แก่ผู้เรียน เป็นแนวทางสำหรับให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะต่างๆ ที่พึงประสงค์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

3.2 ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการศึกษา เป็นแบบแผน แนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ความสามารถจนสำเร็จการศึกษา (อดุลย์ วิริยเวชกุล, 2546) เมื่อมีหลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์แก่ผู้เรียนเพื่อหวังว่าผู้เรียนได้รับการศึกษาในแนวทางเดียวกัน และถึงแม้ว่าในการปฏิบัติผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์แตกต่างกัน แต่การเรียนการสอนย่อมจะมุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจของการศึกษา และเป็นแนวทางในการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน ซึ่งผู้สอนจะต้องปฏิบัติตามหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาสู่จุดหมายเดียวกันและสอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาสังคมของประเทศ หลักสูตรจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

นอกจากนี้หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษา และคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการศึกษาของชาติ และสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554)

3.3 องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งของหลักสูตรที่จะทำให้หลักสูตรมีความครบถ้วนสมบูรณ์ มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้อธิบายองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ ดังนี้ Taba (1962) ให้ความหมายของการออกแบบหลักสูตร หมายถึง การจัดองค์ประกอบพื้นฐานซึ่งประกอบด้วย 1) จุดหมาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ 2) เนื้อหา 3) กิจกรรมการเรียนการสอน 4) การประเมินผล

ในประเทศไทยมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้อธิบายองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ โดย อารง บัวศรี (2542) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย จุดประสงค์ของรายวิชา โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร วิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน การประเมินผล และแนวทางการใช้หลักสูตร ซึ่งมีองค์ประกอบหลักสูตรใกล้เคียงกันกับ วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย จุดประสงค์ เนื้อหาของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล นอกจากนี้ สุณีย์ ภูพันธ์ (2546) ได้กล่าวว่า หลักสูตรประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหาของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของหลักสูตรเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ความหมายของหลักสูตรมีความสมบูรณ์มากที่สุด และสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และการปรับปรุงการเรียนการสอนได้ ซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย จุดประสงค์ของวิชา โครงสร้าง เนื้อหารายวิชา

3.4 การวิจัยหลักสูตร

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยหลักสูตร ซึ่งมีสาระสำคัญรายละเอียดดังนี้

3.4.1 ความหมายของการวิจัยหลักสูตร

การวิจัยหลักสูตร หรือเรียกว่าการประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นการพัฒนา การปรับปรุง การสร้างหลักสูตร การติดตาม รวมทั้งเป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรมีคุณค่า และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546; สิริพร บุญญานันต์, 2529)

การวิจัยหลักสูตรไม่ได้หมายถึงเพียงการวิเคราะห์เอกสารที่ระบุจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง และรายวิชาต่างๆ ของหลักสูตรเท่านั้น แต่รวมไปถึงการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบ และ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร การใช้สื่อ ตลอดจนการประเมินผลการใช้ หลักสูตรด้วย (สิริพร บุญญานันต์, 2529) ซึ่งจุดมุ่งหมายของการวิจัยหลักสูตร เพื่อแสวงหา แนวทางปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตัวหลักสูตร การบริหารหลักสูตร และการบริการที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อค้นพบจากการวิจัยหลักสูตรมาเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนของผู้บริหาร และการ ดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้อง และเพื่อทราบคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตร

3.4.2 ประเภทของการวิจัยหลักสูตร

สิริพร บุญญานันต์ (2529) ได้นำเสนอประเภทของการวิจัยหลักสูตรเป็น 3 ประเภท เพื่อนำมาพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรและระบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร เป็นการวิเคราะห์หรือประเมินคุณภาพของ องค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรในส่วนที่เป็นสาระเนื้อหาที่ระบุในเอกสารหลักสูตร เช่น ปรัชญา/ ทัศนคติ ความมุ่งหมาย จุดประสงค์ ลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร และ คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น โดยเน้นในเรื่องการสนองความมุ่งหมายของการศึกษา สอนอง ความ ต้องการของสังคม ชุมชน และผู้เรียน ความเหมาะสมกับตัวผู้เรียนและสภาพแวดล้อม ความ ถูกต้องตามหลักวิชา ความทันสมัยของเนื้อหาสาระ และความสอดคล้องซึ่งกันและกันทั้งภายใน องค์ประกอบ และระหว่างองค์ประกอบ

2. การวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการในการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการศึกษาวิเคราะห์ กระบวนการและองค์ประกอบต่างๆ ในการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่จะช่วยให้การ ใช้หลักสูตรประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย โดยเน้นในเรื่องประสิทธิภาพ คุณภาพ และความ เหมาะสมในการนำหลักสูตรไปใช้กับสถานการณ์จริงในเรื่อง การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ และการประเมินผลการเรียน การจัดกิจกรรมตามที่กำหนด บริการต่างๆ ที่จัดเพื่อการเรียนรู้ ระบบ บริหารและนิเทศการศึกษา สมรรถภาพด้านความรู้ เจตคติในการทำงานและทักษะปฏิบัติของ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร เป็นต้น

3. การวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินคุณค่าของหลักสูตร โดยศึกษาผล ที่เกิดขึ้นเมื่อนำหลักสูตรไปใช้ ผลจากการใช้หลักสูตร แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

- 3.1 ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตร (Immediate Outcomes) คือ ผลที่ เกิดขึ้นในขณะที่ผู้เรียนจบหลักสูตรใหม่ๆ การวัดจะต้องวัดโดยยึดจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ของ หลักสูตรเป็นหลัก

3.2 ผลที่เกิดขึ้นในระยะยาว (Long-lasting Outcomes) คือ ผลการเรียนรู้ที่ยังคงติดตัวผู้เรียนหลังจากผู้เรียนจบหลักสูตรไปแล้วเป็นเวลานาน หรือยังคงอยู่ตลอดชีวิตของผู้นั้น ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ทั้งในด้านการศึกษาต่อ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ รวมทั้งเจตคติ และค่านิยมต่างๆ เป็นต้น

3.3 ผลกระทบ (Impacts) ที่เกิดกับผู้เกี่ยวข้องและสังคม ในขณะที่หลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน แต่ในการใช้หลักสูตรอาจมีผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งน่าสนใจและน่าศึกษา เช่น พัฒนาการของชุมชนในฐานะที่เป็นแหล่งวิชาการ การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การวิจัยหลักสูตร มีความหมายครอบคลุมกระบวนการต่างๆ ของหลักสูตรอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่เนื้อหาสาระของหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ และผลผลิตการใช้หลักสูตร ในการวิจัยครั้งนี้จึงได้ใช้การวิจัยหลักสูตร ครอบคลุมครบถ้วนทั้ง 3 ส่วน คือ ในส่วนของเนื้อหาสาระของหลักสูตร พิจารณาจากเอกสารสาระหลักสูตรและแบบเรียนของวิชาประวัติศาสตร์ การบวนการในการนำหลักสูตรไปใช้ พิจารณาจากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ตามการรับรู้ของนักเรียน และผลผลิตของหลักสูตร พิจารณาจากการวัดระดับความรักชาติของนักเรียนในปัจจุบัน

3.5 การวิเคราะห์แบบเรียน

แบบเรียนเป็นเอกสารสำคัญในการจัดการเรียนการสอน และยังมีอิทธิพลต่อการใช้หลักสูตร ซึ่งในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความหมาย และวิธีการวิเคราะห์แบบเรียน มีสาระสำคัญ ดังนี้

3.4.1 ความหมายของการวิเคราะห์แบบเรียน

Good (1973 อ้างถึงใน วิทยา ยุวภูษิตานนท์, 2554) ได้ให้ความหมายของคำว่า หนังสือหรือแบบเรียน (Textbook) หมายถึง หนังสือที่ใช้ในการสอน หรือเกี่ยวข้องกับวิชาที่กำหนดไว้ในการเรียน มีการจัดเรียงลำดับอย่างมีระบบ เพื่อใช้ในการสอนแต่ละระดับชั้นของผู้เรียน และเป็นอุปกรณ์การเรียนที่สำคัญตามวิชา นอกจากนี้ UNESCO (2007 อ้างถึงใน; วิทยา ยุวภูษิตานนท์, 2554) ได้ให้ความหมายของคำว่า หนังสือเรียน (Textbook) คือ สิ่งพิมพ์ที่จัดทำขึ้น โดยเรียบเรียงเนื้อหาวิชาและมีภาพประกอบ ส่งเสริมผู้เรียนตามเป้าหมาย และโครงสร้างเนื้อหา ภาพประกอบ และการออกแบบกราฟิก เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียนเป็นเครื่องมือช่วยจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางของหลักสูตรการศึกษา เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญของนักเรียน เนื่องจากมีเนื้อหาที่เรียบเรียงขึ้นตามหลักสูตร

การศึกษากำหนด มีความถูกต้องทางวิชาการ และมีการนำเสนอที่เหมาะสมกับวัย ช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง (Georgescu and Bernard, 2007)

นอกจากนี้หนังสือยังมีความสำคัญต่อบุคคลต่าง ๆ คือ 1) ครู หนังสือเรียนให้แนวทางแก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากหนังสือได้ออกแบบให้สอดคล้องและครอบคลุมกับจุดหมายของหลักสูตร มีเนื้อหาถูกต้อง เหมาะสม และนำเสนออย่างเป็นลำดับ รวมทั้งการเสนอแนวทางการวัดและประเมินผลอีกด้วย 2) นักเรียน หนังสือเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญของนักเรียน โดยหนังสือได้รวบรวมเนื้อหาสาระวิชาต่างๆ สำหรับนักเรียนควรรู้ไว้อย่างถูกต้อง 3) ผู้บริหารสถานศึกษา หนังสือเรียนช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบขอบเขตเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ของวิชา ตลอดจนกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมภายในสถานศึกษา และช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ 4) ผู้ปกครอง หนังสือเรียนช่วยให้ผู้ปกครองทราบถึงบุตรของตนควรได้รับความรู้ ทักษะในด้านใด และบุตรของตนควรมีคุณลักษณะอย่างไร (Visser, 2010 อ้างถึงใน วิทยา ยุวภูมิตานนท์, 2554)

3.4.2 วิธีการวิเคราะห์แบบเรียน

การวิเคราะห์แบบเรียนมีหลายลักษณะตามจุดประสงค์ของผู้วิเคราะห์ เช่น การวิเคราะห์แบบเรียนในด้านเนื้อหา การวิเคราะห์แบบเรียนในด้านความเหมาะสมขององค์ประกอบทางกายภาพ และการวิเคราะห์แบบเรียนในด้านคุณภาพทางวิชาการ และลักษณะภายนอกประกอบกัน การวิเคราะห์แบบเรียนจึงมีแนวทางและวิธีการในการวิเคราะห์ที่แตกต่างกันไปตามจุดประสงค์ของผู้วิเคราะห์ (UNESCO and Georg Eckert Institute for International Textbook Research, 2010)

UNESCO and Georg Eckert Institute for International Textbook Research (2010) ได้อธิบายวิธีการในการวิเคราะห์แบบเรียนไว้ 2 วิธี ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative methods) เป็นการวิเคราะห์ความถี่ และเนื้อหาที่ใช้วิเคราะห์ปริมาณความถี่ของคำศัพท์เฉพาะชื่อบุคคลหรือสถานที่ที่ปรากฏในแบบเรียน หรือการวิเคราะห์เนื้อหาของเรื่องหรือหัวข้อที่ต้องการศึกษา มักใช้ในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยมีตัวอย่างจำนวนมาก การวิเคราะห์เชิงปริมาณนี้ไม่สามารถบอกคุณค่าหรือจุดมุ่งหมายของแบบเรียนได้อย่างชัดเจน

2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative methods) เป็นการวิเคราะห์ที่ให้รายละเอียดในเชิงลึกว่า แบบเรียนมีลักษณะในการนำเสนอเนื้อหาสาระหรือข้อมูลต่างๆ เพื่อให้

นักเรียนเข้าใจความคิดรวบยอดหรือหลักการอย่างไร ความเป็นกลางของเนื้อหา หรือการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มคนหรือสังคมหรือไม่อย่างไร

Nicholls (2003) ได้กล่าวว่า แนวทางการวิเคราะห์แบบเรียน ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์กรอบแนวคิด 2) การวิเคราะห์ลักษณะกิจกรรม โดยเนื้อหาและกิจกรรมต้องมีความสอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตร ความเชื่อมโยงในเนื้อหาและกิจกรรมระหว่างเล่ม ความน่าสนใจและความยากง่ายในการอ่านแบบเรียน การประเมินคุณภาพของหนังสือ ประกอบด้วย (1) การนำเสนอเนื้อหา (2) ความครอบคลุมของเนื้อหา (3) ความถูกต้องของเนื้อหา (4) สารของหนังสือ (5) ลักษณะของแบบฝึกหัด (6) รูปแบบการเขียน (7) คำแนะนำการสอน (8) ความน่าอ่าน และ (9) ลักษณะผู้แต่งหนังสือ

ในประเทศไทย ธาณี เครืออยู่ (2552) ได้วิเคราะห์หนังสือเรียนคณิตศาสตร์ โดยกำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์หนังสือเรียนคณิตศาสตร์ออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ด้านองค์ประกอบเนื้อหา ได้แก่ โครงสร้างเนื้อหา การกำหนดลำดับเนื้อหา รูปแบบการอธิบายเนื้อหา 2) รูปเล่มของหนังสือเรียน ได้แก่ จำนวนหน้า ลักษณะกระดาษ ลักษณะหน้าปก ขนาดตัวอักษร การใช้สีสันในหนังสือ และภาพประกอบ

นอกจากนี้ มาริษา ช่วยบุญ (2552) ได้ศึกษาการวิเคราะห์หนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ โดยกำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์หนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก ข้อมูลทั่วไปของหนังสือ ขั้นตอนที่สอง ข้อมูลหนังสือเรียนโดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์หนังสือออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านรูปเล่มของหนังสือ 2) การเปรียบเทียบเนื้อหาก่อนและหลังการปฏิรูประหว่างชั้นเรียน 3) การวิเคราะห์ลำดับของเนื้อหาที่เรียน 4) การวิเคราะห์กิจกรรมในหนังสือเรียน 5) การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของหนังสือเรียนระหว่างก่อนและหลังปฏิรูปการศึกษา

สรุปได้ว่าแบบเรียนเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สร้างความสนใจในเนื้อหา หนังสือจะต้องมีความน่าสนใจ เช่น มีรูปภาพสีสันสวยงาม มีภาพประกอบเพื่อช่วยอธิบายเนื้อหา มีขนาดตัวอักษรที่เหมาะสม ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับผู้เรียน มีการจัดลำดับเนื้อหา มีแบบฝึกหัด ซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

ตอนที่ 4 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ประเทศไทยได้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นระยะเวลา 6 ปี จากนั้นได้มีการปฏิรูปหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้กำหนดทิศทางการจัดการ

เรียนรู้ และมีมาตรฐานและตัวชี้วัดในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนประกอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

4.1 วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการที่สำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี ดังนี้

- 1) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
- 2) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
- 3) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- 4) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
- 5) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 6) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย ครอบคลุม ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็น “คนดี มีปัญญา มีความสุข” มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

- (1) ความสามารถในการสื่อสาร
- (2) ความสามารถในการคิด
- (3) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- (4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- (5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มี 8 ประการ ดังนี้

- (1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- (2) ซื่อสัตย์สุจริต
- (3) มีวินัย
- (4) ใฝ่เรียนรู้
- (5) อยู่อย่างพอเพียง
- (6) มุ่งมั่นในการทำงาน
- (7) รักความเป็นไทย
- (8) มีจิตสาธารณะ

4.2 ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งหมด 8 กลุ่ม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจว่า มนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตาม

สภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการ พัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไป ปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก

สาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กันและมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบท สภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนด สาระต่างๆ ประกอบด้วย 5 สาระ ได้แก่ 1) ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม 2) หน้าที่พลเมือง และการดำรงชีวิตในสังคม 3) เศรษฐศาสตร์ 4) ประวัติศาสตร์ 5) ภูมิศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ในสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ไว้จำนวน 3 มาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

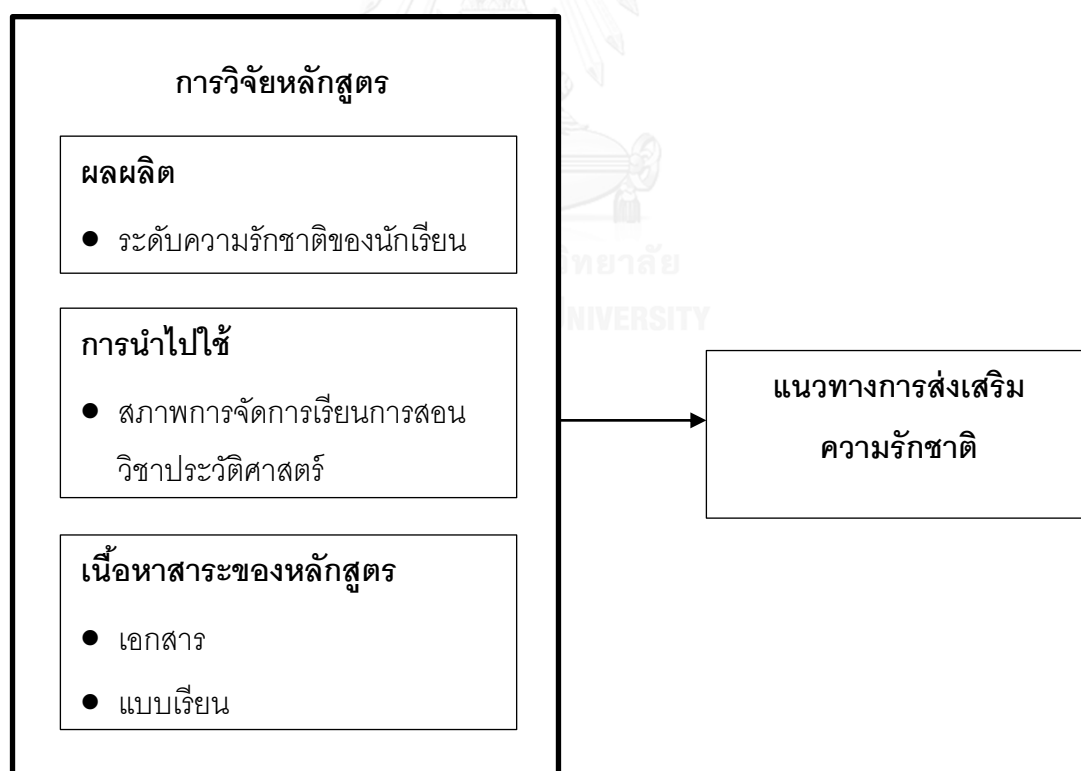
มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้าน ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา จะเห็นได้ว่า หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมนั้น มีบทบาทในการกำหนดจุดหมายของหลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนมีความรักชาติไว้อย่าง ชัดเจนในข้อ 4 อีกทั้ง ข้อ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรด้วย และหลักสูตรได้เพิ่มรายวิชาประวัติศาสตร์แยกออกมาจากวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อเน้นผู้เรียนให้มีความรักชาติ

ตอนที่ 5 กรอบความคิดของการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความรักชาติของนักเรียน และสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยใช้การวิจัยหลักสูตร โดย 1) ผลผลิตของหลักสูตรศึกษาระดับความรักชาติของนักเรียน โดยใช้แนวความคิดของ Wang et al. (2006) ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรักชาติแบบหลงใหล ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ และความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ 2) การนำหลักสูตรไปใช้ ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ โดยศึกษาใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล และ 3) เนื้อหาสาระของหลักสูตร ศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อีกทั้งการวิเคราะห์แบบเรียน ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมความรักชาติในลักษณะต่างๆ แก่นักเรียน จากการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ละฝ่าย โดยผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นกรอบความคิดของการวิจัยได้ดังนี้

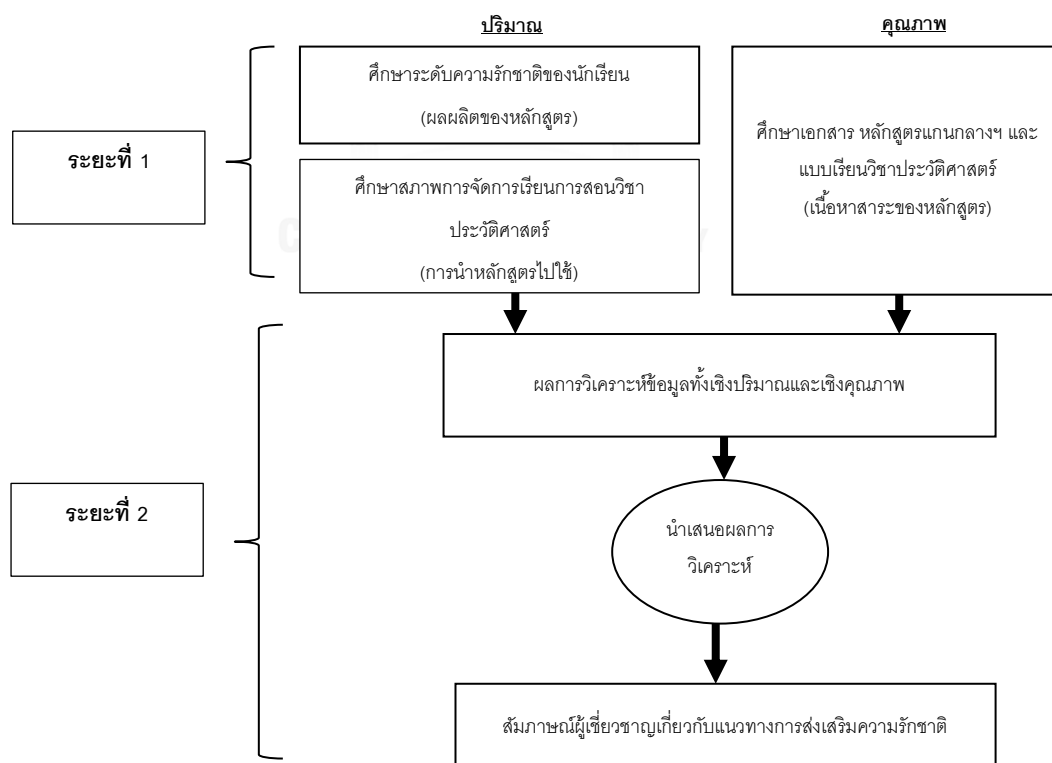
ภาพ 2.2 กรอบความคิดของการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียนโดยใช้การวิจัยหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาระดับความรักชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 2) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในห้องเรียน 3) เพื่อศึกษาลักษณะของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในการส่งเสริมความรักชาติ และ 4) เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความรักชาติ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อตอบคำถามวิจัยที่กำหนด

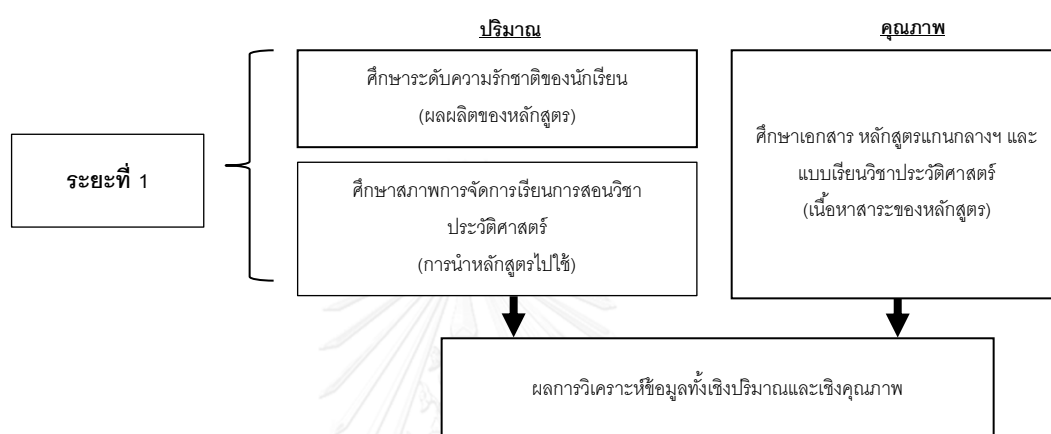
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยผสมวิธี The convergent parallel design เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยดำเนินการวิจัยพร้อมกัน ดังนี้ 1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) 1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร (documentary research) ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เป็นการวิจัยแบบ sequential โดยการนำผลการวิจัยจากระยะที่ 1 มาอธิบายเพื่อใช้ในการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน โดยมีแผนภาพการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ภาพ 3.1 รายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การวิจัยผสมวิธีแบบ The convergent parallel design

สำหรับการวิจัยระยะนี้เป็นการวิจัยผสมวิธีแบบ The convergent parallel design (Creswell & Plano Clark, 2007) มีการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพร้อมกัน โดยมีการลำดับความสำคัญเท่ากัน มีการรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 รูปแบบเข้าด้วยกันในขั้นของการตีความ ในลักษณะของการเปรียบเทียบหรือศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั้ง 2 รูปแบบ ดังแสดงในแผนภาพ 3.2

ภาพ 3.2 ระยะที่ 1 การวิจัยผสมวิธีแบบ The convergent parallel design

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและตัวอย่างวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งเป็น 2 เขตพื้นที่การศึกษา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และเขต 2

ตัวอย่างวิจัย

ตัวอย่างวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3-6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เรียนวิชาประวัติศาสตร์ทุกชั้นปี ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถเลือกเรียนได้ตามที่โรงเรียนกำหนด ซึ่งมีหลายรูปแบบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงแบ่งนักเรียนเป็น 2 ระดับ คือ 1) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ศึกษา กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งนี้เพราะเป็นระดับชั้นที่ผ่านการเรียนเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ครบถ้วน 2) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ศึกษา กับนักเรียนชั้นที่โรงเรียนกำหนดให้เรียนวิชาประวัติศาสตร์

ซึ่งอาจเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยตรวจสอบความซ้ำซ้อนของผู้สอนภายหลังจากการสุ่มโรงเรียนได้โดยการสอบถามข้อมูลรายชื่อผู้สอนจากโรงเรียน การกำหนดขนาดตัวอย่างผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากงานวิจัยในอดีต (กานต์ฤทัย ชลวิทย์, 2553; ณัฐพล แจ็งอักษร, 2553) ทั้งนี้จากการศึกษาในงานวิจัยในอดีตที่เก็บข้อมูลกับตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับงานวิจัยในครั้งนี้ พบว่า มีอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามร้อยละ 71.97-90.93 กำหนดตัวอย่างจากจำนวน 411-660 คน ดังนั้นเพื่อชดเชยอัตราการตอบกลับจึงกำหนดขนาดตัวอย่างจำนวน 1,000 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling) โดยมีขั้นตอนการเลือกตัวอย่างวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยศึกษากับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 ผู้วิจัยแบ่งเขตพื้นที่การศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้เกณฑ์เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified sampling) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตละ 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 10 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified sampling) โดยใช้ระดับชั้นของนักเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม แบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) ระดับชั้นละ 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 25 คน ดังนั้นจะได้ตัวอย่างจำนวน 1000 คน ดังตาราง 3.1

ตาราง 3.1 จำนวนตัวอย่างวิจัยจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา

โรงเรียน	เขตพื้นที่การศึกษา เขต 1					เขตพื้นที่การศึกษา เขต 2				
	โรงเรียน 1	โรงเรียน 2	โรงเรียน 3	โรงเรียน 4	โรงเรียน 5	โรงเรียน 1	โรงเรียน 2	โรงเรียน 3	โรงเรียน 4	โรงเรียน 5
นักเรียน ม.3 (คน)	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50
นักเรียน ม.4-6 (คน)	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50	(25 คน x2ห้อง 50
รวม (คน)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	1,000									

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามการวัดความรักชาติของนักเรียน และสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ โดยแบบสอบถามมีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบวัดมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อวัดระดับความรักชาติของนักเรียนและสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

การกำหนดนิยามตัวแปร

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความรักชาติและสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร โดยความรักชาติประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรักชาติแบบหลงใหล ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ และสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ประกอบด้วย ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล มีรายละเอียดนิยามเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

ความรักชาติ หมายถึง การแสดงออกถึงความปรารถนาดี ห่วงแหน ปกป้องรักษาประเทศชาติ สำนึกตระหนักในคุณของแผ่นดินอันเป็นที่เกิดที่อาศัยอยู่ และคำนึงถึงผลกระทบที่จะมีต่อประเทศชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตน โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรักชาติแบบหลงใหล (blind patriotism) ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ (symbolic patriotism) และความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ (constructive patriotism)

ความรักชาติแบบหลงใหล (blind patriotism) หมายถึง การแสดงออกในลักษณะของการปกป้องห่วงแหน รักและเทิดทูนประเทศชาติตลอดมา แม้ว่าประเทศชาติจะถูกกล่าวหาในทางที่ไม่ดี ก็ยังคงสนับสนุน และรักประเทศชาติของตนเอง

ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ (symbolic patriotism) หมายถึง การแสดงออกให้เห็นถึงความภาคภูมิใจ ชาบซึ่งในความเป็นชาติ โดยมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นตัวแทนหรือสิ่งยึดมั่นเพื่อบ่งบอกถึงความเป็นประเทศชาติของตนเอง และรักความเป็นชาติ

ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ (constructive patriotism) หมายถึง การแสดงออกถึงความต้องการให้ประเทศชาติของตนเองพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น มีความเจริญขึ้นทัดเทียมนานาประเทศ และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประเทศชาติในทางที่ดี

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาองค์ประกอบและการวัดความรักชาติตามแนวความคิดของ Wang et al. (2006) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความรักชาติแบบหลงใหล (blind patriotism) 2) ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ (symbolic patriotism) และ 3) ความรักชาติเชิง

สร้างสรรค์ (constructive patriotism) โดยศึกษาองค์ประกอบการวัดตามกรอบความคิดของ ต้นฉบับและพัฒนาข้อคำถามในการวัดให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับนักเรียนมากยิ่งขึ้น

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง ระดับการปฏิบัติของครูในวิชาประวัติศาสตร์ตาม การรับรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอนและแหล่ง เรียนรู้ และด้านการวัดประเมินผล

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่ได้พัฒนาขึ้นมีรายละเอียด เนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม วิชาที่ท่านชอบเรียน มากที่สุด และเหตุผลที่ชอบ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความรักชาติของนักเรียนโดยวัดใน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรักชาติแบบหลงใหล (blind patriotism) 2) ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ (symbolic patriotism) 3) ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ (constructive patriotism) มีลักษณะเป็นมาตรา ประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) โดยมีความหมายในการให้คะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้

1 = มีระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึกล้นน้อยที่สุด	(0% - 20%)
2 = มีระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึกล้นน้อย	(21% - 40%)
3 = มีระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึกล้นปานกลาง	(41% - 60%)
4 = มีระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึกล้นมาก	(61% - 80%)
5 = มีระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึกล้นมากที่สุด	(81% - 100%)

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เป็นแบบสอบถาม ระดับการรับรู้ของนักเรียน มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) โดยมีความหมายในการให้คะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้

1 = มีระดับการรับรู้ ล้นน้อยที่สุด	(0% - 20%)
2 = มีระดับการรับรู้ ล้นน้อย	(21% - 40%)
3 = มีระดับการรับรู้ ล้นปานกลาง	(41% - 60%)
4 = มีระดับการรับรู้ ล้นมาก	(61% - 80%)
5 = มีระดับการรับรู้ ล้นมากที่สุด	(81% - 100%)

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของการวัดระดับความรักชาติของนักเรียน และ การจัดการเรียนการสอน ดังนี้

ตาราง 3.2 เกณฑ์ในการแปลความหมายของการวัดตัวแปร

คะแนนเฉลี่ยของระดับปฏิบัติ/ความรู้สึก/การรับรู้	ความหมาย
1.00 – 1.49	มีระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึก หรือมีการรับรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุด
1.50 – 2.49	มีระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึก หรือมีการรับรู้อยู่ในระดับน้อย
2.50 – 3.49	มีระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึก หรือมีการรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง
3.50 – 4.49	มีระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึก หรือมีการรับรู้อยู่ในระดับมาก
4.50 – 5.00	มีระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึก หรือมีการรับรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรักชาติและการจัดการเรียนการสอน แล้วจึงกำหนดนิยามของตัวแปรและโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัด
2. ผู้วิจัยนำนิยามตัวแปรที่กำหนดขึ้นในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างตารางวิเคราะห์โครงสร้างตัวแปรที่ต้องการศึกษา มีรายละเอียดดังตาราง 3.3

ตาราง 3.3 โครงสร้างเนื้อหาแบบวัดความความรักชาติและการจัดการเรียนการสอน

ตัวแปร	องค์ประกอบ	จำนวนข้อ	ข้อที่
1. ความรักชาติ	1.1 ความรักชาติแบบหลงใหล	8	1-8
	1.2 ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์	8	9-16
	1.3 ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์	8	17-24
	รวม	24	
2. การจัดการเรียนการสอน	1.1 กิจกรรมการเรียนการสอน	5	1-5
	1.2 สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้	5	6-10
	1.3 การวัดและประเมินผล	5	11-15
	รวม	15	

3. ผู้วิจัยจัดทำร่างแบบสอบถามตามตารางโครงสร้างเนื้อหาที่ต้องการวัด โดยการ ปรับข้อคำถามที่มีอยู่จากเครื่องมือวิจัยเดิมให้เหมาะสมกับนิยามเชิงปฏิบัติการและบริบทใน กลุ่มนักเรียน จากนั้นนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบความถูกต้อง พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขเป็นแบบสอบถามฉบับร่าง 1 ฉบับ

4. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว พร้อมด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย กรอบความคิด นิยามเชิงปฏิบัติการ และตารางกำหนดโครงสร้างเนื้อหาที่ต้องการวัด พร้อมด้วยแบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผล การศึกษา จำนวน 1 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยาการศึกษา จำนวน 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา จำนวน 2 ท่าน (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนอไว้ในภาคผนวก ก)

5. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาจากค่า IOC ใช้เกณฑ์ในการตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหาและจุดประสงค์ ในกรณีค่า IOC มากกว่า 0.50 ถือว่าข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548) เมื่อกำหนดให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งตัดสินข้อคำถามในแบบสอบถามแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการที่มุ่งวัดหรือไม่ โดยกำหนดคะแนน ความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการเป็น 1 = สอดคล้อง 0 = ไม่แน่ใจ และ -1 = ไม่สอดคล้อง และพิจารณาใช้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.80 ขึ้นไป พบว่าจากข้อคำถาม ทั้งหมด 39 ข้อ มีเพียง 8 ข้อ (ร้อยละ 20.51) ที่มีค่าดัชนี IOC ต่ำกว่าเกณฑ์ ผู้วิจัยจึงปรับแก้ข้อคำถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและนำมาใช้ในการทดลองใช้แบบสอบถามต่อไป ผลการพิจารณา แสดงดังตาราง 3.4

ตาราง 3.4 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อ	ข้อคำถามเดิม	ข้อคำถามที่ปรับปรุง	หมายเหตุ
ความรักชาติ			
1	ฉันมีความภูมิใจที่ได้เกิดเป็นคนไทย	คงเดิม	
2	เมื่อฉันได้ยินชาวต่างชาติพูดถึงประเทศไทยในทางไม่ดี ฉันจะปกป้องประเทศไทยทันที	หากได้ยินคนพูดถึงประเทศไทยในทางไม่ดี ฉันจะปกป้องประเทศไทยทันที	เรียบเรียงภาษาให้อ่านเข้าใจง่าย
3	ฉันภูมิใจที่ประเทศไทยไม่เคยตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตก	คงเดิม	
4	ถ้ามีโอกาสฉันอยากย้ายไปอยู่ประเทศที่เจริญกว่าประเทศไทย	คงเดิม	
5	ทุกครั้งที่มีการแข่งขัน เช่น กีฬา ประกวดนางงาม หรือประกวดแข่งขัน ฉันเชียร์ทีมชาติไทยเสมอ	คงเดิม	

ข้อ	ข้อคำถามเดิม	ข้อคำถามที่ปรับปรุง	หมายเหตุ
6	ฉันอยากเกิดเป็นคนไทยมากกว่าเป็นคนชาติอื่น	คงเดิม	
7	การที่ฉันเกิดเป็นคนไทย ไม่ได้ทำให้ฉันรู้สึกมีปมด้อย	ฉันไม่รู้สึกมีปมด้อยที่เกิดเป็นคนไทย	เรียบเรียงภาษาให้อ่านเข้าใจง่าย
8	ฉันดีใจที่ได้อาศัยอยู่ในแผ่นดินไทย	คงเดิม	
9	ฉันภาคภูมิใจเมื่อฉันได้สวมใส่เสื้อที่มีธงชาติไทย	คงเดิม	
10	ฉันรู้สึกฮึกเหิม เมื่อได้เห็นธงชาติไทยโบกสะบัดในการแข่งขันกีฬา	คงเดิม	
11	ฉันประดับธงชาติในวันสำคัญของชาติ	คงเดิม	
12	ฉันภาคภูมิใจที่ได้ร้องเพลงชาติไทย	คงเดิม	
13	ฉันยืนตรงเคารพธงชาติทุกครั้งเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ	คงเดิม	
14	ฉันมีส่วนร่วมในการรักษาศิลปวัฒนธรรม	คงเดิม	
15	ฉันช่วยดูแลศิลปวัฒนธรรมไทย ไม่ให้ใครมาทำลาย	คงเดิม	
16	ฉันภูมิใจที่เรามีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติของเราเอง	คงเดิม	
17	ฉันยึดมั่นต่อหน้าที่ความเป็นพลเมืองของคนไทย	คงเดิม	
18	ฉันพร้อมปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองดีของประเทศ	คงเดิม	
19	ฉันเคารพต่อกฎระเบียบของสังคมไทย	คงเดิม	
20	ฉันใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง	คงเดิม	
21	ฉันประพฤติตนเป็นคนดี มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต	คงเดิม	
22	ฉันนำเรื่องราวในอดีตมาเป็นบทเรียนในการดำเนินชีวิตปัจจุบัน	คงเดิม	
23	ฉันคิดว่าคนไทยทุกคนในประเทศควรมีความสามัคคี	คงเดิม	
24	ฉันช่วยประหยัดทรัพยากรของประเทศ	คงเดิม	

ข้อ	ข้อคำถามเดิม	ข้อคำถามที่ปรับปรุง	หมายเหตุ
การจัดการเรียนการสอน			
1	เมื่อฉันเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ฉันมีความภาคภูมิใจกับความเป็นไทย	คงเดิม	
2	เมื่อฉันเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ฉันมีความซาบซึ้งถึงความเสียสละของบรรพบุรุษไทย	คงเดิม	
3	ครูเล่าเรื่องประวัติศาสตร์อย่างน่าสนใจ	คงเดิม	
4	ครูมีกิจกรรมหลายอย่างที่น่ายินดีให้นักเรียนทำ	คงเดิม	
5	ครูปลูกฝังให้ฉันรักชาติ มีความสามัคคี รักใคร่ปรองดองสมานฉันท์	คงเดิม	
6	ครูให้ดูรูปภาพเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไทยในระหว่างการเรียนการสอน	คงเดิม	
7	ครูใช้สื่อการสอนมีความทันสมัย เช่น วิดีโอ อินเทอร์เน็ต ข้อมูล หรือข่าวจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ	คงเดิม	
8	ครูใช้สื่อการสอนที่สามารถสื่อให้เห็นภาพเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างชัดเจน	คงเดิม	
9	ครูพาไปทัศนศึกษาในสถานที่ทางประวัติศาสตร์ไทย	คงเดิม	
10	ครูให้ชมภาพยนตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย	คงเดิม	
11	ข้อสอบส่วนใหญ่เน้นการท่องจำ	คงเดิม	
12	ครูมีการสอบย่อยทุกเนื้อหา	วิชาประวัติศาสตร์สอนบทเรียนให้ฉัน และทำให้ฉันคิดอย่างมีเหตุผล	แก้ไขข้อความ ที่มี ความหมาย ไม่ชัดเจน
13	ข้อสอบมีการให้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่	ข้อสอบมีการให้แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการอภิปรายในประเด็นต่างๆ	
14	ครูให้ฉันสอบวัดความรู้โดยให้ทำงานเป็นกลุ่ม	ฉันเข้าใจการกระทำ และการตัดสินใจของบรรพบุรุษ	
15	ครูให้ฉันสอบปากเปล่าโดยให้ฉันอธิบายความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ไทย	คงเดิม	

6. ผู้วิจัยปรับปรุงเครื่องมือวิจัยตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านแล้ว จึงนำแบบสอบถามฉบับแก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มของนักเรียนจำนวน 50 คน ที่มีลักษณะคล้ายกับตัวอย่าง และนำผลที่ได้จากการเก็บข้อมูล มาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการตรวจสอบค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (internal consistency) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (cronbach's alpha coefficient) สำหรับเกณฑ์การประเมินความเที่ยงของเครื่องมือวิจัยครั้งนี้พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่มีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าใช้ได้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548) และพิจารณาร่วมกับ เกณฑ์การประเมินตามหลักของ George and Mallery (2003) คือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามากกว่า 0.90 มีระดับความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาระหว่าง 0.80–0.89 มีระดับความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ดี สัมประสิทธิ์แอลฟาระหว่าง 0.70–0.79 มีระดับความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์พอใช้ สัมประสิทธิ์แอลฟาระหว่าง 0.60–0.69 มีระดับความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ สัมประสิทธิ์แอลฟาระหว่าง 0.50–0.59 มีระดับความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ต่ำและสัมประสิทธิ์แอลฟาน้อยกว่า 0.50 ไม่สามารถยอมรับได้

ผลการทดลองใช้แบบสอบถามกับนักเรียนจำนวน 50 คนพบว่า แบบสอบถามทั้ง 2 ตอน (ความรักชาติ และสภาพการจัดการเรียนการสอน) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.88 และ 0.88 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี รายละเอียดดังตาราง 3.5

ตาราง 3.5 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถาม

ตัวแปร	จำนวนข้อ	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
ความรักชาติ	24	0.88
ความรักชาติแบบหลงใหล	8	0.68
ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์	8	0.82
ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์	8	0.78
การจัดการเรียนการสอน	15	0.88
กิจกรรมการเรียนการสอน	5	0.82
สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้	5	0.86
การวัดและประเมินผล	5	0.60

7. การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ของตัวแปรความรักชาติ ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

(confirmatory factor analysis) ด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL 9.2) ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปร รายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าองค์ประกอบความรักชาติ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.42-0.63 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ทุกคู่ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวก โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุดคือ ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ (SYMB) กับ ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ (CONS) มีค่าเท่ากับ 0.63 รองลงมาคือ ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ (SYMB) กับ ความรักชาติแบบหลงใหล (BLIN) มีค่าเท่ากับ 0.54 เมื่อพิจารณาค่า Bartlett's Test of Sphericity พบว่ามีค่าเท่ากับ 40.24 ($p < .00$) แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: KMO มีค่าเท่ากับ 0.66 ซึ่งเข้าใกล้ 1 แสดงว่าผลการทดสอบตัวแปรความรักชาติแบบหลงใหล ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ และความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์กันมากพอและมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ รายละเอียดดังตาราง 3.6

ตาราง 3.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์		
	1	2	3
1. ความรักชาติแบบหลงใหล (BLIN)	1.00		
2. ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ (SYMB)	0.54**	1.00	
3. ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ (CONS)	0.42**	0.63**	1.00
<i>M</i>	4.13	4.24	4.28
<i>SD</i>	0.41	0.42	0.43

KMO: Measure of Sampling Adequacy = 0.66

Bartlett's Test of Sphericity = 40.23, $df = 3$, $p = 0.00$

** $p < .01$

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดความรักชาติ (PAT) พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ ($\chi^2 = 2.01$, $df = 1$, $p = 0.16$) ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.77 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณ (RMSEA)

มีค่าเท่ากับ 0.14 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.01 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลความรักชาติพบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวกขนาดตั้งแต่ 0.62 ถึง 0.91 และทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญสูงสุดคือความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ (SYM)($\beta=0.91$) รองลงมาคือ ความรักชาติแบบหลงใหล (BLIN) ($\beta=0.82$) และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุดคือ ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ (CONS) ($\beta=0.62$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ทุกค่าซึ่งวัดได้จาก R^2 แสดงให้เห็นถึงความผันแปรของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงความรักชาติอยู่ในระดับต่ำจนถึงค่อนข้างสูง (R^2 อยู่ระหว่าง 0.39 ถึง 0.82) แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้ง 3 ตัวดังกล่าวนี้เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบความรักชาติ ดังแสดงในตาราง 3.7 และภาพ 3.3

ผลการวิเคราะห์สามารถนำค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ (factor score coefficient) มาสร้างสมการองค์ประกอบความรักชาติในรูปคะแนนดิบดังนี้

$$PAT = 0.37^{**} (BLIN) + 0.51^{**} (SYMB) + 0.02^{**} (CONS)$$

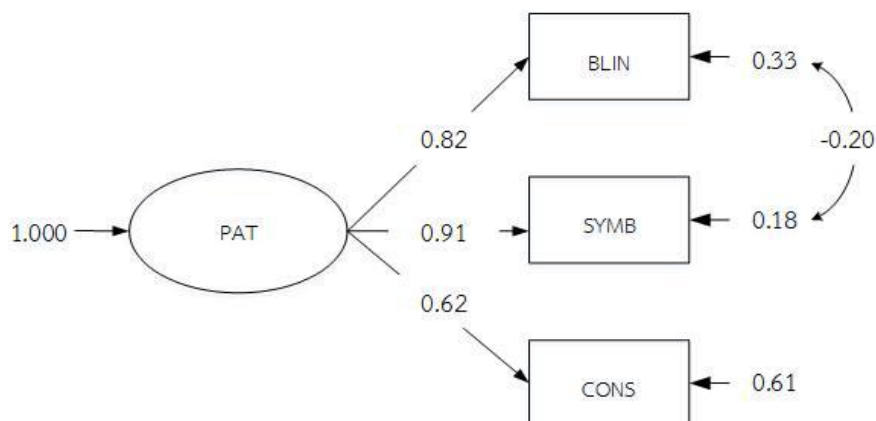
ตาราง 3.7 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงและค่าสถิติ

ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ		t	R^2	สปส.คะแนนองค์ประกอบ
	b(SE)	β			
1. ความรักชาติแบบหลงใหล	1.00 (0.00)	0.82	-	0.67	0.37
2. ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์	1.14 (0.18)	0.91	6.28**	0.82	0.51
3. ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์	0.79 (0.17)	0.62	4.58**	0.39	0.02

Chi-Square=2.01, df=1, p=0.16, GFI = 0.96, AGFI = 0.77, RMR=0.01, RMSEA=0.14

Largest Standardized Residual = 4.19

หมายเหตุ **p < .05, จำนวน 50 คน

Chi-Square=2.01, df=1, p=0.16, GFI = 0.96, AGFI = 0.77, RMR=0.04, RMSEA=0.14

ภาพ 3.3 โมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยันความรักชาติ
(ค่าน้ำหนักองค์ประกอบนำเสนอในรูปคะแนนมาตรฐาน)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บตัวอย่างจากนักเรียน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยติดต่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเสนอไปยังแต่ละโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมเก็บข้อมูลในโรงเรียน ระยะเวลาดำเนินการวิจัยช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2559 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2559 ผู้วิจัยได้มีการติดต่อประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนต่างๆ โดยตรง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการเก็บข้อมูลนักเรียน จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวันเวลาตามแผนดำเนินการที่กำหนดแล้วรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับการให้ข้อมูลตอบกลับมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป เพื่ออธิบายลักษณะการแจกแจงของข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างวิจัย ประกอบด้วย ความถี่ และร้อยละ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

2) การวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

2.1) ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงบรรยายเพื่ออธิบายระดับความรักชาติ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (Sk) ค่าความโด่ง (Ku) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของข้อมูล (CV) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

2.2) ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงบรรยายเพื่ออธิบายสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (Sk) ค่าความโด่ง (Ku) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของข้อมูล (CV) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยในระยาะนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาสาระของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในการส่งเสริมความรักชาติ โดยใช้การวิจัยเอกสาร รายละเอียดดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเอกสาร เพื่อศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 วิชาประวัติศาสตร์ในการส่งเสริมความรักชาติ เริ่มต้นจากการอธิบายโครงสร้างเนื้อหา สาระที่หลักสูตรจัดให้ผู้เรียนได้ศึกษา รวมทั้งเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความรักชาติที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตร นอกจากนี้ยังศึกษาแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย มีลักษณะเป็นเอกสาร ดังนี้

1. เอกสารจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 4 เล่ม ซึ่งเป็นแบบเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้เรียบเรียง ได้แก่

- 1) แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
- 2) แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- 3) แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- 4) แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

การศึกษาค้นคว้าข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในลักษณะของการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษา

2. การกำหนดโครงสร้างการวิเคราะห์แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์โดยใช้เกณฑ์ของ ธานี เครืออยู่ (2552) มากำหนดขอบเขตการวิเคราะห์แบบเรียน โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ด้านองค์ประกอบเนื้อหา ได้แก่ โครงสร้างเนื้อหา การกำหนดลำดับเนื้อหา รูปแบบการอธิบายเนื้อหา และลักษณะของแบบฝึกหัด 2) รูปเล่มของแบบเรียน ได้แก่ จำนวนหน้า ลักษณะกระดาษ ลักษณะหน้าปก ขนาดตัวอักษร การใช้สีสันในหนังสือ และภาพประกอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเอกสารจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษา โดยผู้วิจัยพิจารณาเนื้อหาการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียนที่หลักสูตรจัดให้ผู้เรียนได้ศึกษา จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ โดยศึกษาและวิเคราะห์แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ที่ละเล่มด้วยตัวของผู้วิจัยเอง จากนั้นบันทึกข้อมูลในแบบวิเคราะห์ แล้วนำผลการวิเคราะห์มาตีความ รายละเอียดดังตาราง

ตาราง 3.8 ตัวอย่างการวิเคราะห์แบบเรียนด้านความสอดคล้อง

คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตาราง 3.9 ตัวอย่างการวิเคราะห์โครงสร้างของเนื้อหาในแบบเรียน

ชั้น	หน่วยการเรียนรู้
มัธยมศึกษาปีที่ 1	
มัธยมศึกษาปีที่ 2	
มัธยมศึกษาปีที่ 3	
มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6	

ตาราง 3.10 ตัวอย่างการวิเคราะห์รูปแบบการอธิบายเนื้อหาในแบบเรียน

ระดับชั้น	เนื้อหา
มัธยมศึกษาปีที่ 1	
มัธยมศึกษาปีที่ 2	
มัธยมศึกษาปีที่ 3	
มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6	

ตาราง 3.11 ตัวอย่างการวิเคราะห์รูปเล่มแบบเรียน

รายละเอียด	แบบเรียน ม.1	แบบเรียน ม.2	แบบเรียน ม.3	แบบเรียน ม.4-6
จำนวนหน้า				
จำนวนบททั้งหมด				
ลักษณะกระดาษ				
ขนาดเล่ม				
ลักษณะปก				
-กระดาษ				
-ภาพปก				
การเข้าเล่ม				
ขนาดตัวอักษร				

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยในขั้นตอนนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) แบบ sequential มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความรักชาติ โดยผู้วิจัยนำผลการวิจัยจากระยะที่ 1 การวิจัยผลสมมติแก่ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลและสร้างข้อคำถามเพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรักชาติให้กับนักเรียน รายละเอียดดังต่อไปนี้

กรณีศึกษา

การเลือกกรณีศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีความรู้เกี่ยวกับการสอนวิชาประวัติศาสตร์ และมีประสบการณ์ในการสอนหรือการทำงาน จำนวน 9 ท่าน โดยเลือกพิจารณาจากคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

ตาราง 3.12 ตัวอย่างการวิจัยในระยะที่ 2

ผู้เชี่ยวชาญ	คุณสมบัติ	จำนวน(คน)
1) อาจารย์มหาวิทยาลัยด้าน ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์	มีความรู้ทางด้านสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และมีประสบการณ์การสอนมากกว่า 5 ปี	2
2) ครูผู้สอนวิชา ประวัติศาสตร์	มีประสบการณ์ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษามากกว่า 10 ปี	3
3) ครูที่ได้รับรางวัลครูผู้สอน ดีเด่น	ได้รับรางวัลทางด้านการสอนกลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จาก หน่วยงานของรัฐและองค์กรต่างๆ	2
4) ศึกษานิเทศก์	มีประสบการณ์ในการนิเทศมากกว่า 5 ปี	2
รวม(คน)		9

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในระยะที่ 2

การวิจัยระยะนี้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างประกอบด้วยข้อคำถามที่ครอบคลุมเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมความรักชาติแก่นักเรียน ซึ่งก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย ระดับความรักชาติของนักเรียน สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ การวิจัยเอกสารของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการวิเคราะห์แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ โดยมีประเด็นคำถามของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญของอาจารย์

มหาวิทยาลัย ครู และศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน แสดง
ในตาราง 3.13

ตาราง 3.13 ข้อคำถามในการสัมภาษณ์

ประเภทคำถาม	ข้อคำถาม
คำถามนำ	1) ท่านช่วยเล่าให้ฟังว่า การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในชั้นเรียนเป็นอย่างไรบ้าง
คำถามเริ่มต้น	2) ช่วยอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็น อย่างไรบ้าง
คำถามหลัก	3) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรบ้างเกี่ยวกับแบบเรียนของวิชาประวัติศาสตร์ 4) ท่านคิดว่าวิชาประวัติศาสตร์ ควรแยกหรือรวมกับวิชาสังคมศึกษา 5) ผลการปฏิรูปหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ส่งผลต่อท่าน และนักเรียนอย่างไร 6) ท่านคิดว่านักเรียนมีความรักชาติหรือไม่ ท่านรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนมีความ รักชาติ (ยกตัวอย่างพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกถึงความรักชาติ) ท่านมีวิธี ใดบ้างที่ช่วยวัดความรักชาติของนักเรียน และนักเรียนเข้าใจความรักชาติถูกต้อง หรือไม่
คำถามปิด	7) ท่านมีวิธีการสอนอย่างไรที่ทำให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ และท่านมีแนวทางการส่งเสริมนักเรียนให้เกิดความรักชาติอย่างไรบ้าง

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ให้มีความครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย
เพื่อให้ได้คำตอบของคำถามวิจัย แล้วนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้การเปิดเผย
สถานภาพที่เป็นนิสิตปริญญาโท จากนั้นแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญทราบ ผู้วิจัย
เตรียมคำถามสัมภาษณ์ รวมทั้งเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนามได้แก่ สมุดบันทึก และเครื่อง
บันทึกเสียง เพื่อเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลลงแบบบันทึกการสัมภาษณ์มา
ตีความและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากคำพูดของ
ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ตามประเด็นคำถาม และการวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytic
analysis) เพื่อตีความสร้างข้อสรุป

2. นำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้มาเขียนสรุปเป็นรายงานการวิจัย พร้อมกับยกตัวอย่างคำพูดของผู้เชี่ยวชาญที่มีแนวทางการส่งเสริมความรักชาติประกอบการสรุปผลในแต่ละประเด็น เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องและความชัดเจนมากขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียนโดยใช้การวิจัยหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษา ระดับความรักชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 2) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชา ประวัติศาสตร์ในห้องเรียน 3) ศึกษาลักษณะของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในการส่งเสริมความรักชาติ 4) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมความรักชาติ โดยผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยดังกล่าว แบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและค่าสถิติบรรยายของตัวแปรวิจัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความรักชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในห้องเรียน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ลักษณะของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในการส่งเสริมความรักชาติ

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความรักชาติ

สำหรับการวิเคราะห์และแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลง่ายต่อการทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอกำหนดสัญลักษณ์แทนตัวแปรและความหมายของแต่ละสัญลักษณ์ไว้ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ

<i>M</i>	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
<i>SD</i>	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
<i>Sk</i>	หมายถึง	ค่าความเบ้
<i>Ku</i>	หมายถึง	ค่าความโด่ง
<i>CV</i>	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและค่าสถิติบรรยายของตัวแปรวิจัย

การนำเสนอข้อมูลภูมิหลังของตัวอย่างวิจัย ประกอบด้วย ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างวิจัย ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และวิชาที่ชอบเรียนมากที่สุด รายละเอียดผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตัวอย่างวิจัย เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 จำนวน 692 คน เป็นนักเรียนหญิงจำนวน 464 คน (ร้อยละ 67.05) ในสัดส่วนที่มากกว่านักเรียนชายซึ่งมีจำนวน 228 คน (ร้อยละ 32.95)

ในการวิจัยนี้ได้ระดับชั้นของนักเรียนออกเป็น 4 ระดับชั้น ได้แก่ 1) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 3) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 4) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผลการเก็บข้อมูลลักษณะของตัวอย่างเป็นระดับชั้น พบว่า นักเรียนที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ร้อยละ 51.30) รองลงมาคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ร้อยละ 16.47) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 18.50) และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 13.73) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม พบว่า นักเรียนมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.01-3.49 มากที่สุด (ร้อยละ 29.57) รองลงมา มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.50-2.99 (ร้อยละ 25.22) ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 3.50-4.00 (ร้อยละ 22.90) ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.00-2.49 (ร้อยละ 16.52) ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.50-1.99 (ร้อยละ 4.64) และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 (ร้อยละ 1.16) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิชาที่นักเรียนชอบเรียนมากที่สุด พบว่านักเรียนส่วนมากชอบเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ร้อยละ 25.00) รองลงมา เป็นวิชาภาษาต่างประเทศและวิชาคณิตศาสตร์ ในจำนวนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 17.79 และ 17.08 ตามลำดับ) วิชาวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 12.94) วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา และวิชาศิลปะ ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 8.68 และ 8.53 ตามลำดับ) วิชาภาษาไทย (ร้อยละ 7.94) และ วิชาการงานอาชีพ (ร้อยละ 2.06) ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 4.1

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างวิจัย

ข้อมูลพื้นฐาน	ระดับชั้นที่กำลังศึกษา									
	ม.3		ม.4		ม.5		ม.6		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ										
ชาย	112	31.64	54	43.20	29	22.48	33	39.29	228	32.95
หญิง	242	68.36	71	56.80	100	77.52	51	60.71	464	67.05
รวม	354	100.00	125	100.00	129	100.00	84	100.00	692	100.00
ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม										
ต่ำกว่า 1.50	6	1.69	0	0.00	2	1.55	0	0.00	8	1.16
1.50-1.99	21	5.93	3	2.40	2	1.55	6	7.14	32	4.62
2.00-2.49	65	18.36	15	12.00	11	8.53	23	27.38	114	16.47
2.50-2.99	78	22.03	39	31.20	31	24.03	27	32.14	175	25.29
3.00-3.49	90	25.42	50	40.00	46	35.66	19	22.62	205	29.62
3.50-4.00	94	26.55	18	14.40	37	28.68	9	10.71	158	22.83
รวม	354	100.00	125	100.00	129	100.00	84	100.00	692	100.00
วิชาที่ท่่านชอบมากที่สุด										
ภาษาไทย	26	7.41	4	3.33	14	11.20	10	11.90	54	7.94
คณิตศาสตร์	64	18.23	30	25.00	14	11.20	8	9.52	116	17.06
วิทยาศาสตร์	48	13.68	22	18.33	13	10.40	5	5.95	88	12.94
สังคมศึกษาฯ	74	21.08	30	25.00	32	25.60	34	40.48	170	25.00
ภาษาต่างประเทศ	65	18.52	17	14.17	28	22.40	11	13.10	121	17.79
ศิลปะ	26	7.41	10	8.33	14	11.20	8	9.52	58	8.53
การงานอาชีพฯ	10	2.85	0	0.00	1	.80	3	3.57	14	2.06
สุขศึกษาและพลศึกษา	38	10.83	7	5.83	9	7.20	5	5.95	59	8.68
รวม	351	100.00	120	100.00	125	100.00	84	100.00	680	100.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความรักชาติของนักเรียน

จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้เห็นลักษณะของระดับความรักชาติจากทั้ง 3 องค์ประกอบ และการกระจายของข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) เพื่อให้เห็นลักษณะของการแจกแจงและการกระจายของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนการวิเคราะห์ ค่าความเบ้ (Sk) ความโด่ง (Ku) ซึ่งเป็นค่าที่แสดงลักษณะการแจกแจงความถี่ของข้อมูลว่ามีการแจกแจงแตกต่างจากโค้งปกติหรือไม่ โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ระดับความรักชาติอยู่ในระดับมาก ($M=4.07$) ค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบรายด้าน มีค่าอยู่ระหว่าง 4.04 ถึง 4.09 ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรักชาติแบบหลงใหล และความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน เท่ากับ 4.09 ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ ($M=4.04$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.58 ถึง 0.62 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) ของตัวแปรทั้งสามตัวมีค่าอยู่ระหว่าง 14.15 ถึง 15.26 โดยตัวแปรความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ มีการกระจายของข้อมูลมากที่สุด ($CV=15.26$) แสดงว่านักเรียนแต่ละคนมีความรักชาติเชิงสัญลักษณ์แตกต่างกันมากกว่าตัวแปรอื่นๆ รองลงมา คือ ความรักชาติแบบหลงใหล ($CV=14.61$) และความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ ($CV=14.15$) ตามลำดับ ในการทดสอบความเป็นโค้งปกติของลักษณะการแจกแจงข้อมูลด้วยสถิติ z -test พบว่า ตัวแปรทั้งสามมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้ายเนื่องจากมีค่าความเบ้ (Sk) เป็นลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความรักชาติแบบหลงใหล ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ และความรักชาติเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าค่าเฉลี่ย และเมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า ตัวแปรความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ และความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ มีค่าความโด่งเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรมีลักษณะเป็นโค้งสูงกว่าปกติ (leptokurtic) แสดงว่านักเรียนส่วนมากมีระดับความรักชาติด้านความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ และความรักชาติเชิงสร้างสรรค์เกาะกลุ่มกันมาก รายละเอียดดังตาราง 4.2

ตาราง 4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความรักชาติของนักเรียน

ตัวแปร	M	ระดับ	SD	Sk	Ku	$CV(\%)$
ความรักชาติ	4.07	มาก	0.52	-0.75	0.80	12.74
1) ความรักชาติแบบหลงใหล	4.09	มาก	0.60	-0.67*	-0.09	14.61
2) ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์	4.04	มาก	0.62	-0.73*	0.65*	15.26
3) ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์	4.09	มาก	0.58	-0.59*	0.50*	14.15

หมายเหตุ การทดสอบนัยสำคัญความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) คำนวณจากสถิติ $Z_{sk} = Sk/SE_{sk}$ และ $Z_{ku} = Ku/SE_{ku}$; SE for skewness = 0.09 และ SE for kurtosis = 0.19; * $p < .05$

เมื่อพิจารณาการตอบแบบสอบถามของตัวอย่างวิจัยเป็นรายข้อ พบว่า ความรักชาติแบบหลงใหล นักเรียนมีการตอบอยู่ระดับมาก ($M=4.09$) โดยมีข้อ 1 นักเรียนตอบอยู่ในระดับมากที่สุดเพียงข้อเดียว ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับฉันมีความภาคภูมิใจที่ได้เกิดเป็นคนไทย ส่วนข้อ 4 นักเรียนตอบอยู่ในระดับปานกลางเพียงข้อเดียว ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับถ้าฉันมีโอกาสฉันอยาก

ย้ายไปอยู่ประเทศที่เจริญกว่าประเทศไทย ส่วนความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ และความรักชาติเชิง
สร้างสรรค์ ($M=4.04, 4.09$) นักเรียนมีการตอบอยู่ระดับมากทุกข้อ รายละเอียดดังตาราง 4.3

ตาราง 4.3 ค่าสถิติบรรยายลักษณะตัวแปรความรักชาติของตัวอย่าง

ข้อ	ข้อรายการ	ระดับการตอบ (ร้อยละ)						N	M	SD	ความหมาย
		1	2	3	4	5	รวม				
ความรักชาติ								692	4.07	0.52	มาก
ความรักชาติแบบหลงไหล								692	4.09	0.60	มาก
1	ฉันมีความภูมิใจที่เกิดเป็นคนไทย	0.29	1.73	6.21	16.47	75.29	100	692	4.65	0.70	มากที่สุด
2	หากได้ยินคนพูดถึงประเทศไทยในทางไม่ดี ฉันจะปกป้องประเทศไทยทันที	1.45	4.34	27.02	34.68	32.51	100	692	3.92	0.95	มาก
3	ฉันภูมิใจที่ประเทศไทยไม่เคยตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตก	1.16	3.32	17.34	29.77	48.41	100	692	4.21	0.92	มาก
4	ถ้ามีโอกาสฉันอยากย้ายไปอยู่ประเทศที่เจริญกว่าประเทศไทย*	20.81	17.92	28.76	18.93	13.58	100	692	3.13	1.31	ปานกลาง
5	ทุกครั้งที่มีการแข่งขัน เช่น กีฬา ประภวดนางงาม หรือประภวดแข่งขันอื่นๆ ฉันเชียร์ทีมชาติไทยเสมอ	1.73	4.19	20.09	27.60	46.39	100	692	4.13	0.99	มาก
6	ฉันอยากเกิดเป็นคนไทยมากกว่าเป็นคนชาติอื่น	1.45	3.32	24.13	32.80	38.29	100	692	4.03	0.94	มาก
7	ฉันไม่รู้สึกมีปมด้อยที่เกิดเป็นคนไทย	2.46	5.35	12.43	28.03	51.73	100	692	4.21	1.02	มาก
8	ฉันตั้งใจที่ได้อาศัยอยู่ในแผ่นดินไทย	0.58	2.46	11.85	23.70	61.42	100	692	4.43	0.84	มาก
ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์								692	4.04	0.62	มาก
9	ฉันภาคภูมิใจเมื่อฉันได้สวมใส่เสื้อที่มีธงชาติไทย	0.87	4.05	16.76	30.78	47.54	100	692	4.20	0.92	มาก
10	ฉันรู้สึกอึดใจเมื่อได้เห็นธงชาติไทยโบกสะบัดในการแข่งขัน เช่น กีฬา ประภวดนางงาม หรือประภวดแข่งขันอื่นๆ	1.30	3.61	18.64	30.35	46.10	100	692	4.16	0.94	มาก
11	ฉันประดับธงชาติในวันสำคัญของชาติ	5.20	8.67	32.80	32.51	20.81	100	692	3.55	1.07	มาก
12	ฉันภาคภูมิใจที่ได้ร้องเพลงชาติไทย	0.72	3.03	19.22	34.10	42.92	100	692	4.15	0.89	มาก
13	ฉันยืนตรงเคารพธงชาติทุกครั้งเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ	0.72	3.61	17.05	36.85	41.76	100	692	4.15	0.88	มาก
14	ฉันมีส่วนร่วมในการรักษาศิลปวัฒนธรรม	0.29	3.18	31.07	40.46	25.00	100	692	3.87	0.83	มาก
15	ฉันช่วยเหลือศิลปวัฒนธรรมไทย ไม่ให้ใครมาทำลาย	0.72	3.76	31.36	38.73	25.43	100	692	3.84	0.87	มาก
16	ฉันภูมิใจที่เรามีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติของเราเอง	0.72	1.59	13.01	26.30	58.38	100	692	4.40	0.83	มาก
ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์								692	4.09	0.58	มาก
17	ฉันยึดมั่นต่อหน้าที่ความเป็นพลเมืองของคนไทย	0.29	1.88	มาก	39.31	33.82	100	692	4.04	0.83	มาก
18	ฉันพร้อมปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองดีของประเทศ	0.14	1.59	มาก	40.46	36.42	100	692	4.11	0.80	มาก
19	ฉันเคารพต่อกฎระเบียบของสังคมไทย	0.43	2.46	มาก	43.64	35.98	100	692	4.12	0.81	มาก
20	ฉันใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง	0.58	2.17	มาก	42.49	39.45	100	692	4.18	0.81	มาก
21	ฉันประพฤติตนเป็นคนดี มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต	0.14	2.31	มาก	42.63	35.69	100	692	4.11	0.80	มาก

ข้อ	ข้อรายการ	ระดับการตอบ (ร้อยละ)						N	M	SD	ความหมาย
		1	2	3	4	5	รวม				
22	ฉันนำเรื่องราวในอดีตมาเป็นบทเรียนในการดำเนินชีวิตปัจจุบัน	1.16	3.76	23.27	35.69	36.13	100	692	4.02	0.92	มาก
23	ฉันคิดว่าคนไทยทุกคนในประเทศควรมีความสามัคคี	2.17	1.73	13.15	28.47	54.48	100	692	4.31	0.92	มาก
24	ฉันช่วยประหยัทรัพยากรของประเทศ	1.01	3.61	30.20	40.75	24.42	100	692	3.84	0.87	มาก

*ข้อคำถามทางลบ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในห้องเรียน

จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อให้เห็นลักษณะของระดับการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์จากทั้ง 3 องค์ประกอบ และการกระจายของข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ที่ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) เพื่อให้เห็นลักษณะของการแจกแจงและการกระจายของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนการวิเคราะห์ ค่าความเบ้ (Sk) ความโด่ง (Ku) ซึ่งเป็นค่าที่แสดงลักษณะการแจกแจงความถี่ของข้อมูลว่ามีการแจกแจงแตกต่างจากโค้งปกติหรือไม่ โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูวิชาประวัติศาสตร์ตามการรับรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับการรับรู้มาก ($M=3.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับการรับรู้มาก ($M=3.82$) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับการรับรู้มาก ($M=3.74$) และด้านวัดและประเมินผล อยู่ในระดับการรับรู้ปานกลาง ($M=3.28$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.62 ถึง 0.74 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) ของตัวแปรสังเกตได้ทั้งสามตัวแปร มีค่าอยู่ระหว่าง 18.98 ถึง 19.43 โดยด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้มีการกระจายของข้อมูลมากที่สุด ($CV=9.43$) แสดงว่านักเรียนแต่ละคนมีการรับรู้ด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้แตกต่างกันมากกว่าตัวแปรอื่นๆ รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($CV=19.13$) และด้านวัดและประเมินผล ($CV=18.98$) ตามลำดับ ในการทดสอบความเป็นโค้งปกติของลักษณะการแจกแจงข้อมูลด้วยสถิติ z-test พบว่า ตัวแปรทั้งสามมีการแจกแจงของข้อมูลในลักษณะเบ้ซ้ายเนื่องจากมีค่าความเบ้ (Sk) เป็นลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้การจัดการเรียนการสอนของครูวิชาประวัติศาสตร์ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ และด้านวัดและประเมินผลสูงกว่าค่าเฉลี่ย และเมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่า สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้และการวัดและประเมินผล มีค่าความโด่งเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรมีลักษณะเป็นโค้งสูงกว่าปกติ

(leptokurtic) แสดงว่านักเรียนส่วนมากมีระดับการรับรู้การจัดการเรียนการสอนของครูวิชาประวัติศาสตร์ ด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้และการวัดและประเมินผลเกาะกลุ่มกันมาก รายละเอียดดังตาราง 4.4

ตาราง 4.4 ผลการวิเคราะห์ระดับการจัดการเรียนการสอน

ตัวแปร	M	ระดับ	SD	Sk	Ku	CV(%)
การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์	3.61	มาก	0.58	-0.62*	0.57*	16.16
1) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	3.74	มาก	0.71	-0.51*	0.24	19.13
2) ด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้	3.82	มาก	0.74	-0.74*	0.54*	19.43
3) ด้านวัดและประเมินผล	3.28	ปานกลาง	0.62	-0.56*	0.55*	18.98

หมายเหตุ การทดสอบนัยสำคัญความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) คำนวณจากสถิติ $Z_{sk} = Sk/SE_{sk}$ และ $Z_{ku} = Ku/SE_{ku}$; SE for skewness = 0.09 และ SE for kurtosis = 0.19; *p < .05

เมื่อพิจารณาการตอบแบบสอบถามของตัวอย่างวิจัยเป็นรายข้อ พบว่า กิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีการตอบอยู่ระดับมาก ($M=3.74$) สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ นักเรียนส่วนใหญ่มีการตอบอยู่ระดับมาก ($M=3.82$) โดยมีเพียงข้อ 9 ที่มีการตอบอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับครูพาฉันไปทัศนศึกษาสถานศึกษาที่ทางประวัติศาสตร์ไทย ส่วนการวัดและประเมินผล นักเรียนมีการตอบอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.28$) โดยมีข้อ 11 ที่มีการตอบอยู่ในระดับน้อย ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อสอบวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เน้นการท่องจำ ข้อ 15 มีการตอบอยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดดังตาราง 4.5

ตาราง 4.5 ค่าสถิติบรรยายลักษณะตัวแปรการจัดการเรียนการสอนของตัวอย่าง

ข้อ	ข้อรายการ	ระดับการตอบ (ร้อยละ)						N	M	SD	ความหมาย
		1	2	3	4	5	รวม				
การจัดการเรียนการสอน								692	3.61	0.58	มาก
กิจกรรมการเรียนการสอน								692	3.74	0.71	มาก
1	เมื่อฉันเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ฉันมีความภาคภูมิใจกับความเป็นไทย	1.73	4.48	22.98	35.69	35.12	100	692	3.98	0.96	มาก
2	เมื่อฉันเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ฉันมีความซาบซึ้งถึงความเสียสละของบรรพบุรุษไทย	2.46	9.54	32.51	39.74	15.75	100	692	3.57	0.95	มาก
3	ครูเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ	4.34	12.72	33.53	33.67	15.75	100	692	3.44	1.04	มาก
4	ครูมีกิจกรรมหลายอย่างที่นำเสนอให้นักเรียนทำ	1.59	8.53	32.51	35.12	22.25	100	692	3.68	0.96	มาก
5	ครูปลูกฝังให้ฉันรักชาติ มีความสามัคคี รักใคร่ปรองดอง และสมานฉันท์	0.87	4.62	21.39	37.86	35.26	100	692	4.02	0.91	มาก

ข้อ	ข้อรายการ	ระดับการตอบ (ร้อยละ)						N	M	SD	ความหมาย
		1	2	3	4	5	รวม				
สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้								692	3.82	0.74	มาก
6	ครูให้ชั้นดูรูปภาพเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไทยในระหว่างการเรียนการสอน	1.01	5.06	21.68	36.56	35.69	100	692	4.01	0.93	มาก
7	ครูใช้สื่อการสอนที่มีความทันสมัย เช่น วิดีโอ อินเทอร์เน็ต ข้อมูล หรือข่าวจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ	1.16	4.34	16.91	34.25	43.35	100	692	4.14	0.93	มาก
8	ครูใช้สื่อการสอนที่สามารถสื่อให้เห็นภาพเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไทยได้อย่างชัดเจน	0.87	6.07	20.38	38.44	34.25	100	692	3.99	0.93	มาก
9	ครูพาชั้นไปทัศนศึกษาในสถานที่ทางประวัติศาสตร์ไทย	11.27	16.76	29.48	24.13	18.35	100	692	3.22	1.24	ปานกลาง
10	ครูให้ชั้นชมภาพยนตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย	3.61	8.96	26.59	33.53	27.31	100	692	3.72	1.07	มาก
การวัดและประเมินผล								692	3.28	0.62	ปานกลาง
11	ข้อสอบวิชาประวัติศาสตร์ไทยส่วนใหญ่เน้นการท่องจำ*	28.32	34.54	28.03	6.94	2.17	100	692	2.20	1.00	น้อย
12	ข้อสอบวิชาประวัติศาสตร์ไทยมีการให้แสดงความคิดเห็น ในประเด็นต่างๆ	1.30	6.79	31.36	38.44	22.11	100	692	3.73	0.92	มาก
13	ข้อสอบวิชาประวัติศาสตร์ไทยมีการให้ชั้นมีส่วนร่วมอภิปรายในประเด็นต่างๆ	2.60	8.24	33.38	38.73	17.05	100	692	3.59	0.95	มาก
14	ครูให้ชั้นเขียนบรรยายความรู้สึกจากการเรียนประวัติศาสตร์ไทยในบางตอนที่สำคัญ	2.75	11.71	33.09	32.80	19.65	100	692	3.55	1.02	มาก
15	ครูให้ชั้นสอบปากเปล่าโดยให้ชั้นอธิบายความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ไทย	8.82	14.60	31.65	25.43	19.51	100	692	3.32	1.20	ปานกลาง

*ข้อคำถามทางลบ

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาลักษณะของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในการส่งเสริมความรักชาติ

ผลการวิจัยศึกษาในส่วนนี้ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในการศึกษาออกเป็นทั้งหมด 2 ตอน ได้แก่ 4.1 องค์ประกอบของหลักสูตร 4.2 แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ดังมีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

4.1 องค์ประกอบของหลักสูตร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย

4.1.1 เป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดเป้าหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด รวมทั้งการกำหนดสัดส่วนเวลาในการจัดการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ นอกจากนี้เป้าหมายของการจัดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า หลักสูตรได้กำหนดจุดมุ่งหมายของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า “มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก”

เมื่อนักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศ ในภูมิภาคต่างๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิดเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และเข้าใจแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

เมื่อนักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ

4.1.2 เป้าหมายวิชาประวัติศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนด 5 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

ดังจะเห็นได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดเป้าหมาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรักชาติ ความภูมิใจในชาติไทยไว้อย่างชัดเจน โดยเริ่มต้นจากการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ โดยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ รับผิดชอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรักชาติ

เมื่อพิจารณาการจัดโครงสร้างเวลาเรียน พบว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดการจัดเวลาเรียนขั้นต่ำสำหรับสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กำหนดให้เวลาเรียนวันละไม่เกิน 6 ชั่วโมง และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กำหนดให้เวลาเรียนวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง ซึ่งสถานศึกษาสามารถกำหนดรายวิชา จำนวนคาบเรียน และเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามแต่ละสถานศึกษา เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนเวลาเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กำหนดให้เรียนประวัติศาสตร์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง

4.1.3 ตัวชี้วัดชั้นปี/ช่วงชั้น

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์วิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.3 พบว่า ตัวชี้วัดได้ระบุความเข้าใจเกี่ยวกับความรักชาติ อีกทั้งยังกำหนดให้ผู้เรียนเข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

4.2 แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์

การศึกษาระยะนี้ ผู้วิจัยศึกษาจากแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ที่จัดทำโดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้เรียบเรียง จำนวน 4 เล่ม ซึ่งประกอบด้วย 1) แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 3) แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4) แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่ในการควบคุมเนื้อหาสาระของแบบเรียนที่ใช้ในสถานศึกษา และกำหนดกรอบเนื้อหาสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางฯ ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาในรายละเอียด ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านการนำเสนอเนื้อหา การอธิบายเนื้อหาและการยกตัวอย่างประกอบ และ 3) ด้านองค์ประกอบทางกายภาพและส่วนประกอบของแบบเรียน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษา รายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 ด้านเนื้อหา

1) ความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางฯ

ผลการวิเคราะห์ด้านความสอดคล้องของเนื้อหาในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์กับจุดประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางฯ พบว่า หลักสูตรแกนกลางฯ ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาในแต่ละระดับของชั้น โดยเนื้อหาการสอนต้องสอดคล้องกันกับจุดประสงค์ของหลักสูตร รายละเอียดมีดังนี้

ตาราง 4.6 ความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางฯ เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 3
1. มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิดเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	หนังสือเริ่มต้นด้วยการศึกษาความเป็นมาของมนุษย์ในอดีต ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก แต่ยังไม่ส่งเสริมพัฒนาแนวคิดเรื่อง การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	หนังสือศึกษาเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชีย ซึ่งเป็นภูมิภาคเดียวกับประเทศไทย ผู้เรียนสามารถเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์	หนังสือศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางประวัติของทวีปยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ แอฟริกา ผู้เรียนสามารถเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก ซึ่งสอดคล้องกับจุดประสงค์
2. มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้รับการพัฒนาแนวคิดและขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ ในโลกในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และสังคมศาสตร์	หนังสือมีความสอดคล้องเนื่องจากเนื้อหาภายในหนังสือมีการศึกษาเกี่ยวกับต่างประเทศในภูมิภาคต่างๆ เชื่อมโยงเหตุการณ์กับประเทศไทย ช่วยให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ เหตุการณ์ต่างๆ	หนังสือมีความสอดคล้องเนื่องจากเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในภูมิภาคต่างๆ ของโลก ให้นักเรียนวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น	หนังสือมีความสอดคล้องเนื่องจากเนื้อหาการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในภูมิภาคต่างๆ ของโลก ให้นักเรียนวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น
3. รู้และเข้าใจแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต และวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม	หนังสือส่งเสริมให้นักเรียนได้วิเคราะห์เหตุการณ์ค่อนข้างน้อย อีกทั้งไม่สามารถนำความรู้มาใช้ในการดำเนินชีวิตได้	หนังสือส่งเสริมให้นักเรียนได้วิเคราะห์เหตุการณ์ค่อนข้างน้อย อีกทั้งไม่สามารถนำความรู้มาใช้ในการดำเนินชีวิตได้	หนังสือส่งเสริมให้นักเรียนได้วิเคราะห์เรื่องราวต่างๆ อิทธิพลของอดีตทำให้สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร และส่งผลกระทบต่อโลกอย่างไร

ตาราง 4.7 ความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางฯ เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6
1. มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวาง และลึกซึ้งยิ่งขึ้น	หนังสือวิชาประวัติศาสตร์ไทย ศึกษาเรื่องราวเฉพาะในประเทศ ไม่ได้เชื่อมโยงเข้ากับความเป็นไปของโลกมากนัก แต่มีส่วนเสริมเล็กน้อยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศในอดีต
2. เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์ได้	หนังสือวิชาประวัติศาสตร์ไทยจะสอดคล้องกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นักเรียนสามารถนำความรู้และบทเรียนในอดีตมาเป็นข้อคิดในการดำเนินชีวิตได้
3. มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทยยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	หนังสือได้อธิบายเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย เพื่อให้นักเรียนเกิดความภูมิใจในความเป็นไทย และยังคงกล่าวถึงการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
4. มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม	หนังสือสอนให้นักเรียนมีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทย เพื่อให้นักเรียนเกิดความรักชาติ และมีการสอนที่เน้นให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกถึงผลประโยชน์ของส่วนร่วมมาก่อนส่วนตนเอง
5. มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต	หนังสือไม่ได้มีการแนะนำแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในสังคม ดังนั้นหนังสือควรมีการแนะนำแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้

จากการศึกษาด้านความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางฯ พบว่าแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของสำนักพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร โดยเนื้อหาได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพเมื่อจบการศึกษาในแต่ละระดับชั้น

4.2.2 ด้านการนำเสนอเนื้อหา การอธิบายเนื้อหาและการยกตัวอย่างประกอบ

1) ด้านการนำเสนอเนื้อหา

ผลการวิเคราะห์ด้านการนำเสนอเนื้อหา และการส่งเสริมการเรียนรู้ของแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ มีรายละเอียดดังตาราง 4.8

ตาราง 4.8 โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

ชั้น	หน่วยการเรียนรู้
มัธยมศึกษาปีที่ 1	- เวลาและวิธีการทางประวัติศาสตร์ - ประวัติศาสตร์ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ - ประวัติศาสตร์ไทย (สุโขทัย)
มัธยมศึกษาปีที่ 2	- หลักฐานทางประวัติศาสตร์ - ประวัติศาสตร์ไทย (อยุธยา) - ภูมิภาคเอเชีย
มัธยมศึกษาปีที่ 3	- วิธีการทางประวัติศาสตร์กับการสืบค้นเรื่องราวในอดีต - ประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ - พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของภูมิภาคต่างๆ ของโลก
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	- ประวัติศาสตร์กับช่วงเวลา วิธีการทางประวัติศาสตร์ - แนวนโยบายและ การตั้งถิ่นฐานของชนชาติไทย - การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย - เศรษฐกิจทุนนิยมในประเทศไทย - การต่างประเทศของไทย - สถาบันพระมหากษัตริย์ไทย - วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยและบุคคลสำคัญ

จากการศึกษาส่วนประกอบของเนื้อหาประวัติศาสตร์ในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีส่วนประกอบของเนื้อหา ดังแสดงในตาราง 4.9 - 4.1

ตาราง 4.9 สารการเรียนรู้แกนกลางระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ข้อ	สารการเรียนรู้แกนกลาง ระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์
หน่วยที่ 1	
1	ความสำคัญของเวลาและช่วงเวลาสำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์
2	ความสัมพันธ์และความสำคัญของอดีตที่มีต่อบริบทปัจจุบันและอนาคต
3	ตัวอย่างการใช้เวลา ช่วงเวลา และยุคสมัยที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ไทย
4	ที่มาของศักราชที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ไทย ได้แก่ จ.ศ./ม.ศ./ร.ศ./พ.ศ./ค.ศ. และ ฮ.ศ.

ข้อ	<p style="text-align: center;">สาระการเรียนรู้แกนกลาง ระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์</p>
5	วิธีการเทียบศักราชต่างๆ และตัวอย่างการเทียบ
6	ตัวอย่างการใช้ศักราชต่าง ๆ ที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ไทย
7	ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์และวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน
8	ตัวอย่างหลักฐานในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทยสมัยสุโขทัย ทั้งหลักฐานชั้นต้น และหลักฐานชั้นรอง เช่น ข้อความในศิลาจารึกสมัยสุโขทัย
9	นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ศึกษาเรื่องราวของประวัติศาสตร์ไทยที่มีอยู่ในท้องถิ่นตนเอง
หน่วยที่ 2	
1	ที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีผลต่อพัฒนาการด้านต่างๆ
2	พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
3	ความร่วมมือผ่านการรวมกลุ่มเป็นอาเซียนของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ถือว่าเป็นพัฒนาการของภูมิภาค
4	ที่ตั้งและความสำคัญของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น แหล่งมรดกโลกในประเทศต่างๆ ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
5	อิทธิพลของอารยธรรมโบราณในดินแดนไทยที่มีต่อพัฒนาการของสังคมไทยในปัจจุบัน
หน่วยที่ 3	
1	สมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยโดยสังเขป
2	รัฐโบราณในดินแดนไทย เช่น ศรีวิชัย ตามพรลิงค์ ทวารวดี
3	รัฐไทยในดินแดนไทย เช่น ล้านนา นครศรีธรรมราช สุพรรณภูมิ
4	การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัย และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
5	พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัยในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
6	ความเสื่อมของอาณาจักรสุโขทัย
7	วัฒนธรรมสมัยสุโขทัย เช่น ภาษาไทย วรรณกรรม ประเพณีสำคัญ ศิลปกรรมไทย
8	ภูมิปัญญาไทยในสมัยสุโขทัย

ตาราง 4.10 สารการเรียนรู้แกนกลางระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สารการเรียนรู้แกนกลาง ระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์	
หน่วยที่ 1	
1	ความหมายและความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์
2	ประเภทและหลักฐานทางประวัติศาสตร์
3	การประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์
4	ข้อเท็จจริง ความจริง และความคิดเห็น
5	การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์
หน่วยที่ 2	
1	การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา
2	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา
3	พัฒนาการทางการเมืองการปกครองของอาณาจักรอยุธยา
4	พัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยอยุธยา
5	พัฒนาการทางการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมัยธนบุรี
6	วีรกรรมของบรรพบุรุษสมัยอยุธยาและธนบุรี
7	ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยสมัยอยุธยาและธนบุรี
หน่วยที่ 3	
1	ที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์ของภูมิภาคต่างๆ ในทวีปเอเชีย (ยกเว้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) ที่มีผลต่อพัฒนาการ โดยสังเขป
2	พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชีย (ยกเว้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้)
3	ที่ตั้งและความสำคัญของแหล่งอารยธรรมตะวันออกและแหล่งมรดกโลกในประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชีย
4	อิทธิพลของอารยธรรมโบราณที่มีต่อภูมิภาคเอเชียในปัจจุบัน

ตาราง 4.11 สารการเรียนรู้แกนกลางระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สารการเรียนรู้แกนกลาง ระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์	
หน่วยที่ 1	
1	ความหมาย ความสำคัญ และขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์
2	หลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์
3	การประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์
4	ตัวอย่างการวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญในสมัยรัตนโกสินทร์
5	การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ศึกษาเรื่องราวของครอบครัว ชุมชน และท้องถิ่น
หน่วยที่ 2	
1	พัฒนาการทางการเมืองการปกครองสมัยรัตนโกสินทร์
2	พัฒนาการทางเศรษฐกิจสมัยรัตนโกสินทร์
3	พัฒนาการทางสังคมไทยสมัยรัตนโกสินทร์
4	ความสัมพันธ์กับต่างประเทศสมัยรัตนโกสินทร์
5	ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมสมัยรัตนโกสินทร์
6	ไทยในสังคมโลก
หน่วยที่ 3	
1	ทวีปยุโรป
2	ทวีปอเมริกาเหนือ
3	ทวีปอเมริกาใต้
4	ทวีปแอฟริกา
5	ทวีปออสเตรเลีย และโอเชียเนีย
6	ความร่วมมือและความขัดแย้งในคริสต์ศตวรรษที่ 20
7	อิทธิพลของอารยธรรมตะวันตกที่มีต่อพัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

ตาราง 4.12 สารการเรียนรู้แกนกลางระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

สารการเรียนรู้แกนกลาง ระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ (ไทย)	
หน่วยที่ 1	
1	ความหมายและขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์
2	คุณค่าและประโยชน์ของวิธีการทางประวัติศาสตร์
3	หลักฐานทางประวัติศาสตร์
4	เกณฑ์การแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
5	ตัวอย่างของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ของสังคมมนุษย์ที่มีปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์
6	ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
หน่วยที่ 2	
1	ปัจจัยที่มีผลต่อการตั้งแคว้นแคว้นโบราณในดินแดนไทย
2	อาณาจักรโบราณดินแดนไทย และอิทธิพลที่มีต่อสังคมไทย
3	แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมาของชนชาติไทย
4	การตั้งถิ่นฐานของชนชาติไทย
หน่วยที่ 3	
1	พัฒนาการการปกครองของไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน
2	สาเหตุและผลของการปฏิรูปการปกครอง การเลิกทาส และการเลิกไพร่
3	การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
4	พัฒนาการการเมืองการปกครองของไทยในสมัยประชาธิปไตย
5	เหตุการณ์สำคัญทางการเมืองการปกครองของไทย
หน่วยที่ 4	
1	สภาพเศรษฐกิจไทยก่อนสนธิสัญญาเบาว์ริง
2	เศรษฐกิจไทยภายหลังสนธิสัญญาเบาว์ริง
3	เศรษฐกิจทุนนิยมสมัยประชาธิปไตย
4	วิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ 2540
หน่วยที่ 5	
1	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยกับประเทศตะวันตกสมัยสมัยจักรวรรดินิยม
2	การรักษาเอกราชของไทย
3	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยสมัยประชาธิปไตย

สาระการเรียนรู้แกนกลาง ระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ (ไทย)	
หน่วยที่ 6	
1	ที่มาและความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์
2	บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในการพัฒนาชาติ
หน่วยที่ 7	
1	อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกที่มีต่อสังคมไทย
2	ผลงานของบุคคลสำคัญที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย
3	ผลงานของบุคคลสำคัญที่มีส่วนปกป้องชาติ
4	ปัจจัยและบุคคลที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในปัจจุบัน
5	สภาพแวดล้อมที่มีส่วนสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

การนำเสนอดังกล่าว พบว่า แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีการจัดลำดับเนื้อหาโดยเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก เริ่มต้นเรียนเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานก่อนที่จะเรียนวิชาประวัติศาสตร์ โดยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เริ่มเรียนจากเรื่องกาลเวลาและวิธีการทางประวัติศาสตร์ เช่น การเทียบศักราช หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประเภทและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ การประเมินความน่าเชื่อถือ ข้อเท็จจริง การตีความ เป็นต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาเนื้อหาในลักษณะคล้ายกันกับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แต่จะเน้นเรื่องหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในสมัยรัตนโกสินทร์ และระดับชั้นมัธยมศึกษา 4-6 ศึกษาเนื้อหาซ้ำเดิมกับในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

เนื้อหาประวัติศาสตร์ไทยโดยในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เริ่มต้นศึกษาเรื่องราวสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย รัฐโบราณในดินแดนไทย สมัยอาณาจักรสุโขทัย จากนั้นศึกษาเรื่องราวสมัยอาณาจักรอยุธยาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาเรื่องราวสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ศึกษาแคว้นแคว้นโบราณในประเทศไทย อาณาจักรโบราณ ความเป็นมาของชนชาติไทย

เนื้อหาประวัติศาสตร์สากล เรียงลำดับเนื้อหา โดยในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เริ่มต้นศึกษาภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากนั้นศึกษาภูมิภาคเอเชียในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาภูมิภาคต่างๆ ของโลก และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ศึกษาเวลาในประวัติศาสตร์สากล อารยธรรมของโลกสมัยต่างๆ และเหตุการณ์สำคัญในโลก การเรียงลำดับ

ตามระดับชั้นของการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ดังกล่าว สามารถสรุปการเรียงลำดับได้ดังตาราง 4.13

ตาราง 4.13 สรุปการเรียงลำดับเนื้อหาของแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์

เนื้อหา	มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 3	มัธยมศึกษาปีที่ 4-6
1) วิธีการทางประวัติศาสตร์	-กาลเวลา	-หลักฐานทางประวัติศาสตร์	-การสืบค้นเรื่องราวในอดีต	-เวลาในประวัติศาสตร์สากล
2) ประวัติศาสตร์ไทย	-สมัยสุโขทัย	-สมัยอยุธยา	-สมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์	-แคว้นแคว้นโบราณ
3) ประวัติศาสตร์สากล	-เอเชียตะวันออกเฉียงใต้	-เอเชีย	-ภูมิภาคทวีปต่างๆของโลก	-อารยธรรมของโลกสมัยต่างๆ -เหตุการณ์สำคัญในโลก

2) การอธิบายเนื้อหาและการยกตัวอย่างประกอบ

การอธิบายเนื้อหาและการยกตัวอย่างประกอบของแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีรายละเอียดใน 5 ด้าน ได้แก่ (1) เนื้อหา (2) แบบฝึกหัด (3) ภาษา (4) ภาพประกอบ (5) ส่วนการกระตุ้นการเรียนรู้ รายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) เนื้อหา

ผลการศึกษาด้านเนื้อหาการส่งเสริมความรักชาติในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาของสำนักพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ รายละเอียดดังตาราง 4.14

ตาราง 4.14 ตัวอย่างการอธิบายเนื้อหาการส่งเสริมความรักชาติในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์

ระดับชั้น	เนื้อหา
มัธยมศึกษา ปีที่ 1	<p>แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนื้อหามีการอธิบายการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเห็นคุณค่าของบรรพบุรุษไทย เช่น สมัยสุโขทัย บรรพชนของไทยได้สร้างสรรค์ภูมิปัญญาในด้านต่างๆ มากมาย ภูมิปัญญาได้ตกทอดและพัฒนามายังคนรุ่นหลัง กลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน รายละเอียดดังนี้</p> <p style="text-align: center;">“ภูมิปัญญาด้านภาษา</p> <p>มีการติดต่อสัมพันธ์กันของมนุษย์ โดยการเดินทางไปมาหาสู่การติดต่อกัน เพื่อแลกเปลี่ยนสิ่งของ และการอพยพเคลื่อนย้ายถิ่นฐานอันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการแพร่กระจาย การรับ การดัดแปลงและการผสมผสานทางวัฒนธรรม มนุษย์จึงประดิษฐ์คิดค้นสัญลักษณ์เพื่อการติดต่อสื่อสาร ปรากฏในรูปของภาพ และต่อมาได้พัฒนาเป็นภาษาสำหรับการพูด และพัฒนาเป็นตัวอักษร หรือภาษาสำหรับการเขียนเป็นลำดับ สำหรับในดินแดนไทย ภูมิปัญญาด้านภาษาเกิดจากการที่ชุมชนในดินแดนไทยมีการติดต่อกับชุมชนภายนอกมีการรับรู้แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน เช่น เขมร มอญ ซึ่งต่างก็รับวัฒนธรรมกับชนชาติที่มีความเจริญสูงกว่า คืออินเดีย ลักษณะตัวอักษรก็เช่นกันในบางครั้ง จะพบว่ามีการใช้ตัวอักษรแบบเดียวกันในภาษาที่แตกต่างกัน หลักฐานที่แสดงภูมิปัญญาด้านภาษาในดินแดนไทย คือจารึกที่สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 12 ถึงก่อนพุทธศตวรรษที่ 17</p> <p style="text-align: center;">ภูมิปัญญาด้านศาสนา</p> <p>ศาสนาและความเชื่อ นับเป็นภูมิปัญญาสำคัญของคนในอดีตที่ใช้ในการควบคุมจิตใจผู้คนในสังคม ไม่ให้ประพฤติหรือปฏิบัติผิดทำนองคลองธรรม นอกเหนือไปจากกฎเกณฑ์ระเบียบหรือกฎหมาย แล้วศาสนาและความเชื่อยังเป็นเครื่องมือในการอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มนุษย์ไม่สามารถอธิบายได้ เป็นเครื่องตอบสนองทางจิตใจของมนุษย์เมื่อมีปัญหา อุปสรรค ความกังวลใจ หรือความทุกข์ ในดินแดนประเทศไทยได้พบหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและความเชื่อมากมาย ตั้งแต่ความเชื่อในสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ ความเชื่อในศาสนาพราหมณ์ และพุทธศาสนานิกายต่างๆ สะท้อนทางสิ่งก่อสร้างในศาสนสถาน ประติมากรรมเนื่องในศาสนา เครื่องมือในการประกอบพิธีกรรม เป็นต้น”</p>

ระดับชั้น	เนื้อหา
มัธยมศึกษา ปีที่ 2	<p>แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื้อหามีการอธิบายการส่งเสริมให้นักเรียนรักใคร่สามัคคี เช่น เนื้อหาได้นำเสนอวีรกรรมของชาวบ้านบางระจันต่อสู้กับกองทัพพม่าอย่างกล้าหาญ ถือเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความรักชาติ รักแผ่นดิน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่คนรุ่นหลัง รายละเอียดดังนี้</p> <p>“พม่าตั้งค่ายประจันหน้ากับค่ายชาวบ้านบางระจันอย่างรัดกุม และวางแผนการรบโดยไม่ประมาทเหมือนก่อน เมื่อชาวบ้านบางระจันส่งกำลังพลไปโจมตีค่ายพม่าก็ต้องพ่ายแพ้กลับทุกครั้ง นอกจากนี้พม่าใช้ปืนใหญ่ระดมยิงค่ายบางระจันทุกวัน จนทำให้ชาวบ้านเริ่มระส่ำระสาย ผู้นำชาวบ้านจึงส่งคนเดินทางไปอยุธยาเพื่อขอปืนใหญ่ ทางฝ่ายอยุธยาเห็นว่าหากส่งปืนใหญ่ไปค่ายบางระจัน อาจถูกทหารพม่าดักแย่งชิงกลางทาง จึงแก้ปัญหาด้วยการส่งผู้เชี่ยวชาญการหล่อปืนใหญ่มายังค่ายบางระจันเพื่อหล่อหลอมปืนใหญ่ปืนใหญ่ได้ 2 กระบอก แต่ด้วยความเร่งรีบและขาดเครื่องมือสำคัญ ปืนใหญ่ที่สร้างได้จึงขาดประสิทธิภาพ เมื่อนำมาทดลองยิงปรากฏว่า ปืนใหญ่วิวการใช้การไม่ได้</p> <p>ชาวบ้านบางระจันตกอยู่ภาวะเสียเปรียบทุกด้าน พม่าใช้ปืนใหญ่ระดมยิงค่ายบางระจันอย่างหนัก เกิดไฟไหม้ค่ายไปทั่ว ผู้คนบาดเจ็บล้มตายไปจำนวนมาก บ้างก็พากันหนีจากค่าย เมื่อเห็นว่าชาวบ้านหมดทางสู้รบได้อย่างเข้มแข็งแล้ว พม่าส่งทัพเข้าโจมตีค่ายทุกด้าน ชาวบ้านที่เหลือได้ต่อสู้อย่างกล้าหาญ แต่ไม่อาจต้านทานทัพพม่าได้</p> <p>ในที่สุดค่ายบางระจันก็ถึงวาระสุดท้าย หลังจากต่อสู้กับพม่าได้นานกว่า 5 เดือน ค่ายถูกตีแตกในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2309 หลังจากนั้นกรุงศรีอยุธยาก็เสียแก่พม่าในเดือนเมษายน พ.ศ. 2310</p> <p>วีรกรรมอันกล้าหาญของชาวบ้านบางระจันสมควรได้รับการเทิดทูนยกย่องและถือเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนรุ่นหลัง”</p>

ระดับชั้น	เนื้อหา
มัธยมศึกษาปีที่ 3	<p>แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื้อหามีการอธิบายการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกของการรักแผ่นดิน เช่น เนื้อเรื่องการเสียดินแดนให้แก่ฝรั่งเศสและอังกฤษ ช่วยให้ประเทศไทยปลอดภัยจากการรุกราน และเรื่องภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย โดยความสามารถในภูมิปัญญาทางด้านอาหารไทย ด้านเครื่องนุ่งห่มและเครื่องประดับ ด้านสถาปัตยกรรมและด้านศิลปวัฒนธรรม ทำให้คนไทยมีชื่อเสียง สร้างอาชีพแก่คนรุ่นปัจจุบัน รายละเอียดดังนี้</p> <p>“วิกฤติการณ์ ร.ศ. 112</p> <p>ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2436 ทหารไทยเกิดปะทะกับทหารฝรั่งเศสที่ทุ่งเชียงคำ ฝรั่งเศสจึงฉวยโอกาสเรียกร้องให้ไทยถอนทหารออกจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง โดยอ้างดินแดนส่วนนี้เคยเป็นของเวียดนาม ไทยปฏิเสธ ฝรั่งเศสจึงส่งเรือรบ 2 ลำเข้ามาที่กรุงเทพฯ เพื่อคุ้มครองคนในบังคับ ฝรั่งเศสจึงเกิดการสู้รบกันขึ้น ฝ่ายไทยไม่อาจขัดขวางเรือรบฝรั่งเศสได้</p> <p>ไทยอยู่ในฐานะเสียเปรียบอย่างยิ่ง ฝรั่งเศสเรียกร้องค่าเสียหายขอคืนดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงทั้งหมดและเงินค่าปรับ รวมทั้งส่งกำลังยึดจันทบุรีไว้เป็นประกัน จนกว่าไทยจะถอนทหารออกจากฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงทั้งหมด</p> <p>รัฐบาลไทยจึงต้องยอมตามข้อเรียกร้องฝรั่งเศส วิกฤติการณ์ครั้งนี้เรียกว่า “วิกฤติการณ์ ร.ศ. 112” ภายหลังจากไทยถอนทหารออกจากดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงแล้ว ฝรั่งเศสไม่ยอมถอนทหารออกจากจันทบุรี แต่กลับเรียกร้องดินแดนเขมรฝั่งขวาแม่น้ำโขง แลกกับการถอนทหารออกจากเมืองจันทบุรี ในที่สุดไทยตกลงยกดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงซึ่งอยู่ตรงข้ามกับเมืองหลวงพระบาง รวมทั้งเมืองจำปาศักดิ์ และเมืองมโนไพรให้แก่ฝรั่งเศส</p> <p>ภูมิปัญญาด้านศิลปกรรมกับการต่อยอดสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์</p> <p>ศิลปกรรมมีความงดงามหลากหลายรูปแบบทั้งจิตรกรรม วรรณกรรม ประติมากรรม ล้วนเป็นภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทยที่บรรพบุรุษสร้างสมตกทอดถึงปัจจุบัน เกิดผลผลิตที่เป็นสินค้าส่งออกต่อเศรษฐกิจของชาติ ตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ขับเคลื่อนบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้สร้างสรรค์งานและการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา เป็นการเชื่อมโยงรากฐานทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา การสั่งสมความรู้ของสังคมกับเทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่ งานประณีตศิลป์ที่นิยมในปัจจุบันเป็นหัตถกรรมท้องถิ่น ได้แก่ เครื่องประดับ เครื่องตกแต่งบ้าน เครื่องมือเครื่องใช้ในงานพิธีต่างๆ ผลงานเหล่านี้เป็นสินค้าสร้างรายได้สู่ผู้ประดิษฐ์ ชุมชน และประเทศชาติ”</p>

ระดับชั้น	เนื้อหา
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	<p>แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เนื้อหามีการอธิบายการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความเป็นมาอันยาวนานของดินแดนไทยในอดีต เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับการทำสนธิสัญญาเพื่อรักษาดินแดน การทำข้อตกลงเพื่อเป็นหลักประกันว่าดินแดนที่เป็นประเทศไทยจะต้องดำรงเอกราชไว้ได้ และไม่ตกเป็นอาณานิคมของชาวตะวันตก แสดงให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการรักษาดินแดนไว้ สำนึกในความเป็นมาของประเทศไทย รายละเอียดดังนี้</p> <p style="text-align: center;">“การเสียดินแดนให้แก่อังกฤษและฝรั่งเศสภายหลังการทำข้อตกลง การเสียดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขง</p> <p>ภายหลังจากไทยถอนทหารออกจากดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงแล้ว ฝรั่งเศสไม่ยอมถอนทหารออกจากจันทบุรี แต่กลับเรียกร้อมดินแดนเขมรฝั่งขวาแม่น้ำโขง แลกกับการถอนทหารออกจากเมืองจันทบุรี ในที่สุดไทยตกลงยกดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงซึ่งอยู่ตรงข้ามกับเมืองหลวงพระบาง รวมทั้งเมืองจำปาศักดิ์และเมืองมโนไพรให้แก่ฝรั่งเศส ฝรั่งเศสถอนทหารออกจากจันทบุรี และยินยอมให้ผ่อนคล้ายเกี่ยวกับกฎเกณฑ์เรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขต</p> <p style="text-align: center;">การเสียเขมรส่วนใน (มณฑลบูรพา)</p> <p>ภายหลังจากที่ฝรั่งเศสถอนทหารออกจากจันทบุรีแล้ว ฝรั่งเศสเข้ายึดเมืองตราดแทนเมืองตราดเป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ไม่แพ้จันทบุรี ฝรั่งเศสต้องการจะนำไปรวมกับเขมร รัฐบาลไทยเห็นว่าชาวตราดส่วนใหญ่เป็นชาวไทยไม่ควรปล่อยให้ตกเป็นดินแดนของฝรั่งเศส จึงเปิดการเจรจากัน ในที่สุดก็ตกลงกันได้ในปี พ.ศ. 2449 โดยไทยยกดินแดนเขมรส่วนในประกอบด้วย เสียมราชู พระตะบอง และศรีโสภณให้แก่ฝรั่งเศส ฝรั่งเศสจึงถอนทหารออกจากตราด และยอมให้ชาวเอเชียที่จัดทะเบียนเป็นคนในบังคับฝรั่งเศส หากทำผิดในไทยต้องขึ้นศาลไทย ในข้อตกลงนี้ไทยต้องจ้างชาวฝรั่งเศสในฐานะผู้เชี่ยวชาญมารับราชการในกระทรวงต่างๆ เพิ่มขึ้น การทำสนธิสัญญาไทย-ฝรั่งเศสครั้งนี้ไทยต้องสูญเสียดินแดนเขมรแลกกับการได้เมืองตราดกลับคืนมา</p> <p style="text-align: center;">การเสียดินแดนหัวเมืองมลายูแก่อังกฤษ</p> <p>ในปี พ.ศ. 2451 ไทยกับอังกฤษเปิดการเจรจากัน เนื่องจากอังกฤษสนใจดินแดนหัวเมืองมลายูของไทย ได้แก่ กลันตัน ตรัง กานู ไทรบุรี และปะลิส การเจรจาตกลงกันได้สำเร็จ โดยฝ่ายไทยจะยกดินแดนหัวเมืองมลายูดังกล่าวให้อังกฤษ ส่วนฝ่ายอังกฤษจะตอบแทนไทยโดยให้ไทยกู้เป็นเงิน 4 ล้านปอนด์ สำหรับนำไปลงทุนสร้างเส้นทางรถไฟสายใต้และอังกฤษยินยอมให้คนในบังคับอังกฤษเมื่อทำผิดก็ให้พิจารณาตัดสินในศาลไทย แต่ศาลกงสุลของอังกฤษยังมีสิทธิที่จะถอนคดีของคนในบังคับอังกฤษไปพิจารณาได้ จนกว่าไทยจะประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาครบถ้วนแล้วเป็นเวลา 5 ปี”</p>

(2) แบบฝึกหัด

แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ แบบฝึกหัดมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา โดยแต่ละแบบฝึกหัดเริ่มต้นจากความง่ายไปหายาก ส่วนใหญ่เน้นการอธิบายเนื้อหาในประเด็นสำคัญ เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์

(3) ภาษา

แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง พิมพ์ตัวสะกดถูกต้อง มีคำอธิบายรูปภาพครบทุกภาพ

แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง พิมพ์ตัวสะกดผิดเป็นบางจุด คำอธิบายรูปภาพครบทุกภาพ

แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง พิมพ์ตัวสะกดถูกต้อง มีคำอธิบายรูปภาพครบทุกภาพ

แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง พิมพ์ตัวสะกดถูกต้อง มีคำอธิบายรูปภาพครบทุกภาพ

(4) ภาพประกอบ

แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นภาพถ่าย มีภาพประกอบจำนวนมาก ขนาดพอดี แต่ภาพต่างๆ ภายในเล่มนั้นเป็นภาพขาวดำทั้งเล่ม และภาพมีความสอดคล้องกันกับเนื้อหา

แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นภาพถ่าย มีภาพประกอบจำนวนมาก ขนาดพอดี แต่ภาพต่างๆ ภายในเล่มนั้นเป็นภาพสีทั้งเล่ม และภาพมีความสอดคล้องกันกับเนื้อหา

แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นภาพถ่าย มีภาพประกอบจำนวนมาก ขนาดพอดี แต่ภาพต่างๆ ภายในเล่มนั้นเป็นภาพสีทั้งเล่ม และภาพมีความสอดคล้องกันกับเนื้อหา

แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นภาพถ่าย มีภาพประกอบจำนวนมาก ขนาดพอดี แต่ภาพต่างๆ ภายในเล่มนั้นเป็นภาพขาวดำทั้งเล่ม และภาพมีความสอดคล้องกันกับเนื้อหา

(5) ส่วนการกระตุ้นการเรียนรู้

แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ทุกเล่มมีการบอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน มีคำชี้แจงและส่วนอธิบายที่ชัดเจน มีกิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติม และแบบฝึกหัดวัดความรู้ที่ได้รับในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีแหล่งค้นคว้า และแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติมเสริมในบทเรียน

4.2.3 ด้านองค์ประกอบทางกายภาพและส่วนประกอบของแบบเรียน

ผลการศึกษาคุณลักษณะด้านองค์ประกอบทางกายภาพและส่วนประกอบของแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า (1) จำนวนหน้าของแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 268 หน้า รองลงมาคือแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 240 หน้า (2) แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ทุกเล่มใช้กระดาษสีขาว มีการจัดระบบของสีกระดาษให้เหมือนกันทั้งหมด และส่วนของปกแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ค่อนข้างมีความแข็งแรง (3) ขนาดเล่มของแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีขนาดเท่ากัน คือ 18.5 x 26 ซม. (4) ภาพประกอบปกของแบบเรียน แบบเรียนมีการใช้ทั้งภาพประกอบสี จำนวน 2 เล่ม ได้แก่ แบบเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และภาพขาวดำ จำนวน 2 เล่ม ได้แก่ แบบเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาพสื่อถึงเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในเล่มแบบเรียน ตัวอักษรมีความชัดเจน และมีสีสัน (5) ขนาดตัวอักษรในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีขนาด 16 เท่ากันทุกเล่ม รายละเอียดดังตาราง

4.15

ตาราง 4.15 องค์ประกอบทางกายภาพและส่วนประกอบของแบบเรียน

รายละเอียด	แบบเรียน ม.1	แบบเรียน ม.2	แบบเรียน ม.3	แบบเรียน ม.4-6
จำนวนหน้า	172 หน้า	228 หน้า	240 หน้า	268 หน้า
จำนวนบททั้งหมด	14 บท	14 บท	14 บท	14 บท
ลักษณะกระดาษ	ใช้กระดาษขาว ปอนด์ 70 แกรม	ใช้กระดาษขาว ปอนด์ 70 แกรม	ใช้กระดาษขาว ปอนด์ 70 แกรม	ใช้กระดาษขาว ปอนด์ 70 แกรม
ขนาดเล่ม	18.5 x 26 ซม.	18.5 x 26 ซม.	18.5 x 26 ซม.	18.5 x 26 ซม.
ลักษณะปก -กระดาษ -ภาพปก	-กระดาษค่อนข้าง แข็ง - ภาพปกเป็น ภาพสี ภาพประกอบบน ปกบ่งบอกถึง เนื้อหาที่ปรากฏใน หนังสือ	-กระดาษค่อนข้าง แข็ง - ภาพปกเป็น ภาพสี ภาพประกอบบน ปกบ่งบอกถึง เนื้อหาที่ปรากฏใน หนังสือ	-กระดาษค่อนข้าง แข็ง - ภาพปกเป็น ภาพสี ภาพประกอบบน ปกบ่งบอกถึง เนื้อหาที่ปรากฏใน หนังสือ	-กระดาษค่อนข้าง แข็ง - ภาพปกเป็น ภาพสี ภาพประกอบบน ปกบ่งบอกถึง เนื้อหาที่ปรากฏใน หนังสือ
การเข้าเล่ม	ทนทาน	ทนทาน	ทนทาน	ทนทาน
ขนาดตัวอักษร	16 พอยต์	16 พอยต์	16 พอยต์	16 พอยต์

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลออกเป็น 6 ตอน คือ 5.1 ภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ 5.2 สภาพการสอนปัจจุบันของครูวิชาประวัติศาสตร์ 5.3 ความคิดเห็นที่มีต่อหนังสือวิชาประวัติศาสตร์ 5.4 ผลการปฏิรูปหลักสูตรที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ 5.5 ความรักชาติของนักเรียน และ 5.6 แนวทางการส่งเสริมความรักชาติให้กับนักเรียน

5.1 ภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความรักชาติ มีทั้งหมด 9 คน ประกอบด้วย 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 อาจารย์มหาวิทยาลัยด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 2 ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ครูที่ได้รับรางวัลครูผู้สอนดีเด่น จำนวน 2 คน และกลุ่มที่ 4 ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน โดยครูทั้ง 4 กลุ่มมีภูมิหลังในด้านต่างๆ สรุปได้ดังนี้

ตาราง 4.16 ภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 9 คน

กลุ่ม	ชื่อ	ระดับการศึกษา	ประสบการณ์การ สอน/ การทำงาน (ปี)	อายุ
1 อาจารย์ มหาวิทยาลัย	อาจารย์ 1	ปริญญาเอก	20	52
	อาจารย์ 2	ปริญญาเอก	15	40
2 ครูผู้สอนวิชา ประวัติศาสตร์	ครู A1	ปริญญาตรี	12	37
	ครู A2	ปริญญาตรี	29	55
	ครู A3	ปริญญาเอก	20	59
3 ครูที่ได้รับรางวัล ครูผู้สอนดีเด่น	ครู B1	กำลังศึกษาปริญญาโท	5	30
	ครู B2	ปริญญาโท	11	35
4 ศึกษานิเทศก์	ศึกษานิเทศก์ 1	ปริญญาตรี	14	45
	ศึกษานิเทศก์ 2	ปริญญาตรี	7	39

ในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียนผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลผลการวิเคราะห์การวิเคราะห์ข้อมูลในระบะที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย ระดับความรักชาติของนักเรียน สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ การวิจัยเอกสารของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการวิเคราะห์แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมให้นักเรียนมีลักษณะความรักชาติที่เหมาะสม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.2 สภาพการสอนปัจจุบันของครูวิชาประวัติศาสตร์

1. กิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนของครูจำนวนหนึ่งเน้นการท่องจำ การบรรยาย และกิจกรรมการเรียนการสอนยังเน้นเพื่อให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ครูต้องติวให้นักเรียน ฝึกทำข้อสอบเพื่อที่จะสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของครู ดังนี้

“...การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ว่าต้องจำแต่ พ.ศ. พอจำแต่ พ.ศ. เด็กก็จะไป concentrate มืดจุด และครูชอบบอกว่า พ.ศ.นี้ เสียกรุงครั้งที่ 1 แล้วเด็กก็จะไม่จำเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ว่า ใคร ทำอะไรที่ไหน อย่างไร...”

(อาจารย์ 1, 23 พฤษภาคม 2559)

“...สอนเพื่อให้นักเรียนนำไปสอบด้วย ทิวแนวข้อสอบไปด้วย เวลา
สอนต้องจริงจัง เพราะเด็กต้องนำไปสอบเข้าศึกษาต่อ มีการทิว
ก่อนสอบ ผลที่ออกมาเป็นที่น่าพอใจ วิธีการสอนนี้ก็ส่งผลดีต่อ
นักเรียน...”

(ครู A2, 26 พฤษภาคม 2559)

“...ม. 5 จะสอนแบบบรรยายซะส่วนใหญ่ ในเรื่องวัฒนธรรมไทยก็
จะสอนและส่งเสริมความรักชาติ...”

(ครู B1, 27 พฤษภาคม 2559)

“...จากการไปดูการสอน มีการอบรม ถ้าเป็นรุ่นเก่าๆ ครูก็จะยึด
ตามตำราเป็นหลัก เขาก็จะเชื่อตามตำรา แต่ก็จะมีข้อเสียมันไม่
พลิกแพลง ในเรื่องประวัติศาสตร์มันก็มีในเรื่องของทฤษฎี เช่น
คนไทยมาจากไหน ก็ยังมีการสอนว่ามาจากนานเจ้า มาจาก
เทือกเขาอัลไต...”

(อาจารย์ 2, 1 มิถุนายน 2559)

นอกจากนี้ ครูบางท่านมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียน
กระตือรือร้นในระหว่างเรียน โดยเน้นที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การ
แสดงละครอิงประวัติศาสตร์ การสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม เป็นต้น ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์
ของครู ดังนี้

“...เราต้องสอนนำเรื่องให้น่าสนใจ เพราะวิชาประวัติศาสตร์ไม่ค่อย
น่าสนใจ เพราะเป็นวิชาน่าเบื่อ ครูต้องปูพื้นฐานก่อน ครูจะต้อง
ดึงดูดความสนใจของนักเรียน...”

(ครู A1, 26 พฤษภาคม 2559)

“...และมีการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม...”

(ครู A2, 26 พฤษภาคม 2559)

“...มีการไปติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูเขาก็จะมีการแสดงบทบาทสมมุติ พาเด็กไปแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ การแสดงละครอิงประวัติศาสตร์ ให้เด็กทำเป็นวิดีโอ...”

(ศึกษานิเทศก์ 1, 27 พฤษภาคม 2559)

2. สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครู พบว่า เทคโนโลยี เป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ โดยครูส่วนใหญ่มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยสอนภายในชั้นเรียน เช่น อินเทอร์เน็ต ภาพยนตร์ วิดีโอ และ วีดีทัศน์ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและตั้งใจเรียน และมีครูบางท่านสร้างเว็บเพจออนไลน์ขึ้นมา เพื่อใช้สำหรับการพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ระหว่างครูกับนักเรียน ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของครูและศึกษานิเทศก์ ดังนี้

“...ใช้เฟสบุ๊คหรือ youtube เช่น ตำนานสมเด็จพระนเรศวร เหตุการณ์ ร.5 เรื่องการเลิกทาส จะนำเสนอคลิปสั้นๆ ให้เด็กดู ด้านต่างๆ การเมือง คลิปยาว 5-10 นาที แล้วให้เด็กสรุปข้อคิดที่ได้ บางทีอาจให้นักเรียนค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต...”

(ครู A2, 26 พฤษภาคม 2559)

“...ครูใช้ info graphic แผนภาพ ดึงเรื่องที่น่าสนใจ แล้วครูก็ได้สร้าง fan page สำหรับให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่ครูเขavnไว้ใน page ให้เด็กถาม และนำหน้ามาให้เด็กเรียนดู...”

(ครู A1, 26 พฤษภาคม 2559)

“...ชั้น ม.6 จะสอนโดยการใช้สื่อ คลิปวิดีโอ รูปภาพ แล้วก็ชวนคุย เล่นเกม...”

(ครู B1, 27 พฤษภาคม 2559)

“...ครูมีการดึง youtube มาบ้าง พวก social มาบ้าง ...”

(ศึกษานิเทศก์ 1, 27 พฤษภาคม 2559)

“...การสอนโดยใช้รูปภาพ แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ กระตุ้น ด้วยคำถามที่ใกล้ตัว ที่นักเรียนเคยมีประสบการณ์จากการคาดเดา ของผู้สอน สถาบันหลักของชาติไทยคืออะไร โดยการยกตัวอย่าง ให้เป็นรูปธรรม...”

(ครู B2, 31 พฤษภาคม 2559)

“...แต่พอมีครูรุ่นใหม่ ๆ ก็จะใช้หลากหลายวิธีการสอนมากขึ้น เพราะว่าในหลักสูตรการสอนเน้นเทคนิคการสอน มีการเอาข้อมูล จากสื่อมาใช้ ข้อดีก็คือความหลากหลาย น่าสนใจ เด็กไม่น่าเบื่อ ใช้ มัลติมีเดียต่าง ๆ...”

(อาจารย์ 2, 1 มิถุนายน 2559)

นอกจากนี้ ครูยังมีการพานักเรียนไปทัศนศึกษาตามสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวที่นักเรียนอาศัยอยู่ ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของครู ดังนี้

“...ในปีนี้มีมีการพาเด็กไปอยุธยา แต่ก็ขึ้นอยู่กับนโยบายของ โรงเรียนในแต่ละเทอมว่าจะพาเด็กไปสถานที่ไหนบ้าง...”

(ครู A2, 26 พฤษภาคม 2559)

“...มีการให้เด็กทำงานเป็นหนังสือนำเที่ยว เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของท้องถิ่น และมีทำแผ่นพับนำเสนอผลงาน มีการพาเด็กไปทัศนศึกษา พาไป วังนารายณ์ราชินีเวศน์ หรืออาจจะพาไปพระปรางค์สามยอด ...”

(ครู B1, 27 พฤษภาคม 2559)

3. การวัดและประเมินผล

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครู พบว่า ครูส่วนใหญ่คำนึงถึงการวัดและประเมินว่า จะต้องสอดคล้องกันกับตัวชี้วัดในหลักสูตร ตรงตามวัตถุประสงค์ของสาระการเรียนรู้ โดยครูวัดและประเมินนักเรียนโดยใช้ข้อสอบที่หลากหลาย เช่น ข้อสอบแบบหลายตัวเลือก ข้อสอบแบบจับคู่ ข้อสอบแบบตอบสั้น ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของครูและอาจารย์ ดังนี้

“...ต้องวัดตามหลักสูตรที่กำหนด ถ้าจะวัดให้ดีก็ต้องใช้ข้อสอบ...”

(อาจารย์ 1, 23 พฤษภาคม 2559)

“...ก็มีการเก็บคะแนนจากใบงาน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ข้อสอบ ก็มีแบบตัวเลือก เต็มคำ...”

(ครู A1, 26 พฤษภาคม 2559)

“...วัดประเมินตามเกณฑ์ของคะแนน การเก็บคะแนนในห้องเรียน หลังจากเรียนจบ ข้อสอบมีทั้งแบบบรรยาย แสดงความคิดเห็น มีการสอบเป็นกลุ่ม สอบคู่ สอบเดี่ยว...”

(ครู A2, 26 พฤษภาคม 2559)

นอกจากนี้ ครูยังวัดและประเมินผลโดยการให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นภายในชั้นเรียน ซึ่งเป็นคำถามชวนให้นักเรียนคิดและวิเคราะห์ กิจกรรมกลุ่มโดยวัดและประเมินผลจากการทำงานเป็นกลุ่ม ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของครู ดังนี้

“...ให้ตอบสั้นๆ ตอบปากเปล่าในชั้นเรียน และก็จะมีแบบฝึกหัด ทำขบทเรียน ให้ไปสรุปความมาบ้าง...”

(ครู A1, 26 พฤษภาคม 2559)

5.3 ความคิดเห็นที่มีต่อแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครู พบว่า แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีให้เลือกใช้ อย่างหลากหลาย ซึ่งหนังสือมีความน่าสนใจอย่างมาก โดยเฉพาะรูปภาพประกอบพร้อมคำ

บรรยายในแบบเรียนนั้น ช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียน และสร้างความเข้าใจในเนื้อหาสาระ วิชาประวัติศาสตร์ได้มากขึ้น ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของครู และอาจารย์ ดังนี้

“...การใช้รูปภาพในหนังสือก็ช่วยให้นักเรียนสนใจเรียนมากขึ้น
อยากใหหนังสือมีภาพเยอะๆ ในทุกๆ เล่ม...”

(ครู A1, 26 พฤษภาคม 2559)

“...มีบางบริษัทก็จะมีรูปเป็นสีๆ __ (ชื่อสำนักพิมพ์) นี้จะทำเล่มสีๆ
ครูและเด็กเปิดดูก็ทำให้น่าสนใจ ทั้งรูปภาพ ตัวหนังสือ มันแยก
หัวข้อชัดเจน ทำให้น่าเรียนมากยิ่งขึ้น...”

(ครู A2, 26 พฤษภาคม 2559)

นอกจากนี้ ครูบางท่านยังมีความคิดเห็นต่อแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ว่าควรมีการ
ปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัย ปรับปรุงปริมาณเนื้อหา ยกเลิกแนวความคิดทางประวัติศาสตร์ที่ขาด
ความน่าเชื่อถือ เน้นการมีเหตุผล ลดความลำเอียงในเนื้อหา ควรมีรูปภาพเป็นหลักฐานทาง
ประวัติศาสตร์ เพื่อให้มีความเข้าใจมากขึ้น ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของครู และอาจารย์ ดังนี้

“...หนังสือเรียนถูกครอบงำโดยกระทรวงศึกษาธิการ โดยชี้ให้เห็นว่า
เนื้อเรื่องต้องมีแค่นี้ กรอบแค่นี้ ข้อเสนอที่นอกกรอบที่กำหนดนี้ ทาง
กระทรวงจะไม่รับ...”

(อาจารย์ 1, 23 พฤษภาคม 2559)

“...นักประวัติศาสตร์ให้แนวความคิดใหม่ ซึ่งกระทรวงก็ยังไม่รับ
โดยให้เหตุผลต่างๆ เพราะแนวความคิดใหม่ก็ยังไม่รับการยอมรับ
ระดับมัธยมควรได้รับแนวความคิดใหม่ๆ ให้ได้รู้...”

(อาจารย์ 1, 23 พฤษภาคม 2559)

“...เป็นชาตินิยมในแบบเรียนไทย ยังมีพื้นที่วิจารณ์ประวัติศาสตร์
ไทยในด้านลบน้อย...”

(ครู B1, 27 พฤษภาคม 2559)

“...หนังสือเรียนอธิบายไม่ละเอียด ต้องค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น น่าจะมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ที่เป็นรูปภาพในหนังสือเรียน มากกว่านี้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนึกคิด และมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น...”

(ครู B2, 31 พฤษภาคม 2559)

“...เนื้อหาปริมาณมาก มันเหมือนกับว่าความรู้ถูกบอกที่ต้องรู้ อันนี้ เราพยายามยัดทุกอย่างเข้าไปให้หัวเด็ก ปริมาณมาก และเด็กก็เกลียดวิชานี้ เพราะถูกยัดลงไป...”

(อาจารย์ 2, 1 มิถุนายน 2559)

“...ควรเน้นการวิเคราะห์ให้มากๆ ไม่เน้นท่องจำ ควรจะลดความลำเอียงของผู้เขียน เนื่องจากเราจะเข้าร่วม AEC ลดความเป็นชาตินิยม เน้นการมีเหตุผล...”

(ครู A3, 8 มิถุนายน 2559)

5.4 ผลการปฏิรูปหลักสูตรที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

การปฏิรูปหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 ทำให้ครูเปลี่ยนแปลงไปอย่างยิ่ง ซึ่งครูต้องเตรียมตัวเพื่อจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น เนื่องจากหลักสูตรได้แยกรายวิชาประวัติศาสตร์จากวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เมื่อครูมีเวลาสอนมากขึ้นส่งผลให้ครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้มากขึ้นและหลากหลาย และครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสนับสนุนการปฏิรูปในครั้งนี้ เนื่องจากช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์มากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของครู และอาจารย์ ดังนี้

“...ก็รู้สึกดีใจที่แยกออกมา เพราะจะได้สอนเต็มที่...”

(อาจารย์ 1, 23 พฤษภาคม 2559)

“...ครูต้องเปลี่ยนแปลงแน่นอน ชม.เพิ่มขึ้น แต่มันจะส่งเสริมให้เด็ก
เกิดความภาคภูมิใจให้มากขึ้น และนักเรียนก็ได้เรียนวิชานี้มากขึ้น
ครูต้องเตรียมตัวสอน เก็บรายละเอียดมากขึ้นกว่าเดิม...”

(ครู A1, 26 พฤษภาคม 2559)

“...เห็นด้วยกับการแยกประวัติศาสตร์ออกจากวิชาสังคม เป็นวิชาที่
เล่าเรื่อง เรื่องในอดีต หากยังรวมสังคมเวลาสอนมันก็จะน้อย
ถ้าแยกออกมา ครูก็มีเวลาสอนมากขึ้น ดี ประโยชน์ ครูสามารถจัด
กิจกรรมได้มากขึ้น...”

(ครู A2, 26 พฤษภาคม 2559)

“...ควรแยกวิชาประวัติศาสตร์ออก เพราะมีการเรียบเรียงเนื้อหา
วิธีการทำความเข้าใจที่แตกต่างจากสาระอื่นในวิชาสังคมศึกษา...”

(ครู B2, 31 พฤษภาคม 2559)

“...ถ้าถามว่าควรแยกไหม โดยส่วนตัวแล้วอาจารย์คิดว่าควรแยก
ออกจากวิชาสังคมนะ...”

(อาจารย์ 2, 1 มิถุนายน 2559)

นอกจากนี้ยังมีครูบางท่านที่มีความคิดเห็นแตกต่าง โดยควรรวมวิชาประวัติศาสตร์ให้อยู่
รวมกับวิชาสังคมศึกษาเหมือนเดิม เนื่องจากเป็นสาระที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสตร์ และวัฒนธรรม การเรียนการสอนจำเป็นต้องมีการบูรณาการกันรวมทั้ง 5 สาระ และช่วย
ลดชั่วโมงการเรียนของนักเรียนอีกด้วย ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของครู ดังนี้

“...รวมกับสังคมดีกว่า เพราะ วิชาสังคมเป็นวิชาใช้ชีวิต เราไม่
สามารถแบ่ง part 1 ออกมาเป็นเอกเทศ เราควรรวมเพราะเนื้อหา
มันเป็นสังคม เรื่องเดียวกันก็จะบูรณาการ เช่น ภูมิศาสตร์ก็
สามารถเชื่อมโยงกันทางประวัติศาสตร์ ลดเวลาเรียนได้ด้วย...”

(ครู B1, 27 พฤษภาคม 2559)

“...ไม่แยก เพราะเนื้อหาประวัติศาสตร์ก็อยู่ในหลักสูตรแกนกลาง เพราะว่าเรามีเนื้อหาครบทั้ง 5 สาระ คือมีทั้งวิชาหลัก วิชาเสริม ถ้าเราไม่แยกก็ได้ เพราะเราได้เรียนเนื้อหาครบถ้วนทุกอย่าง ไม่ใช่ที่เราแยกแล้วเด็กจะไม่ทราบประวัติศาสตร์ ไม่มีจิตสำนึก ไม่มีความตระหนัก ไม่มีความรักชาติ...”

(ครู A3, 8 มิถุนายน 2559)

5.5 ความรักชาติของนักเรียน

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครู พบว่า ความรักชาติของนักเรียนนั้น โดยแต่ละคนจะให้ความหมายของความรักชาติที่แตกต่างกัน เนื่องจากความรักชาติเป็นนามธรรม ไม่สามารถวัดได้โดยตรง ต้องอาศัยการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียน ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของครู อาจารย์ และศึกษานิเทศก์ ดังนี้

“...เรื่องรักชาติจะเป็นประเด็นรอง นักเรียนต้องเข้าใจในประวัติศาสตร์ที่ถูกต้องก่อน คำว่ารักชาติ แต่ละคนไม่เหมือนกัน เราต้องให้คำจำกัดความของความรักชาติ การรักชาติต้องไปเป็นทหารวีรป่าว ต้องไม่ขีดเขียนกำแพง หรือเทิดทูนสถาบัน...”

(อาจารย์ 1, 23 พฤษภาคม 2559)

“...ครูก็จะดูจากการที่นักเรียนใช้ชีวิตเป็น และมีจุดยืนของตนเองมีเป้าหมายในชีวิต แต่ความรักชาติจะเกิดจากทางครอบครัวสั่งสอนด้วย ไม่ได้เกิดจากทางโรงเรียนอย่างเดียว...”

(ครู A1, 26 พฤษภาคม 2559)

“...การวัดความรักชาติยากมากๆ ต้องใช้เวลา มันต้องเริ่มจากจุดเล็กๆ เอาตั้งแต่เขาเป็นคนมีคุณธรรมใหม่ มีวินัย ตรงเวลา ทั้งการเรียน การมาเรียน ทำข้อสอบ เป็นคนดีของสังคมของประเทศ มันก็คือเป็นคนรักชาติ...”

(ครู A2, 26 พฤษภาคม 2559)

“...ความรักชาติในมุมมองของพี่นี่คือ การมีจิตสาธารณะ คิดถึง
ส่วนรวม...”

(ครู B1, 27 พฤษภาคม 2559)

นอกจากนี้ ครูยังมีความคิดเห็นที่นักเรียนมีความรักชาติ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน นักเรียนตั้งใจในกิจกรรม และตั้งใจเรียนอย่างยิ่ง ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของครู อาจารย์ และศึกษานิเทศก์ ดังนี้

“...นักเรียนมีความรักชาติ เนื่องมาจากการเรียนการสอนวิชา
ประวัติศาสตร์ ในระดับชั้นที่ผ่านๆ มา นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ
ในการเป็นชาติไทยที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ทำให้นักเรียนมี
ความห่วงแหนในความเป็นชาติ...”

(ครู B2, 31 พฤษภาคม 2559)

“...มันวัดกันยาก ปัจจุบันสังคมไทยเป็นสังคมแตกแยก คุณไม่
สามารถอยู่กับคนที่คิดต่างได้ ผู้ใหญ่จะเอาความคิดตัวเองไปครอบ
ให้เด็ก ซึ่งมันวัดยาก เขาอาจจะบอกว่ารักชาติแต่มันไม่ได้บอกว่า
จะต้องเรียนดีแล้วแปลว่ารักชาติ...”

(อาจารย์ 2, 1 มิถุนายน 2559)

นอกจากนี้ ครูยังมีความคิดเห็นที่นักเรียนมีความรักชาติในระดับต่ำ ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของครู อาจารย์ และศึกษานิเทศก์ ดังนี้

“...คิดว่าเด็กไทยไม่ค่อยภูมิใจ ไม่ค่อยรักชาติ...”

(ครู A1, 26 พฤษภาคม 2559)

“...มีความรักชาติน้อย...”

(ครู B1, 27 พฤษภาคม 2559)

5.6 แนวทางการส่งเสริมความรักชาติให้กับนักเรียน

แนวทางการส่งเสริมความรักชาติ เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความรักชาติ ความภาคภูมิใจต่อประเทศชาติ มีจิตสำนึกที่ดีต่อประเทศ ซึ่งนักเรียนต้องเข้าใจความรักชาติที่ถูกต้อง คือ ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ โดยนักเรียนต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีในสังคม ทำประโยชน์แก่สังคม ปฏิบัติตนให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ของตนเอง และมีความรับผิดชอบของตนเอง ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของครู อาจารย์ และศึกษานิเทศก์ ดังนี้

“...รักชาติที่ถูกต้องน่าจะเป็นแบบความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ คือทำอะไรเพื่อส่วนร่วมทั้งหมด ถ้าเราไม่ขีดเขียนกำแพง รัฐบาลก็ไม่ต้องมาทาสี จ้างคน มันก็ประหยัดงบประมาณ เราไม่ทิ้งขยะ บ้านเมืองก็จะสะอาด เราเคารพกฎจราจร ข้ามทางม้าลาย ก็ไม่ถูกรถชน รถพยาบาลก็ไม่ต้องมา นั่นแหละ คือการรักชาติ เพื่อส่วนรวม...”

(อาจารย์ 1, 23 พฤษภาคม 2559)

“...ควรส่งเสริมให้รักชาติแบบที่ 3 เชิงสร้างสรรค์ ส่วนแบบที่ 2 เชิงสัญลักษณ์เราก็ค่อนข้างมี เช่น การแข่งขันวอลเลย์บอลล่าสุด แต่สำหรับครูประวัติศาสตร์สิ่งที่อยากเห็นมากที่สุดคือ แบบที่ 3 และให้นักเรียนจุดยืน พัฒนาประเทศ...”

(ครู A1, 26 พฤษภาคม 2559)

“...แบบที่ 3 นักเรียนก็มีบ้างในสังคม หากเราเพิ่มเติมในแบบที่ 3 มาได้มันก็จะดี เราต้องคิดว่าจะทำยังไงให้เขารักชาติเชิงสร้างสรรค์ การสอนก็มีส่วนสำคัญ...”

(อาจารย์ 2, 1 มิถุนายน 2559)

นอกจากนี้ ครูสามารถส่งเสริมความรักชาติของนักเรียนโดยการจัดการเรียนการสอน ครูต้องมีความรู้ความสามารถทางด้านประวัติศาสตร์ เพื่อสอนให้นักเรียนมีความรักชาติ กิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียนและภายในโรงเรียน การสอนโดยการแสดงบทบาทสมมุติ เป็นสิ่งที่สำคัญต่อการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักชาติ คือ แหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้

นักเรียนมีความภาคภูมิใจในประเทศชาติ ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของคุณ อาจารย์ และ คีษานีเทศก์ ดังนี้

“...ในเรื่องการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ให้นักเรียนไปสถานที่จริง แล้วเล่าเรื่อง เหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ ให้เด็กค่อยๆ ตาม อาจเห็นถึงความยิ่งใหญ่ บรรพบุรุษสร้างขึ้นมา ให้เด็กค่อยๆ รับการ ปลุกฝังทีละนิดๆ...”

(อาจารย์ 1, 23 พฤษภาคม 2559)

“...ครูต้องเกริ่นก่อนว่า เราเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไปเพื่ออะไร จะสอนให้ข้อคิดเรื่องราวในอดีต จะเอาเรื่องราวของคนว่านักเรียน จะเป็นแบบคนนี้ หรือจะเป็นแบบคนนี้...”

(ครู A1, 26 พฤษภาคม 2559)

“...ครูต้องแทรกในส่วนของการสอน เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ สอดแทรกในเหตุการณ์ต่างๆ เช่น ความสามัคคีของหมู่บ้าน บางระจัน ยกเหตุการณ์ที่สำคัญๆ มาให้เขาเห็นความสำคัญ...”

(ครู A2, 26 พฤษภาคม 2559)

“...ครูต้องสอนโดยที่ไม่รู้สี่เอนเอียง สร้างความเข้าใจให้กับ นักเรียน ต้องคุย สอนใช้เหตุผล ไม่ปักใจเชื่อ คิดให้เด็กมอง 2 ด้าน นำเสนอทั้งดี ทั้งเสียว่ามันเป็นอย่างนี้นะ ให้เขาพิจารณาเอง พยายามสอนให้ดูรูป ชวนคุย สอนว่าทำไมเรื่องมันเป็นแบบนี้ เรา ได้อะไร ส่วนรวมได้อะไร...”

(ครู B1, 27 พฤษภาคม 2559)

“...การพัฒนาครูผู้สอน จะมีการบรรยายทางวิชาการโดยวิทยากร
จัดนิทรรศการเป็นกลุ่มโรงเรียน ก็จะมีการแสดงความเป็นไทย มี
โครงการประชุม โรงเรียนจะทำในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ทางเขต
พื้นที่ก็จะส่งเสริมในลักษณะนี้ ให้ความรู้ จัดนิทรรศการ...”

(ศึกษานิเทศก์ 1, 27 พฤษภาคม 2559)

“...ส่งเสริมให้รักชาติ จากการทำ เช่น การเสียสละประโยชน์
ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นการบริจาคโลหิต
ช่วยเหลือสาธารณกุศล ช่วยเหลือผู้อื่นโดยเสียสละความสุขส่วนตัว
ชี้ให้นักเรียนเห็นสิ่งดี และสิ่งที่ไม่ดีในการทำ...”

(ครู B1, 27 พฤษภาคม 2559)

“...ครูพยายามหาข้อมูล สื่อต่างๆ สารคดีที่ดีๆ ครูก็ต้องเปิดเว็บ สื่อ
ที่มีเสียงมีภาพเคลื่อนไหวที่ดี และก็ต้องมันทำให้เด็กเข้าใจง่าย
แล้วผลการเรียนก็ดีกว่าการสอนแบบบรรยายแบบเมื่อก่อนเลยนะ
แล้วครูเป็น active learning ให้ทำกิจกรรมกลุ่ม เขาได้ข้อมูลที่
หลากหลาย เขามีการคิดที่ดีขึ้น ข้อมูลก็จะแน่นขึ้น ซึมเข้าไปเลย
โดยปริยาย เทคนิคแบบนี้ก็ช่วยให้ดีขึ้นนะ...”

(อาจารย์ 2, 1 มิถุนายน 2559)

“...ครูต้องยกตัวอย่างการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ในปัจจุบัน ที่เป็น
สิ่งแวดล้อมโลก แทรกเรื่องของบทบาทสมมติ อาจมีการศึกษาราย
กรณี แล้วมาพูดคุย อภิปรายกัน เน้นปฏิบัติให้มากขึ้น...”

(ครู A3, 8 มิถุนายน 2559)

นอกจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในชั้นเรียน สำนักเขตพื้นที่
การศึกษา ยังให้การสนับสนุนให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมให้
นักเรียนเข้าใจในประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น เช่น การจัดนิทรรศการ การนำเสนอแหล่งการเรียนรู้ทาง
ประวัติศาสตร์ภายในท้องถิ่นของนักเรียน ตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

พระบรมราชินีนาถ ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของชุมชน วัด ตลาด วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี การประกอบอาชีพ เป็นต้น ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากผู้รู้ เอกสาร หลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ประมวลเป็นความรู้ ความเข้าใจและเกิดความรักความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของศึกษานิเทศก์ ดังนี้

“...ทุกวันนี้ครูไม่ได้แค่ทำหน้าที่สอน บอกเรื่องราว ก็จะมีการให้ดู ละครประวัติศาสตร์ ก็จะมีการจัดป้ายนิเทศ การจัดนิทรรศการ ครู จะทำหน้าที่คอยให้คำปรึกษา...”

(ศึกษานิเทศก์ 1, 27 พฤษภาคม 2559)

“...โครงการใช้แหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของแต่ละโรงเรียน โดยเริ่มจากปัญหา วัตถุประสงค์ที่สำคัญของโครงการนี้ ก็คือ การให้นักเรียนมีจิตสำนึกรักบ้าน รักท้องถิ่นของตนเองก่อน เสริมให้นักเรียนภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ถ้านักเรียนรัก ท้องถิ่นของตนเอง ต่อไปก็จะรักประเทศของตนเอง...”

(ศึกษานิเทศก์ 2, 31 พฤษภาคม 2559)

นอกจากการส่งเสริมให้นักเรียนภาคภูมิใจผ่านแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ยังมีการส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนของครู โดยส่งเสริมครูวิชาประวัติศาสตร์ เช่น การอบรม การเชิญวิทยากร มาให้ความรู้ด้านการสอนประวัติศาสตร์ การทำสื่อการเรียนรู้ ศึกษาดูงานตามสถานที่สำคัญทาง ประวัติศาสตร์ ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของศึกษานิเทศก์ ดังนี้

“...การพัฒนาครูผู้สอน จะมีการบรรยายทางวิชาการโดยวิทยากร จัดนิทรรศการเป็นกลุ่มโรงเรียน ก็จะมีการแสดงความเป็นไทย มี โครงการประชุม โรงเรียนจะทำในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ทางเขต พื้นที่ก็จะส่งเสริมในลักษณะนี้...”

(ศึกษานิเทศก์ 1, 27 พฤษภาคม 2559)

“...มีการพาครูไปอบรม พาไปดูงานตามสถานที่ต่างๆ ทางประวัติศาสตร์ ที่อื่นบ้าง มีการอบรมการใช้สื่อการสอนให้แก่คุณครูด้วย...”

(ศึกษานิเทศก์ 2, 31 พฤษภาคม 2559)

สรุปแนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน

จากผลการสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียนจากผู้เชี่ยวชาญสามารถสรุปแนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความรักชาติ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรักชาติแบบหลงใหล ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ และความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ องค์ประกอบที่ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักชาติมากที่สุด คือ ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ การปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองที่ดีของประเทศ โดยริเริ่มโครงการเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติ และการรู้จักหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง เช่น การรณรงค์ประหยัดพลังงาน การประหยัดทรัพยากร การเคารพกฎเกณฑ์ในสังคม และการเคารพกฎหมาย

2. ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการส่งเสริมความรักชาติในรายวิชาประวัติศาสตร์ ดังนั้นต้องพัฒนาครูโดยพัฒนาในหลายด้าน รายละเอียดดังนี้

2.1 ครูต้องมีวิธีการถ่ายทอดวิชาประวัติศาสตร์โดยการจัดกิจกรรมหลากหลายที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ น่าสนใจ และให้นักเรียนได้แสดงออก เช่น การแบ่งกลุ่มกันเพื่อให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน จากนั้นให้นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

2.2 ครูต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ความสำคัญต่อความรักชาติ ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีความซาบซึ้งถึงความเสียสละของบรรพบุรุษไทย โดยครูต้องวางแผนการสอนที่เน้นย้ำความรักชาติทุกๆ ครั้งที่มีการสอน ครูต้องใช้สื่อการสอนที่หลากหลายและมีความทันสมัยประกอบการสอน ช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียน เช่น การให้นักเรียนดูรูปภาพเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ วิดีโอเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ภาพยนตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย

2.3 ควรมีการสัมมนาระหว่างครูผู้สอน แลกเปลี่ยนความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถสะท้อนให้เกิดความรักชาติร่วมกัน

3. โรงเรียนต้องมีการจัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมความรักชาติในวันสำคัญ ได้แก่ วันบุคคลสำคัญของชาติ เช่น วันสมเด็จพระเจ้าตากสิน วันกองทัพไทย วันปิยมหาราช วันภาษาไทย

เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีวันสำคัญทางศาสนาต่างๆ โดยทางโรงเรียนนำนักเรียนไปบำเพ็ญประโยชน์ แก่ชุมชน สังคม ให้นักเรียนเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และการอยู่ร่วมกันในสังคม

4. หน่วยงานต้นสังกัด ต้องดำเนินการดังนี้

4.1 ต้องมีการจัดอบรมครู เพื่อพัฒนาครูในด้านการสอนเพื่อส่งเสริมความรักชาติ ของนักเรียน โดยมีการเลือกวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้ครูสามารถ นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาศักยภาพการสอนของครูวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนมีความรักชาติ ซึ่งการอบรมควรคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ 3 ด้าน คือ 1) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อบรมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ หลากหลาย น่าสนใจ ให้นักเรียนสนใจเรียน เป็นการตั้งคำถาม การพูด การนำบทสนทนาที่สะท้อน ความรักชาติผ่านบทเพลง ภาพยนตร์ และตัวละคร 2) ด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ อบรมการ สอนโดยใช้สื่อที่น่าสนใจ มีความทันสมัย เพื่อดึงดูดความสนใจ กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเรียน มีการทัศนศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ทาง ประวัติศาสตร์ และที่สำคัญเกิดความรักชาติ และ 3) ด้านการวัดและประเมินผล อบรมให้ครูเน้น ออกแบบข้อสอบที่เน้นการวิเคราะห์มากกว่าการท่องจำ ข้อสอบที่ให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น การประเมินผลโดยการให้นักเรียนได้อธิบายความรู้ด้วยปากเปล่า

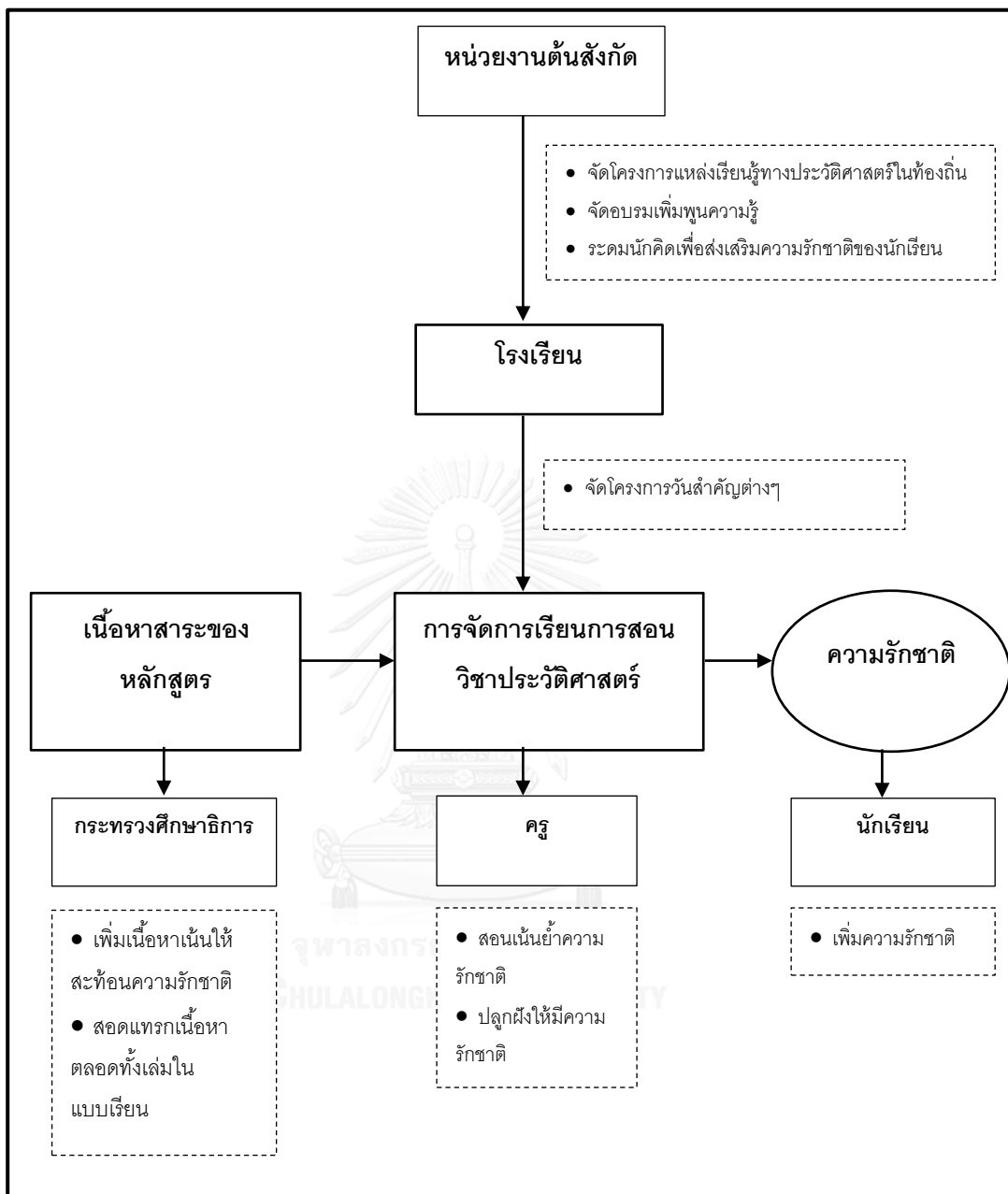
4.2 เพื่อการส่งเสริมความรักชาติในระดับหน่วยงานต้นสังกัด โดยการใช้วิชา ประวัติศาสตร์นั้นต้องมีการระดมความคิดเห็นที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับความรักชาติเพื่อค้นหา แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความรักชาติของนักเรียนอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

5. หลักสูตร และแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์

5.1 แบบเรียนมีเนื้อหาในการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียนน้อย และหลักสูตร ได้กำหนดตัวชี้วัดจำนวนไม่มากนัก ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรและแบบเรียนวิชา ประวัติศาสตร์ จึงต้องมีการเพิ่มเนื้อหาที่เน้นให้สะท้อนความรักชาติมากขึ้น เช่น เนื้อหาในตอน ที่ไทยเสียเอกราชแต่ละครั้ง

5.2 แบบเรียนต้องสอดแทรกเนื้อหาในเรื่องความรักชาติตลอดทั้งเล่ม ด้วยเนื้อหา ที่เป็นคำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรักชาติ เกิดความตระหนักในความเป็นชาติ เห็นคุณค่า และซาบซึ้งของความเป็นไทย และสำนึกในคุณงามความดีของบรรพบุรุษไทยมากกว่าการเน้น ความรู้ ความจำในเนื้อหา

จากการสังเคราะห์แนวทาง เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรัก ชาติของนักเรียนได้ง่ายขึ้น สามารถนำเสนอได้ดังภาพ 4.1

ภาพ 4.1 แนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยหลักสูตร มีวัตถุประสงค์การวิจัย 4 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาระดับความรักชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 2) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในห้องเรียน 3) เพื่อศึกษาลักษณะของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในการส่งเสริมความรักชาติ และ 4) เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความรักชาติ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อตอบคำถามวิจัยที่กำหนด

สำหรับการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยผสมวิธีแบบ The convergent parallel design เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพร้อมกัน ประกอบด้วย 1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาระดับความรักชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาและเพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในห้องเรียน ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ตัวอย่างวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การเก็บด้วยตนเอง เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วยตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม และวิชาที่ท่านชอบเรียนมากที่สุด ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรักชาติของนักเรียน และตอนที่ 3 แบบสอบถามการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงบรรยาย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สัมประสิทธิ์การกระจาย ($C.V.$) ความเบ้ (Sk) และความโด่ง (Ku) และ 1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยการศึกษาเอกสารในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิชาประวัติศาสตร์ และแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ในลักษณะของการส่งเสริมความรักชาติ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิจัยเอกสารเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เป็นการวิจัยแบบ sequential โดยการนำผลจากระยะที่ 1 มานำเสนอต่อกรณีศึกษา เพื่อใช้ในการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน โดยเลือกกรณีศึกษาจากอาจารย์มหาวิทยาลัยด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

จำนวน 2 ท่าน ครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน ครูที่ได้รับรางวัลครูผู้สอนดีเด่น จำนวน 2 ท่าน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 ท่าน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการวิเคราะห์อุปนัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้เป็น 5 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความรักชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในห้องเรียน ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ลักษณะของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในการส่งเสริมความรักชาติ และตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมความรักชาติ รายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนที่เป็นตัวอย่างส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รองลงมาคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามลำดับ นักเรียนมีระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.01 - 3.49 มากที่สุด รองลงมาคือระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.50 - 2.99 ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 3.50-4.00 ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 2.00-2.49 ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 1.50-1.99 และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.50 ตามลำดับ และนักเรียนส่วนมากชอบเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รองลงมาเป็นวิชาภาษาต่างประเทศและวิชาคณิตศาสตร์ ในจำนวนใกล้เคียงกัน วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา และวิชาศิลปะ ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน วิชาภาษาไทย และวิชาการงานอาชีพ ตามลำดับ

2. ระดับความรักชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ความรักชาติของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีระดับความรักชาติอยู่ในระดับมาก ($M=4.07$, $SD=0.52$) และเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย พบว่า นักเรียนมีความรักชาติแบบหลงใหล อยู่ในระดับมาก ($M=4.09$, $SD=0.60$) ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์อยู่ในระดับมาก ($M=4.07$, $SD=0.62$) และความรักชาติเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก ($M=4.09$, $SD=0.58$)

3. สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในห้องเรียน

สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของครูตามการรับรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีระดับการรับรู้อยู่ในระดับมาก ($M=3.61$, $SD=0.58$) และเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบย่อย

พบว่า นักเรียนมีระดับการรับรู้ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($M=3.74$, $SD=0.71$) สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($M=3.82$, $SD=0.64$) และการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.28$, $SD=0.62$)

4. ลักษณะของหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์ในการส่งเสริมความรักชาติ

4.1 เอกสารหลักสูตร

ผลการศึกษาได้จากการวิจัยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 พบว่า หลักสูตร ประกอบด้วย เป้าหมายของหลักสูตร ได้กำหนดเป้าหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด รวมทั้งการกำหนดสัดส่วนเวลาในการจัดการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ นอกจากนี้เป้าหมายของการจัดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า หลักสูตรได้กำหนดจุดมุ่งหมายของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า “มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก” เมื่อนักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่างๆในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และเข้าใจแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม และเมื่อนักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดเป้าหมาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรักชาติ ความภูมิใจในชาติไทยไว้อย่างชัดเจน โดยเริ่มต้นจากการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ โดยมอบหมายให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ รับผิดชอบเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องความรักชาติ เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.3 พบว่า ตัวชี้วัดได้ระบุความเข้าใจเกี่ยวกับความรักชาติ อีกทั้งยังกำหนดให้ผู้เรียนเข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภาคภูมิใจและดำรงความเป็นไทย

4.2 แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์

ผลการศึกษาจากแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อพิจารณาเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษา เป็นอธิบายโครงสร้างด้านเนื้อหา ด้านการนำเสนอเนื้อหา การอธิบายเนื้อหา และการยกตัวอย่างประกอบ และด้านองค์ประกอบทางกายภาพและส่วนประกอบของแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ที่จัดทำโดยกระทรวงศึกษาธิการ รายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 ด้านเนื้อหา

ผลการวิเคราะห์ด้านความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางฯ พบว่าหลักสูตรแกนกลางฯ ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาในแต่ละระดับของชั้น โดยเนื้อหาการสอนนั้นสอดคล้องกันกับจุดประสงค์ของหลักสูตร แบบเรียนแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีการจัดลำดับเนื้อหาโดยเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก เริ่มต้นเรียนเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานก่อนที่จะเรียนวิชาประวัติศาสตร์ โดยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เริ่มเรียนจากเรื่องกาลเวลาและวิธีการทางประวัติศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประเภทและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ การประเมินความน่าเชื่อถือ ข้อเท็จจริง การตีความ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาเนื้อหาในลักษณะคล้ายกันกับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แต่จะเน้นเรื่องหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในสมัยรัตนโกสินทร์ และระดับชั้นมัธยมศึกษา 4-6 ศึกษาเนื้อหาซ้ำเดิมกับในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ด้านเนื้อหาประวัติศาสตร์ไทยโดยในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เริ่มต้นศึกษาเรื่องราวสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย รัฐบาลในดินแดนไทย สมัยอาณาจักรสุโขทัย จากนั้นศึกษาเรื่องราวสมัยอาณาจักรอยุธยาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่วนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาเรื่องราวสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ศึกษาแฉ่วนแคว้นโบราณในประเทศไทย อาณาจักรโบราณ ความเป็นมาของชนชาติไทย ด้านเนื้อหาประวัติศาสตร์สากล เรียงลำดับเนื้อหา โดยในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เริ่มต้นศึกษาภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากนั้นศึกษาภูมิภาคเอเชียในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศึกษาภูมิภาคต่างๆ ของโลก และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ศึกษาเวลาในประวัติศาสตร์สากล อารยธรรมของโลกสมัยต่างๆ และเหตุการณ์สำคัญในโลก

4.2.2 ด้านการนำเสนอเนื้อหา การอธิบายเนื้อหาและการยกตัวอย่างประกอบ

ผลการวิเคราะห์ด้านการนำเสนอเนื้อหา และการส่งเสริมการเรียนรู้ของหนังสือวิชาประวัติศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีการจัดลำดับเนื้อหาโดยเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก เริ่มต้นเรียนเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานก่อนที่จะเรียนการวิเคราะห์ จำแนกเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

เนื้อหาแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนื้อหามีการอธิบายการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเห็นคุณค่าของบรรพบุรุษไทย เช่น สมัยสุโขทัย บรรพชนของไทยได้สร้างสรรคภูมิปัญญาในด้านต่างๆ มากมาย ภูมิปัญญาได้ตกทอดและพัฒนามายังคนรุ่นหลังกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื้อหามีการอธิบายการส่งเสริมให้นักเรียนรักใคร่สามัคคี โดยเนื้อหาได้นำเสนอวีรกรรมของชาวบ้านบางระจันต่อสู้กับกองทัพพม่าอย่างกล้าหาญ ถือเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความรักชาติ รักแผ่นดิน และถือเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนรุ่นหลัง

แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื้อหามีการอธิบายการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกของการรักแผ่นดิน โดยเนื้อเรื่องการเสียดินแดนให้แก่ฝรั่งเศสและอังกฤษช่วยให้ประเทศไทยปลอดภัยจากการรุกราน และเรื่องภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย โดยความสามารถในภูมิปัญญาทางด้านอาหารไทย ด้านเครื่องนุ่งห่มและเครื่องประดับ ด้านสถาปัตยกรรมและด้านศิลปวัฒนธรรม ทำให้คนไทยมีชื่อเสียง สร้างอาชีพแก่คนรุ่นปัจจุบัน

แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เนื้อหามีการอธิบายการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของความเป็นมาอันยาวนานของดินแดนไทยในอดีต การรับอารยธรรมของอินเดียและจีน จนเกิดพัฒนาการทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม จนกลายเป็นรากฐานของการตั้งถิ่นฐานของชนชาติไทย นอกจากนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำสนธิสัญญาเพื่อรักษาดินแดน และการรับอิทธิพลพระพุทธศาสนา จึงเป็นวัฒนธรรมที่ช่วยสร้างความสามัคคีของคนในสังคม

ลักษณะของแบบฝึกหัดในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา โดยแต่ละแบบฝึกหัดเริ่มต้นจากความง่ายไปหายาก ส่วนใหญ่เน้นการอธิบายเนื้อหาในประเด็นสำคัญเพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์

ในส่วนของภาษาในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง พิมพ์ตัวสะกดถูกต้อง มีคำอธิบายรูปภาพครบทุกภาพ

ภาพประกอบในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เป็นภาพถ่าย มีภาพประกอบจำนวนมากขนาดพอดี แต่ภาพต่างๆ ภายในเล่มนั้นเป็นภาพขาวดำทั้งเล่ม มีความสอดคล้องกันกับเนื้อหา และภาพมีความสอดคล้องกันกับเนื้อหา

ส่วนกระตุนเนื้อหาแก่ผู้เรียน แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ทุกเล่มมีการบอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้อย่างชัดเจน มีคำชี้แจงและส่วนอธิบายที่ชัดเจน มีกิจกรรมเสนอแนะเพิ่มเติม และ

แบบฝึกหัดวัดความรู้ที่ได้รับในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีแหล่งค้นคว้า และแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม เสริมให้ในบทเรียน

4.2.3 ด้านองค์ประกอบทางกายภาพและส่วนประกอบของแบบเรียน

ผลการศึกษาค้นคุณลักษณะด้านองค์ประกอบทางกายภาพและส่วนประกอบของแบบเรียน ของวิชาประวัติศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า (1) จำนวนหน้าของแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 268 หน้า รองลงมาคือ หนังสือประวัติศาสตร์ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 240 หน้า (2) แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ทุกเล่มใช้กระดาษสีขาว มีการจัดระบบของสีกระดาษให้เหมือนกันทั้งหมด และส่วนของปกแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ค่อนข้างมีความแข็งแรง (3) ขนาดเล่มของแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีขนาดเท่ากัน คือ 18.5 x 26 ซม. (4) ภาพประกอบปกของแบบเรียน แบบเรียนทุกเล่มมีการใช้ทั้งภาพประกอบสี สีส้มถึงเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ภายในเล่มแบบเรียน ตัวอักษรมีความชัดเจน และมีสีส้ม (5) ขนาดตัวอักษรในแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์มีขนาด 16 เท่ากันทุกเล่ม

5. แนวทางการส่งเสริมความรักชาติ

แนวทางการส่งเสริมความรักชาติต้องเริ่มจากการส่งเสริมกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน โดยบทสรุปแนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน ได้ดังนี้

1. ความรักชาติ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรักชาติแบบหลงใหล ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ และความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ องค์ประกอบที่ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักชาติมากที่สุด คือ ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ โดยริเริ่มโครงการเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติ เช่น การรณรงค์ประหยัดพลังงาน การประหยัดทรัพยากร การเคารพกฎเกณฑ์ในสังคม และเคารพกฎหมาย

2. ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการส่งเสริมความรักชาติในรายวิชาประวัติศาสตร์ ดังนั้นต้องพัฒนาครูโดยพัฒนาในหลายด้าน ครูต้องมีวิธีการถ่ายทอดวิชาประวัติศาสตร์โดยการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ และแสดงออก ครูต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ความสำคัญต่อความรักชาติ โดยวางแผนการสอนที่เน้นย้ำความรักชาติทุกๆ ครั้งที่มีการสอน และครูควรมีการสัมมนาระหว่างครูผู้สอน แลกเปลี่ยนความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถสะท้อนให้เกิดความรักชาติ

3. โรงเรียนต้องมีการจัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมความรักชาติในวันสำคัญ ได้แก่ วันบุคคลสำคัญของชาติ เช่น วันสมเด็จพระเจ้าตากสิน วันกองทัพไทย วันปิยมหาราช วันภาษาไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีวันสำคัญทางศาสนา โดยให้นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน สังคม ให้นักเรียนเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

4. หน่วยงานต้นสังกัด ต้องมีการจัดอบรมครู เพื่อพัฒนาครูในด้านการสอนเพื่อส่งเสริมความรักชาติ โดยมีวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดให้ครูได้นำไปใช้ในการสอน เป็นการพัฒนาศักยภาพการสอนของครูวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนมีความรักชาติ ซึ่งการอบรมควรคำนึงถึง 1) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อบรมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เป็นการตั้งคำถาม การพูด การนำบทสนทนาที่สะท้อนความรักชาติผ่านเพลง ภาพยนตร์ และตัวละคร 2) ด้านสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ อบรมการสอนโดยใช้สื่อที่น่าสนใจ เพื่อดึงดูด กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเรียน มีการทัศนศึกษาตามแหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีความรักชาติ และ 3) ด้านการวัดและประเมินผล อบรมให้ครูเน้นออกแบบข้อสอบที่เน้นการวิเคราะห์มากกว่าการท่องจำ เพื่อการส่งเสริมความรักชาติในระดับหน่วยงานต้นสังกัด โดยการใช้วิชาประวัติศาสตร์ต้องมีการระดมความคิดเห็นเพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความรักชาติของนักเรียน

5. หลักสูตร และแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ โดยแบบเรียนมีเนื้อหาในการส่งเสริมความรักชาติน้อย และหลักสูตรได้กำหนดตัวชี้วัดจำนวนไม่มาก จึงต้องมีการเพิ่มเนื้อหาที่เน้นให้สะท้อนความรักชาติมากขึ้น เช่น เนื้อหาในตอนของไทยเสียเอกราชแต่ละครั้ง และแบบเรียนต้องสอดแทรกเนื้อหาในเรื่องความรักชาติตลอดทั้งเล่ม ด้วยเนื้อหาที่เป็นคำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรักชาติ เกิดความตระหนักในความเป็นชาติ เห็นคุณค่าและซาบซึ้งมากกว่าการเน้นความรู้ ความจำ ในเนื้อหา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่นำเสนอข้างต้นมีประเด็นประเด็นที่น่าสนใจ 6 ประเด็นใหญ่ดังนี้ 1) ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน 2) ระดับความรักชาติของนักเรียน 3) สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ 4) หลักสูตรและแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ 5) แนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน 6) การใช้การวิจัยหลักสูตร รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามสำหรับนักเรียน นักเรียนที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ชื่นชอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามที่หลักสูตรแกนกลาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่ 4 เป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจของการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทย และสังคมโลก นอกจากนี้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคม ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ มีทักษะ และมีคุณธรรมเพื่อเกิดค่านิยมที่เหมาะสม มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามด้านความรู้โดยจะให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้านเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญในสาขาวิชาต่างๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

2. ระดับความรักชาติของนักเรียน

จากผลการวิจัยในเรื่องระดับความรักชาติของนักเรียน พบว่า ระดับความรักชาติของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ทั้ง 3 องค์ประกอบอยู่ในระดับมากเหมือนกัน โดยความรักชาติแบบหลงใหล และความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนเลือกตอบตามความรู้สึก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีความภาคภูมิใจเมื่อได้เกิดมาเป็นคนไทย อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากความรู้สึกภาคภูมิใจเป็นพื้นฐานที่คนไทยทุกคนต้องมีการรับรู้ของนักเรียนมีแนวโน้มไปในทิศทางที่ดีเกี่ยวกับความรักชาติ และจำเป็นต้องส่งเสริมในเรื่องนี้ ส่วนความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของประเทศชาติ ดังนั้น จึงนำไปสู่แนวทางในการส่งเสริมความรักชาติที่ควรให้ความสำคัญมากขึ้น โดยจากการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพแล้วสังเคราะห์ได้ว่าต้องเน้นการส่งเสริมความรักชาติเชิงสร้างสรรค์

3. สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

จากผลการวิจัยในเรื่องสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูวิชาประวัติศาสตร์ตามการรับรู้ของนักเรียน พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูวิชาประวัติศาสตร์ตามการรับรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อจากแบบสอบถามจะพบว่า มีบางประเด็นที่อยู่ในระดับปานกลาง และน้อย ได้แก่ เรื่องข้อสอบส่วนใหญ่เน้นการท่องจำ และครูให้สอบปากเปล่าโดยให้ฉันทธิบายความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ไทย ดังนั้น จึงนำไปสู่การสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการส่งเสริม โดยการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยเพิ่มการ

พานักเรียนไปทัศนศึกษาตามสถานที่ทางประวัติศาสตร์ และปรับปรุงการออกข้อสอบโดยต้องเน้นการวิเคราะห์

4. หลักสูตรและแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์

จากผลการวิจัยเอกสารในหลักสูตร และแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ จะเห็นได้ว่าหลักสูตรมีเป้าหมายในการส่งเสริมความรักชาติให้นักเรียน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์โดยแยกจากวิชาสังคมศึกษา มีการเรียนการสอนที่เพิ่มมากขึ้น

เมื่อพิจารณาแบบเรียน พบว่า เนื้อหามีการสอดแทรกความรักชาติในบางตอนเท่านั้น ซึ่งแบบเรียนจำเป็นต้องปรับเนื้อหาโดยเน้นการส่งเสริมความรักชาติให้มีความเข้มข้นมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีความรักชาติมากขึ้น ในด้านการจัดลำดับของเนื้อหาในแบบเรียนทั้ง 4 เล่ม มีการจัดลำดับเนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปยาก อีกทั้งในด้านลักษณะแบบเรียนในบางเล่มนั้นต้องปรับปรุงโดยเพิ่มสีสันของภาพ ตัวอักษรทุกเล่ม กระตุ้นความสนใจของนักเรียนทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ

5. แนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน โดยจะเห็นได้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาทุกหน่วยต้องร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน โดยมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันตั้งแต่ระดับหน่วยงานต้นสังกัด โรงเรียน และครู ซึ่งมีการส่งเสริมความรักชาติในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การส่งเสริมด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ของครู โดยครูมีหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งในการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีความรักชาติ ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ตระหนักในความสำคัญในประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การส่งเสริมสิ่งเหล่านี้ครูจะมีหน้าที่สั่งสอนและปลูกฝังไปด้วย นอกจากนี้โรงเรียนต้องร่วมมือกันในการส่งเสริมความรักชาติ โดยต้องคำนึงถึงความรักชาติเสมือนเป็นคุณธรรมที่สำคัญต่อนักเรียน รวมถึงหน่วยงานต้นสังกัดต้องมีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้เน้นความรักชาติ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน

6. การใช้การวิจัยหลักสูตร

การวิจัยหลักสูตรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นการวิจัยหลักสูตร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ผลผลิตของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และเนื้อหาของสาระของหลักสูตร ซึ่งครอบคลุมกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร โดยในแต่ละขั้นตอนมีการใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จึงต้องอาศัยวิธีการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย ดังนั้นผู้วิจัยจึง

เลือกใช้วิธีการวิจัยผสมวิธี เน้นใช้วิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องกับข้อมูลในแต่ละชุด ได้แก่ ผลผลิตของหลักสูตร ผู้วิจัยต้องการคำตอบของระดับความรักชาติของนักเรียนจึงต้องใช้แบบสอบถาม ส่วนการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนจึงต้องใช้แบบสอบถาม ส่วนเนื้อหาสาระของหลักสูตรในการส่งเสริมความรักชาติ ต้องใช้การวิจัยเอกสาร แต่แนวทางการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักชาตินั้นจำเป็นต้องสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยให้ข้อมูลเพิ่มเติม โดยการนำเสนอข้อมูลผลการวิจัยแก่ผู้เชี่ยวชาญก่อน เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากขึ้น ดังนั้น การวิจัยหลักสูตร จึงเป็นการใช้การวิจัยที่เหมาะสมกับแต่ละข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ โดยแบ่งประเด็นในการนำเสนอออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป รายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความรักชาติอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ ประกอบด้วย ความรักชาติเชิงแบบหลงใหล ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ และความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น จึงควรปลูกฝังให้นักเรียนมีความรักชาติในด้านอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น โดยกิจกรรมควรมีลักษณะของการอธิบายถึงสัญลักษณ์ของประเทศ และสำนึกรักชาติที่เน้นการคิดวิเคราะห์ให้มีความปรารถนาดีต่อประเทศไทย และโรงเรียน ครู หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาควรให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความรักชาติของนักเรียนในประเทศไทยเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง

2. จากผลการวิจัยสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ในด้านการวัดและประเมินผล ควรมีการส่งเสริมให้ครูเน้นการวัดและประเมินผลด้านการวิเคราะห์มากกว่าการเน้นให้นักเรียนท่องจำในเนื้อหาสาระวิชาประวัติศาสตร์ไทย

3. จากผลการวิเคราะห์แบบเรียน พบว่า ภาพประกอบในแบบเรียนบางเล่มยังเป็นภาพขาวดำ ควรปรับปรุงแก้ไขให้ภาพประกอบสีทุกเล่ม นอกจากนี้ควรมีการแนะนำแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาเพิ่มเติมจากภายนอกห้องเรียน

4. จากผลการวิจัยที่สรุปได้ว่าแนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน ควรมีการเผยแพร่และนำเสนอแนวทางที่ได้จากการวิจัยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม และทุกหน่วยงานควรประสานความร่วมมือกันในการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน โดยการศึกษาแนวทางที่นำเสนอแล้ววางแผนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ โดยแบ่งประเด็นในการนำเสนอออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป รายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความรักชาติอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ ประกอบด้วย ความรักชาติเชิงแบบหลงไหล ความรักชาติเชิงสัญลักษณ์ และความรักชาติเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ความรักชาติเชิงสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น จึงควรปลูกฝังให้นักเรียนมีความรักชาติในด้านอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น โดยกิจกรรมควรมีลักษณะของการอธิบายถึงสัญลักษณ์ของประเทศ และสำนึกรักชาติที่เน้นการคิดวิเคราะห์ให้มีความปรารถนาดีต่อประเทศไทย และโรงเรียน ครู หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาควรให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความรักชาติของนักเรียนในประเทศไทยเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง

2. จากผลการวิจัยสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ ในด้านการวัดและประเมินผล ควรมีการส่งเสริมให้ครูเน้นการวัดและประเมินผลด้านการวิเคราะห์มากกว่าการเน้นให้นักเรียนท่องจำในเนื้อหาสาระวิชาประวัติศาสตร์ไทย

3. จากผลการวิเคราะห์แบบเรียน พบว่า ภาพประกอบในแบบเรียนบางเล่มยังเป็นภาพขาวดำ ควรปรับปรุงแก้ไขให้ภาพประกอบสีทุกเล่ม นอกจากนี้ควรมีการแนะนำแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาเพิ่มเติมจากภายนอกห้องเรียน

4. จากผลการวิจัยที่สรุปได้ว่าแนวทางการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน ควรมีการเผยแพร่และนำเสนอแนวทางที่ได้จากการวิจัยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม และทุกหน่วยงานควรประสานความร่วมมือกันในการส่งเสริมความรักชาติของนักเรียน โดยการศึกษาแนวทางที่นำเสนอแล้ววางแผนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จึงควรมีการศึกษานักเรียนในระดับอุดมศึกษา เพื่อศึกษาความคงอยู่ของคุณลักษณะความรักชาติเมื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

2. การวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงบรรยายเพื่อวิเคราะห์ระดับความรักชาติของนักเรียนสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ความรักชาติของนักเรียน เพื่อค้นหาตัวแปรใหม่ๆ ที่ส่งผลต่อความรักชาติของนักเรียน และเป็นประโยชน์ในทางการศึกษาต่อไป

3. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ในการวิจัยครั้งต่อไปควรวิเคราะห์ระดับความรักชาติของนักเรียนสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในส่วนภูมิภาคที่มีความแตกต่างกันของบริบทด้วย เพื่อให้ได้ข้อสารสนเทศที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

4. การวิจัยในครั้งนี้ใช้เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรักชาติของนักเรียน และสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณ 5 ระดับ (rating scale) และเป็นการวัดตามการรับรู้ของนักเรียนแต่เพียงผู้เดียว การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเชิงลึก โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความรักชาติ เพื่อเป็นต้นแบบในการจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศในเชิงลึก และชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5. การวิจัยหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ สามารถนำไปใช้ในการวิจัยในกลุ่มสาระอื่นๆ หรือรายวิชาอื่นๆ เช่น หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม หรือรายวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย หรือการวิจัยแบบเรียนจากสำนักพิมพ์อื่นๆ และเปรียบเทียบข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกใช้แบบเรียนในการประกอบการเรียน เพื่อช่วยในการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- Andrews, R., McGlynn, C., & Mycock, A. (2010). National pride and students' attitudes towards history: an exploratory study. *Educational Studies*, 36(3), 299-309.
- Chia, Y. T. (2012). History education for nation building and state formation: The case of Singapore. *Citizenship Teaching & Learning*, 7(2), 191-207.
- Coenders, M., & Scheepers, P. (2003). The effect of education on nationalism and ethnic exclusionism: An international comparison. *Political psychology*, 24(2), 313-343.
- Creswell, J. W., & Clark, V. L. P. (2007). Designing and conducting mixed methods research.
- Dekker, H., Malova, D., & Hoogendoorn, S. (2003). Nationalism and its explanations. *Political Psychology*, 24(2), 345-376.
- Doll, R. C. (1992). *Curriculum improvement: Decision making and process*: Allyn & Bacon.
- Evans, M. D., & Kelley, J. (2002). National pride in the developed world: Survey data from 24 nations. *International Journal of Public Opinion Research*, 14(3), 303-338.
- Gellner, E. (1983). Nations and nationality. *Basic Blackwell, Oxford*.
- George, D., & Mallery, P. (2003). SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference. 11.0 update . wps. ablongman. com/wps/media/objects/385. *George 4answers. pdf*.
- Glatthorn, A. A., Boschee, F., & Whitehead, B. M. (2005). *Curriculum Leadership: Development and Implementation*: ERIC.
- Huddy, L., & Khatib, N. (2007). American patriotism, national identity, and political involvement. *American Journal of Political Science*, 51(1), 63-77.
- Lewis, S. (1981). Curriculum planning for better teaching and learning 4 th edition. *New York: Holt, Rinehart and Winston*.
- Nicholls, J. (2003). Methods in school textbook research. *International journal of historical learning, teaching and research*, 3(2), 11-26.

- Oosterhoff, B., Ferris, K. A., & Metzger, A. (2014). Adolescents' sociopolitical values in the context of organized activity involvement. *Youth & Society*, 0044118X14560528.
- Pingel, F. (2010). *UNESCO guidebook on textbook research and textbook revision*: Unesco.
- Schatz, R. T., Staub, E., & Lavine, H. (1999). On the varieties of national attachment: Blind versus constructive patriotism. *Political Psychology*, 20(1), 151-174.
- Schwartz, S. H., Caprara, G. V., Vecchione, M., Bain, P., Bianchi, G., Caprara, M. G., . . . Lönnqvist, J.-E. (2014). Basic personal values underlie and give coherence to political values: A cross national study in 15 countries. *Political Behavior*, 36(4), 899-930.
- Taba, H., & Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*.
- Wang, C. K. J., Khoo, A., Goh, C. B., Tan, S., & Gopinathan, S. (2006). Patriotism and national education: Perceptions of trainee teachers in Singapore. *Asia Pacific Journal of Education*, 26(1), 51-64.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: พระราชกิจจานุเบกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กานต์ฤทัย ชลวิทย์. (2553). การวิเคราะห์แบบการเขียน ความสุขในการเขียน และทักษะการเขียนเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการเพื่อพัฒนาคู่มือวิทยากรด้านค่านิยม. (2529). วิทยากรกับการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: อลีนเพรส.
- เฉลิม นิติเขตต์ปรีชา. (2545). เทคนิคการสอนประวัติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

- ชลธิศ โลศิริ. (2553). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการมีอัตลักษณ์ของชาติและความภูมิใจในชาติของเยาวชนไทย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: วีพรินท์.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). สอนประวัติศาสตร์ให้เด็กมีความสุขสนุกคิด. นนทบุรี: สหมิตรพริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2540). อารยธรรมไทยพื้นฐานทางประวัติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ่อน.
- ณัฐพล แจ้งอักษร. (2553). ความต้องการและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายอาชีวศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3: การวิเคราะห์จำแนก. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารินทร์ ตนะทิพย์. (2545). ผลของการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนชิปปาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ทางภาษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดาวใจ ประกอบทรัพย์. (2553). การวิจัยแบบผสมเพื่อศึกษาระดับสำนึกความเป็นไทยของนักเรียนและรูปแบบกิจกรรมปลูกฝังสำนึกความเป็นไทยของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2551). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้.
- ธานี เครืออยู่. (2552). การวิเคราะห์เปรียบเทียบหนังสือเรียนคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์: การวิจัยหนังสือเรียน. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธำรง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). การพัฒนาการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปณิตา สระวาสี. (2546). การสร้างสำนึกความเป็นชาติของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยผ่านแบบเรียนชั้นประถมศึกษา ตั้งแต่ ค.ศ. 1975-2000. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ปรางฤทัย ใจสุทธิ. (2556). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการประเมินหลักฐานทางประวัติศาสตร์และความสามารถในการคิดสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 8(2), 232-241.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2547). การปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย ความรักชาติและรักวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พลับพลึง คงชนะ. (2543). กระแสศรัทธาพระสุวรรณภักษา: ปรากฎการณที่สะท้อนปัญหาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์. วารสารประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 17-28.
- พัฒนินดา อุปหนอง. (2552). การเสริมสร้างสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาที่สอนสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). แนวคิดและตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสู่แผนการสอนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เดอร์มาสเตอร์ กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- มาริษา ช่วยบุญ. (2552). การวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดการจัดการเรียนการสอนและลักษณะหนังสือเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษาก่อนและหลังการปฏิรูปการศึกษา. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ วรรณโกมล. (2542). การสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: อาร์ แอนด์ ปริ้นท์.
- วิทยา ยุวภูษิตานนท์. (2554). การวิเคราะห์หนังสือเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่าง พ.ศ.2533-2553. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2546). การประเมินหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. วารสารวัดผลการศึกษา.

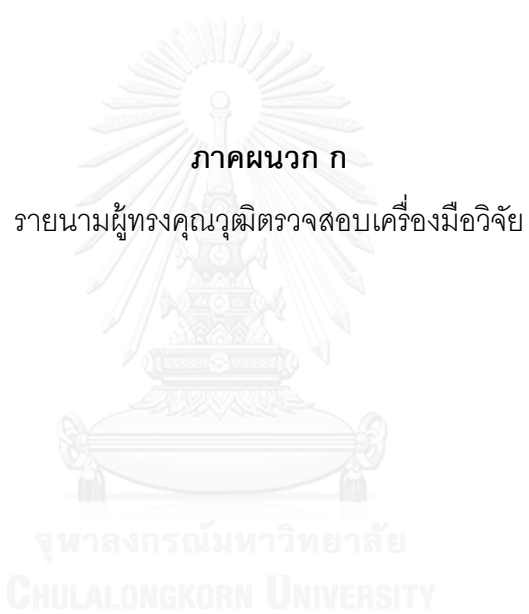
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2548). ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ปฏิพานนท์. (2542). ผลการเรียนรู้การสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต),
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ลำลี รักสุทธิ. (2544). เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและเขียนแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็น
สำคัญ. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- สิริพร บุญญานันต์. (2529). การวิจัยหลักสูตร. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย (*Journal of Research
Methodology: JRM*), 1(3), 5-17.
- สิริวรรณ ศิริพหล. (2553). การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา: *The
Management of History Instruction in Schools*. นนทบุรี: โครงการส่งเสริมการแต่ง
ตำรา สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่: โรงพิมพ์-เชียงใหม่.
- สุภิดา นนทมาตย์. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อความรักชาติของเยาวชนใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- สุรชาติณี ธนบุรณ์กาญจน์. (2555). การศึกษาเปรียบเทียบการส่งเสริมความรักชาติระหว่าง
โรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี. (วิทยานิพนธ์ครุ
ศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดุลย์ วิริยเวชกุล. (2546). การประเมินเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของ
ทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: ภาพการพิมพ์.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

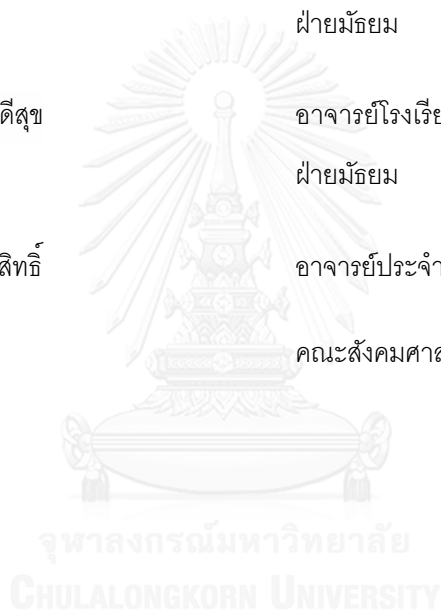
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมีอวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ประทุมเจริญวัฒนา	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. อาจารย์ ดร.ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ	อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นววรรณ วุฒชะกุล	อาจารย์โรงเรียนสาธิตแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ฝ่ายมัธยม
4. อาจารย์ ดร.ศรัณย์พร ยินดีสุข	อาจารย์โรงเรียนสาธิตแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ฝ่ายมัธยม
5. อาจารย์ ดร.อัญชลี สุขในสิทธิ	อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติและความคิดเห็นของนักเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดกรอกข้อมูลและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. ระดับชั้นที่กำลังศึกษา

- 1) ชั้น ม.3
 2) ชั้น ม.4 3) ชั้น ม.5 4) ชั้น ม.6

3. ระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม

- 1) ต่ำกว่า 1.50 2) 1.50-1.99
 3) 2.00-2.49 4) 2.50-2.99
 5) 3.00-3.49 6) 3.50-4.00

4. วิชาที่ท่านชอบเรียนมากที่สุด

- 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์
 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษาฯ
 4.1) ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 4.2) หน้าที่พลเมืองฯ
 4.3) เศรษฐศาสตร์ 4.4) ประวัติศาสตร์
 4.5) ภูมิศาสตร์
 5) ภาษาต่างประเทศ คือ ภาษา
 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพฯ
 8) สุขศึกษาและพลศึกษา

ตอนที่ 2 การปฏิบัติของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการที่ตรงกับ ระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึกรัก ของนักเรียน โดยมีเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1 = มีระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึกรัก น้อยที่สุด	(0% - 20%)
2 = มีระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึกรัก น้อย	(21% - 40%)
3 = มีระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึกรัก ปานกลาง	(41% - 60%)
4 = มีระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึกรัก มาก	(61% - 80%)
5 = มีระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึกรัก มากที่สุด	(81% - 100%)

ข้อ	รายการ	ระดับของการปฏิบัติ/ความรู้สึก				
		1	2	3	4	5
1	ฉันมีความภูมิใจที่ได้เกิดเป็นคนไทย	1	2	3	4	5
2	เมื่อฉันได้ยินชาวต่างชาติพูดถึงประเทศไทยในทางไม่ดี ฉันจะปกป้องประเทศไทยทันที	1	2	3	4	5
3	ฉันภูมิใจที่ประเทศไทยไม่เคยตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตก	1	2	3	4	5
4	ถ้ามีโอกาสฉันอยากย้ายไปอยู่ประเทศที่เจริญกว่าประเทศไทย	1	2	3	4	5
5	ทุกครั้งที่มีการแข่งขัน เช่น กีฬา ประกวดนางงาม หรือประกวดแข่งขันอื่นๆ ฉันเชียร์ทีมชาติไทยเสมอ	1	2	3	4	5
6	ฉันอยากเกิดเป็นคนไทยมากกว่าเป็นคนชาติอื่น	1	2	3	4	5
7	การที่ฉันเกิดเป็นคนไทย ไม่ได้ทำให้ฉันรู้สึกมีปมด้อย	1	2	3	4	5
8	ฉันดีใจที่ได้อาศัยอยู่ในแผ่นดินไทย	1	2	3	4	5
9	ฉันภาคภูมิใจเมื่อฉันได้สวมใส่เสื้อที่มีธงชาติไทย	1	2	3	4	5
10	ฉันรู้สึกฮึกเหิม เมื่อได้เห็นธงชาติไทยโบกสะบัดในการแข่งขัน เช่น กีฬา ประกวดนางงาม หรือประกวดแข่งขันอื่นๆ	1	2	3	4	5
11	ฉันประดับธงชาติในวันสำคัญของชาติ	1	2	3	4	5
12	ฉันภาคภูมิใจที่ได้ร้องเพลงชาติไทย	1	2	3	4	5
13	ฉันยืนตรงเคารพธงชาติทุกครั้งเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ	1	2	3	4	5
14	ฉันมีส่วนร่วมในการรักษาศิลปวัฒนธรรม	1	2	3	4	5
15	ฉันช่วยดูแลศิลปวัฒนธรรมไทย ไม่ให้ใครมาทำลาย	1	2	3	4	5
16	ฉันภูมิใจที่เรามีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติของเราเอง	1	2	3	4	5
17	ฉันยึดมั่นต่อหน้าที่ความเป็นพลเมืองของคนไทย	1	2	3	4	5
18	ฉันพร้อมปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองดีของประเทศ	1	2	3	4	5
19	ฉันเคารพต่อกฎระเบียบของสังคมไทย	1	2	3	4	5
20	ฉันใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง	1	2	3	4	5
21	ฉันประพฤติตนเป็นคนดี มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต	1	2	3	4	5
22	ฉันนำเรื่องราวในอดีตมาเป็นบทเรียนในการดำเนินชีวิตปัจจุบัน	1	2	3	4	5
23	ฉันคิดว่าคนไทยทุกคนในประเทศควรมีความสามัคคี	1	2	3	4	5
24	ฉันช่วยประหยัดทรัพยากรของประเทศ	1	2	3	4	5

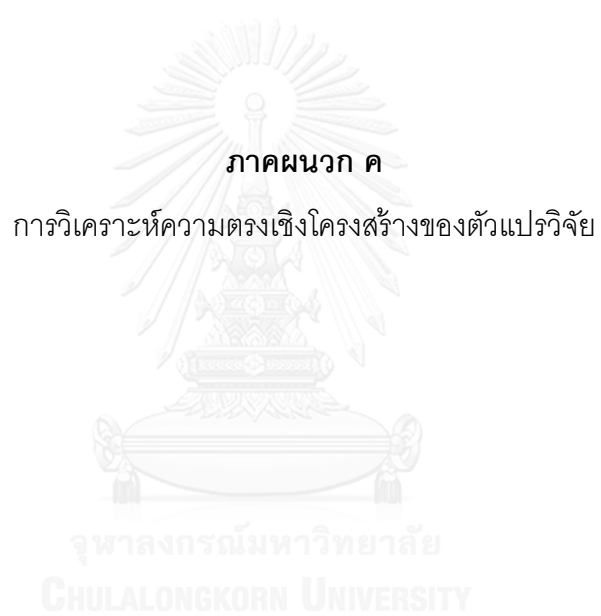
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการที่ตรงกับ **ระดับการรับรู้** ของนักเรียน โดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 1 = มีระดับการรับรู้ น้อยหรือไม่มีเลย (0% - 20%)
 2 = มีระดับการรับรู้ ค่อนข้างน้อย (21% - 40%)
 3 = มีระดับการรับรู้ ปานกลาง (41% - 60%)
 4 = มีระดับการรับรู้ ค่อนข้างมาก (61% - 80%)
 5 = มีระดับการรับรู้ มาก (81% - 100%)

ข้อ	รายการ	ระดับการรับรู้				
		1	2	3	4	5
นักเรียนคิดว่าการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์มีลักษณะดังต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด						
1	เมื่อฉันเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ฉันมีความภาคภูมิใจกับความเป็นไทย	1	2	3	4	5
2	เมื่อฉันเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ฉันมีความซาบซึ้งถึงความเสียสละของบรรพบุรุษไทย	1	2	3	4	5
3	ครูเล่าเรื่องประวัติศาสตร์อย่างน่าสนใจ	1	2	3	4	5
4	ครูมีกิจกรรมหลายอย่างที่นำเสนอให้นักเรียนทำ	1	2	3	4	5
5	ครูปลุกฝังให้ฉันรักชาติ มีความสามัคคี รักใคร่ปรองดอง และสมานฉันท์	1	2	3	4	5
6	ครูให้ดูรูปภาพเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไทยในระหว่างการเรียนการสอน	1	2	3	4	5
7	ครูใช้สื่อการสอนมีความทันสมัย เช่น วิดีโอ อินเทอร์เน็ต ข้อมูล หรือข่าวจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ	1	2	3	4	5
8	ครูใช้สื่อการสอนที่สามารถสื่อให้เห็นภาพเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไทยได้อย่างชัดเจน	1	2	3	4	5
9	ครูพาไปทัศนศึกษาในสถานที่ทางประวัติศาสตร์ไทย	1	2	3	4	5
10	ครูให้ชมภาพยนตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย	1	2	3	4	5
11	ข้อสอบส่วนใหญ่เน้นการท่องจำ	1	2	3	4	5
12	ครูมีการสอบย่อยทุกเนื้อหา	1	2	3	4	5
13	ข้อสอบมีการให้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่	1	2	3	4	5
14	ครูให้ฉันสอบวัดความรู้โดยให้ทำงานเป็นกลุ่ม	1	2	3	4	5
15	ครูให้ฉันสอบปากเปล่าโดยให้ฉันอธิบายความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ไทย	1	2	3	4	5

☆☆ ขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ☆☆

L I S R E L 9.20 (STUDENT)

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

<http://www.ssicentral.com>

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2014

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

The following lines were read from file C:\Users\MadamJam\Desktop\reliability
Patriotism\SYNTAX2.spl:

TI cfa

DA NI=3 NO=50 MA=CM

KM

1

0.535 1

0.423 0.626 1

SD

0.413 0.423 .427

MO NX=3 NK=1 LX=FU,FI PH=SY,FR TD=SY

LK

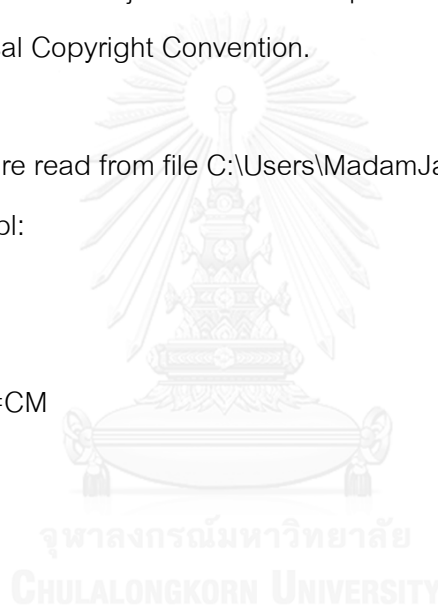
Y

FI TD(1,1) TD(2,2)

FR LX(2,1) LX(3,1)

VA 1 LX(1,1)

!VA 0.00001 TD(1,1)

VA 0.05475265 TD(1,1)

VA 0.03184936 TD(2,2)

FR TD(1,2)

PD

OU PC RS EF FS SS SC PT MI

TI cfa

Number of Input Variables 3

Number of Y - Variables 0

Number of X - Variables 3

Number of ETA - Variables 0

Number of KSI - Variables 1

Number of Observations 50

TI cfa

Covariance Matrix

	VAR 1	VAR 2	VAR 3
VAR 1	0.171		
VAR 2	0.093	0.179	
VAR 3	0.075	0.113	0.182

Total Variance = 0.532 Generalized Variance = 0.00237

Largest Eigenvalue = 0.366 Smallest Eigenvalue = 0.063

Condition Number = 2.407

TI cfa

Parameter Specifications

LAMBDA-X

Y

VAR 1 0
VAR 2 1
VAR 3 2

PHI

Y

3

THETA-DELTA

VAR 1 VAR 2 VAR 3

----- ----- -----
VAR 1 0
VAR 2 4 0
VAR 3 0 0 5

TI cfa

Initial Estimates (TSLS)

LAMBDA-X

Y

VAR 1 1.000
VAR 2 1.516
VAR 3 1.210

PHI

Y

0.068

THETA-DELTA

VAR 1 VAR 2 VAR 3

VAR 1 0.055

VAR 2 -0.009 0.032

VAR 3 -- -- 0.083

Behavior under Minimization Iterations

Iter	Try	Abscissa	Slope	Function
1	0	0.00000000D+00	-0.13406188D+00	0.85440629D-01
	1	0.10000000D+01	0.40039174D-01	0.27951487D-01
	2	0.77002337D+00	-0.14152568D-01	0.25253278D-01
	3	0.83008344D+00	-0.13599149D-02	0.24783142D-01
2	0	0.00000000D+00	-0.57301933D-02	0.24783142D-01
	1	0.83008344D+00	-0.16524826D-02	0.21751970D-01
	2	0.16601669D+01	0.19739148D-02	0.21914916D-01
	3	0.12083372D+01	0.53041017D-04	0.21452351D-01
3	0	0.00000000D+00	-0.16627341D-02	0.21452351D-01
	1	0.12083372D+01	-0.26037812D-03	0.20280905D-01
	2	0.24166744D+01	0.12745334D-02	0.20876587D-01
	3	0.14133162D+01	-0.11362588D-04	0.20252986D-01

4	0	0.00000000D+00	-0.19099525D-03	0.20252986D-01
	1	0.14133162D+01	0.57915758D-04	0.20158234D-01
	2	0.10844706D+01	-0.54175139D-06	0.20148810D-01
5	0	0.00000000D+00	-0.35243668D-04	0.20148810D-01
	1	0.10844706D+01	-0.83836022D-05	0.20125177D-01
	2	0.21689412D+01	0.18223202D-04	0.20130534D-01
	3	0.14261791D+01	0.26844574D-07	0.20123750D-01
6	0	0.00000000D+00	-0.14961903D-05	0.20123750D-01
	1	0.14261791D+01	-0.24807979D-07	0.20122664D-01
7	0	0.00000000D+00	-0.12719636D-06	0.20122664D-01
	1	0.14261791D+01	0.53254265D-08	0.20122577D-01
8	0	0.00000000D+00	-0.29231381D-08	0.20122577D-01
	1	0.14261791D+01	0.59326695D-09	0.20122575D-01
	2	0.11855626D+01	0.54155483D-13	0.20122575D-01
9	0	0.00000000D+00	-0.15074307D-10	0.20122575D-01
	1	0.11855626D+01	0.22164899D-11	0.20122575D-01
	2	0.10335865D+01	0.86561628D-18	0.20122575D-01

TI cfa

Number of Iterations = 9

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-X

Y

VAR 1 1.000

VAR 2 1.138

(0.183)

6.207

VAR 3 0.792

(0.173)

4.580

PHI

Y

0.113

(0.034)

3.375

THETA-DELTA

VAR 1 VAR 2 VAR 3

VAR 1 0.055

VAR 2 -0.034 0.032

(0.016)

-2.168

VAR 3 -- -- 0.111

(0.023)

4.831

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Squared Multiple Correlations for X - Variables

VAR 1	VAR 2	VAR 3
0.674	0.822	0.390

Log-likelihood Values

Estimated Model	Saturated Model
-150.184	-152.196
-140.184	-140.196
-130.624	-128.724

Number of free parameters(t)	5	6
-2ln(L)	-150.184	-152.196
AIC (Akaike, 1974)*	-140.184	-140.196
BIC (Schwarz, 1978)*	-130.624	-128.724

*LISREL uses $AIC = 2t - 2\ln(L)$ and $BIC = t\ln(N) - 2\ln(L)$

Goodness-of-Fit Statistics

Degrees of Freedom for (C1)-(C2)	1
Maximum Likelihood Ratio Chi-Square (C1)	2.012 (P = 0.1560)
Browne's (1984) ADF Chi-Square (C2_NT)	2.049 (P = 0.1523)
Estimated Non-centrality Parameter (NCP)	1.012
90 Percent Confidence Interval for NCP	(0.0 ; 9.384)
Minimum Fit Function Value	0.0402
Population Discrepancy Function Value (F0)	0.0202
90 Percent Confidence Interval for F0	(0.0 ; 0.188)
Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)	0.142
90 Percent Confidence Interval for RMSEA	(0.0 ; 0.433)
P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05)	0.182

Expected Cross-Validation Index (ECVI)	0.240
90 Percent Confidence Interval for ECVI	(0.220 ; 0.408)
ECVI for Saturated Model	0.240
ECVI for Independence Model	0.973
Chi-Square for Independence Model (3 df)	42.630
Normed Fit Index (NFI)	0.953
Non-Normed Fit Index (NNFI)	0.923
Parsimony Normed Fit Index (PNFI)	0.318
Comparative Fit Index (CFI)	0.974
Incremental Fit Index (IFI)	0.976
Relative Fit Index (RFI)	0.858
Critical N (CN)	162.568
Root Mean Square Residual (RMR)	0.00772
Standardized RMR	0.0437
Goodness of Fit Index (GFI)	0.962
Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)	0.772
Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI)	0.160

TI cfa

Fitted Covariance Matrix

	VAR 1	VAR 2	VAR 3
VAR 1	0.168		
VAR 2	0.095	0.178	
VAR 3	0.090	0.102	0.182

Fitted Residuals

	VAR 1	VAR 2	VAR 3
VAR 1	0.003		
VAR 2	-0.001	0.000	
VAR 3	-0.015	0.011	0.000

Summary Statistics for Fitted Residuals

Smallest Fitted Residual = -0.015

Median Fitted Residual = 0.000

Largest Fitted Residual = 0.011

Stemleaf Plot

- 1|5

- 0|100

0|3

1|1

Standardized Residuals

	VAR 1	VAR 2	VAR 3
VAR 1	--		
VAR 2	-0.046	--	
VAR 3	-0.539	4.190	0.000

Summary Statistics for Standardized Residuals

Smallest Standardized Residual = -0.539

Median Standardized Residual = 0.000

Largest Standardized Residual = 4.190

Stemleaf Plot

- 0|50000

0|

1|

2|

3|

4|2

Largest Positive Standardized Residuals

Residual for VAR 3 and VAR 2 4.190

Tl cfa

Qplot of Standardized Residuals

3.5.....

N .

-3.5

3.5

Standardized Residuals

TI cfa

Modification Indices and Expected Change

No Non-Zero Modification Indices for LAMBDA-X

No Non-Zero Modification Indices for PHI

Modification Indices for THETA-DELTA

	VAR 1	VAR 2	VAR 3
	-----	-----	-----
VAR 1	2.008		
VAR 2	--	2.008	
VAR 3	2.008	2.008	--

Expected Change for THETA-DELTA

	VAR 1	VAR 2	VAR 3
	-----	-----	-----
VAR 1	0.065		
VAR 2	--	-0.084	
VAR 3	-0.026	0.029	--

Completely Standardized Expected Change for THETA-DELTA

	VAR 1	VAR 2	VAR 3
	-----	-----	-----
VAR 1	0.386		
VAR 2	--	-0.470	
VAR 3	-0.147	0.162	--

Maximum Modification Index is 2.01 for Element (3, 1) of THETA-DELTA

Covariance Matrix of Parameter Estimates

	LX 2_1	LX 3_1	PH 1_1	TD 2_1	TD 3_3
LX 2_1	0.034				
LX 3_1	0.016	0.030			
PH 1_1	-0.004	-0.002	0.001		
TD 2_1	0.000	0.001	0.000	0.000	
TD 3_3	0.000	0.000	0.000	0.000	0.001

Tl cfa

Correlation Matrix of Parameter Estimates

	LX 2_1	LX 3_1	PH 1_1	TD 2_1	TD 3_3
LX 2_1	1.000				
LX 3_1	0.492	1.000			
PH 1_1	-0.693	-0.410	1.000		
TD 2_1	0.161	0.338	-0.303	1.000	
TD 3_3	-0.029	-0.086	0.054	-0.179	1.000

Tl cfa

Factor Scores Regressions

KSI

	VAR 1	VAR 2	VAR 3
Y	0.374	0.511	0.022

Tl cfa

Standardized Solution

LAMBDA-X
 Y

 VAR 1 0.336
 VAR 2 0.383
 VAR 3 0.267

PHI
 Y

 1.000

TI cfa

Completely Standardized Solution

LAMBDA-X
 Y

 VAR 1 0.821
 VAR 2 0.906
 VAR 3 0.624

PHI
 Y

 1.000

THETA-DELTA

	VAR 1	VAR 2	VAR 3
VAR 1	0.326		
VAR 2	-0.197	0.178	
VAR 3	--	--	0.610

Time used 0.062 seconds

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววรฤทัย มุ่มทอง เกิดเมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2533 ที่จังหวัดสุรินทร์ สำเร็จการศึกษา การศึกษาระดับมัธยมศึกษา (เกียรตินิยมอันดับสอง) สาขาวิชาสังคมศึกษา (กศ.บ. 5 ปี) ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อปีการศึกษา 2556 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2557

